

SPRAWOZDANIE NR 1 STAROSTY SANDOMIERSKIEGO

z dnia 5 stycznia 2024 r.

z działalności Komisji Bezpieczeństwa i Porządku wraz z informacją o realizacji "Powiatowego Programu Zapobiegania Przemocności oraz Ochrony Bezpieczeństwa Obywateli i Porządku Publicznego" na terenie powiatu sandomierskiego za 2023 rok.

Na podstawie art. 38b ust. 3 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 poz. 1526 z późn. zm.) Starosta Sandomierski składa sprawozdanie z działalności komisji za rok 2023.

DZIAŁ I.

Sprawozdanie z działalności Komisji Bezpieczeństwa i Porządku w 2023 roku.

W celu realizacji zadań w zakresie zwierzchnictwa nad państwowymi służbami, inspekcjami i strażami oraz zadań określonych w ustawach w zakresie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz zgodnie z art. 38a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym i Zarządzeniem Nr 2/2023 Starosty Sandomierskiego z dnia 19 stycznia 2023 roku w sprawie powołania Komisji Bezpieczeństwa i Porządku, została powołana Komisja Bezpieczeństwa i Porządku.

Zgodnie z przyjętą zasadą pracy, posiedzenia Komisji Bezpieczeństwa i Porządku odbywały się w zależności od potrzeb. W 2023 roku zwołano 2 posiedzenia.

Pierwsze posiedzenie odbyło się w dniu 23 stycznia 2023 roku. Pan Marcin Piwnik – Starosta Sandomierski przedstawił program spotkania, a następnie poinformował, że z uwagi na potrzebę przedstawienia pod obrady Sesji Rady Powiatu sprawozdania z działalności Komisji Bezpieczeństwa i Porządku wraz z informacją z realizacji Powiatowego Programu Zapobiegania Przemocności oraz Ochrony Bezpieczeństwa Obywateli i Porządku Publicznego za 2022 rok zaistniała konieczność przygotowania tych materiałów.

Następnie głos zabrał Pan Ryszard Komański Komendant Powiatowy Policji w Sandomierzu, który przedstawił działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa, które realizowała Sandomierska Policja w 2022 roku.

W dalszej części zwrócił uwagę na to, że coraz większą liczbę mieszkańców korzysta z Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa, która jest interaktywnym narzędziem, dzięki któremu można zapoznać się z najważniejszymi informacjami dotyczącymi bezpieczeństwa i zagrożeń w danej lokalizacji. Mapa ta pomaga również wskazać miejsca, na które lokalne służby powinny zwrócić szczególną uwagę.

Kolejnym referującym był Pan Piotr Cencek, Kierownik Referatu Zarządzania Kryzysowego i Spraw Obronnych tut. Starostwa, po analizie nadesłanych materiałów przygotował sprawozdanie za 2022 rok, a następnie szczegółowo zreferował zagadnienia jakie zostały zawarte w przygotowanym sprawozdaniu wraz z uwzględnieniem najważniejszych podejmowanych działań i efektów jakie uzyskano w tym względzie. Po wysłuchaniu informacji oraz w wyniku przeprowadzonej dyskusji, a także po wysłuchaniu wyjaśnień, członkowie Komisji Bezpieczeństwa i Porządku jednogłośnie zaakceptowali przedstawione sprawozdanie z działalności Komisji Bezpieczeństwa i Porządku za 2022 rok wraz z informacją z realizacji „Powiatowego Programu Zapobiegania Przemocności oraz Ochrony Bezpieczeństwa Obywateli i Porządku Publicznego”.

Kolejne posiedzenie Komisji Bezpieczeństwa i Porządku odbyło się w dniu 18 grudnia 2023 r. Pan Piotr Krytusa, Komendant Powiatowy Państwowej Straży Pożarnej w Sandomierzu w swoim wystąpieniu szczegółowo omówił Informację o stanie bezpieczeństwa powiatu w zakresie ochrony przeciwpożarowej w 2023 roku. Członkowie Komisji pozytywnie zaopiniowali informację o stanie bezpieczeństwa powiatu w zakresie ochrony przeciwpożarowej w 2022 roku.

Następnie głos zabrał Pan Ryszard Komański Komendant Powiatowy Policji w Sandomierzu, podkreślił, że bardzo dobrze układa się współpraca z innymi służbami. Poinformował, iż w bieżącym roku na terenie powiatu sandomierskiego doszło do poszukiwań 20 osób, których zgłoszono zaginięcie. Dzięki bardzo dobrej

współpracy z jednostkami Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu powiatu, które również brały udział w poszukiwaniach udało się odnaleźć wszystkie osoby żywe.

W dalszej części spotkania głos zabrała Pani Jolanta Religa Prokurator Rejonowy w Sandomierzu, która podkreśliła, że na terenie powiatu znacznie zmniejszyła się ilość rozbojów. Zwróciła również uwagę, że nadal jest duża ilość przestępstw internetowych.

Ponownie głos zabrał Pan Marcin Piwnik Starosta Sandomierski, który poinformował, że rośnie liczba podań o nauczanie indywidualne, jest to związane z rosnącą liczbą depresji wśród dzieci i młodzieży.

Kolejnym referującym była Pani Bernadeta Ślęzak – Skarbnik Powiatu, która w swoim wystąpieniu przedstawiła projekt budżetu powiatu w zakresie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli na 2024 rok. Poinformowała, że zgodnie z artykułem 26 ust. 4 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym, tworzy się rezerwę celową na realizację zadań własnych z zakresu zarządzania kryzysowego i rezerwa ta w projekcie budżetu na 2024 rok wynosi 204 000 zł. Projekt budżetu powiatu w zakresie, o którym mowa w art. 38a ustawy o samorządzie powiatowym ust. 2 pkt.5 został zaopiniowany pozytywnie.

DZIAŁ II.

Sprawozdanie z realizacji Powiatowego Programu Zapobiegania Przestępczości oraz Ochrony Bezpieczeństwa Obywateli i Porządku Publicznego za 2023 rok.

1. Zapewnienie wysokiego poziomu poczucia bezpieczeństwa mieszkańców powiatu sandomierskiego oraz odwiedzających miasto turystów, a także wzrost poziomu zaufania obywateli to najważniejsze założenia sandomierskiej **Policji**. Wychodząc naprzeciw tym założeniom sandomierscy policjanci analizując stan bezpieczeństwa i zagrożenia w poszczególnych gminach powiatu sandomierskiego, starają się realizować oczekiwania lokalnego społeczeństwa wyrażające się m.in. ograniczaniem przestępczości, monitorowaniem patologii społecznych czy zapewnieniem bezpieczeństwa uczestnikom ruchu drogowego oraz podejmowaniem działań prewencyjnych mających zapobiegać szkodliwym zjawiskom w społeczeństwie. Istotnym elementem naszego działania jest szukanie nowych rozwiązań, które przyczynią się do wzrostu jakości naszej pracy. Na podstawie wspomnianych analiz w miejsca i rejony, gdzie zidentyfikowano nowe zagrożenia i wskazano nowe potrzeby dysponowane są siły i środki niezbędne do przeciwdziałania niepożądanym zjawiskom i ich eliminacji.

Na podstawie doświadczeń z lat ubiegłych, na rok 2023 przyjęliśmy do realizacji poniższe założenia:

- Zapewnienie bezpieczeństwa uczestnikom ruchu drogowego;
- Zapewnienie bezpieczeństwa osób starszych i działania prewencyjno-profilaktyczne ostrzegające przed wyłudzeniami pieniędzy przez inne osoby metodą „Na Wnuczka”, „Na Policjanta”, „Na pracownika Banku”;
- Poprawa skuteczności w wykrywaniu sprawców z jednoczesnym dążeniem do odzyskiwania utraconego mienia oraz zabezpieczenie składników majątkowych sprawców na poczet przyszłej kary;
- Ujawnianie nieletnich zagrożonych demoralizacją oraz popełniających czyny karalne, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń związanych z przestępczością narkotykową;
- Eliminowanie negatywnych zachowań takich jak wandalizm, wybryki chuligańskie, a także zagrożeń występujących w ruchu drogowym (nietrzeźwi kierujący czy nielegalne rajdy samochodowe);
- Zapewnienie bezpieczeństwa w trakcie wydarzeń artystycznych i sportowych – w szczególności podczas meczów piłki nożnej oraz przejazdów kibiców.

Warto podkreślić, że wymienione przedsięwzięcia nie byłoby możliwe bez wsparcia samorządów, instytucji samorządowych i państwowych.

1) Informacja o przestępczości w powiecie sandomierskim

W Komendzie Powiatowej Policji w Sandomierzu w 2023 roku w sprawach o przestępstwa wszczęto ogółem **787** postępowań przygotowawczych, natomiast w 2022 roku było wszczęte **844** postępowań, tj. o **57 postępowań mniej** przy zachowaniu bardzo wysokiego poziomu wykrywalności tj. 85,0 %.

W zakresie przestępczości stwierdzonej w 2022 roku odnotowano **1148** przestępstwa, a w roku 2023 stwierdzono **1032** przestępstw, czyli o 116 mniej.

Na ogólną liczbę tych czynów składają się również wszczęcia dot. przestępstw komunikacyjnych, których w 2023 roku odnotowano **125** tj. o 7 mniej niż w roku poprzednim, gdzie było ich **132**. Należy jednak zaznaczyć, że największą część wszczętych postępowań dot. przestępstw komunikacyjnych stanowią postępowania w sprawie kierowania pojazdem w stanie nietrzeźwości, których w minionym roku odnotowano łącznie **93**. W tym obszarze w stosunku do roku poprzedniego odnotowano spadek o **23**.

W sprawach przestępstw o charakterze kryminalnym w 2022 roku wszczęto **525** postępowań przygotowawczych natomiast w 2023 roku wszczęto **482** postępowań tj. o **43** mniej niż w 2022 roku.

Nadmienić także należy, że w ubiegłym roku odnotowano spadek liczby wszczęć odnośnie artykułu dotyczącego uchylania się od obowiązku alimentacyjnego czyli art. 209 Kodeksu Karnego. W 2022 roku wszczęto z tego artykułu **91** postępowań natomiast w roku ubiegłym **81**, tj. o 10 postępowań mniej. Odnotowano również kilka przestępstw z kategorii oszustwa, popularnie znanego jako „na wnuczka”, „na policjanta”, „na administratora”, „na hydraulika” itp. Na uwagę zasługuje fakt, że przestępstwa tego rodzaju charakteryzują się wykorzystywaniem naiwności starszych ludzi. Sprawcy tego rodzaju czynów dzwoniąc do swoich „ofiar” najpierw wzbudzają ich zaufanie, po czym przedstawiają im fałszywą historię, aby finalnie wyłudzić od nich pieniądze. W celu zapobieżenia tego rodzaju przestępstwom podejmowano następujące działania: każdorazowo informowano lokalne media o próbach dokonania takich wyłudzeń za pośrednictwem mediów społecznościowych, przekazywano komunikaty z ostrzeżeniami o wzmożonej aktywności oszustów. Natomiast w sposób bezpośredni: rozpowszechniano ulotki informacyjne oraz odwiedzano osoby starsze, które w największym stopniu narażone są na tego typu oszustwa.

W kategorii przestępczości w 7 najcięższych gatunkowo kategoriach (kradzież, kradzież z włamaniem, bójka lub pobicie, rozbój, uszkodzenie mienia, uszczerbek na zdrowiu, kradzież samochodu) wszczęto **162** postępowań, tj. o **29** mniej niż w 2022 roku przy jednoczesnym **wzroście** wykrywalności w tych kategoriach o **3,9** punktu procentowego. W porównaniu do innych jednostek Policji województwa świętokrzyskiego jest to bardzo dobry poziom wykrywalności tego rodzaju przestępstw.

W ujęciu tabelarycznym w odniesieniu do poszczególnych kategorii przestępstw uzyskano następujące wartości liczb postępowań oraz wykrywalności:

KATEGORIE PRZESTĘPSTW	WSZCZĘTE POSTĘPOWANIA			WYKRYWALNOŚĆ w %	
	2022	2023	Dynamika w %	2022	2023
kradzieże cudzej rzeczy	92	85	92,4	63,5	67,7
kradzież samochodu	0	2	---	0,0	50,0
kradzieże z włamaniem	29	22	75,9	65,6	65,1
rozbój i wym. rozbójnicze	2	5	250,0	100,0	100,0
uszkodzenie mienia	47	25	53,2	70,5	69,0
bójka lub pobicie	2	2	100,0	100,0	75,0
uszczerbek na zdrowiu	19	21	110,5	92,9	94,7
Ogółem	191	162	83,8	67,7	71,6

Na podkreślenie skuteczności pracy sandomierskiej Policji zasługuje fakt, że w przypadku przestępstw szczególnie uciążliwych dla społeczeństwa, w niektórych kategoriach odnotowano spadek ich ilości, a w niektórych uzyskano wyższą wykrywalność. Spadek ilości przestępstw wszczętych odnotowano w przypadku kradzieży cudzej rzeczy, gdzie w 2022 roku było ich 92, natomiast w 2023 roku odnotowano 85 przestępstw z tej kategorii przy jednoczesnym wzroście wykrywalności z 63,5% do 67,7%. Podobna sytuacja ma miejsce w kategorii kradzież z włamaniem, gdzie można zauważyć spadek ilości przestępstw z 29 w 2022 roku do 22 w 2023 roku przy właściwie takim samym poziomie wykrywalności, który w 2022 roku wynosił 65,6% natomiast w 2023 roku wyniósł 65,1%. Wzrost ilości popełnionych przestępstw odnotowano w kategorii uszczerbek na zdrowiu oraz rozbój i wymuszenia rozbójnicze przy jednoczesnym wzroście wykrywalności, w tych kategoriach lub utrzymaniu takiego samego stanu. W kategorii uszkodzenie mienia odnotowano spadek ilości przestępstw z 47 w 2022 roku do 25 w 2023 r. przy zbliżonym poziomie wykrywalności 70,5% w 2022 roku i 69,0% w 2023 r. W kategorii bójka lub pobicie odnotowano taką samą ilość przestępstw w 2022 i 2023 roku tj. dwa. Wzrost ilości przestępstw odnotowano w kategorii kradzież samochodu

o dwa przestępstwa. Na uwagę zasługuje fakt, że osiągnięta wykrywalność w poszczególnych kategoriach daje Komendzie Powiatowej Policji w Sandomierzu czołowe miejsca na tle innych komend województwa świętokrzyskiego.

W 2023 roku odnotowano również jedno z najcięższych przestępstw jakim jest zabójstwo. Stwierdzono również jedno przestępstwo zgwałcenia. Przestępstwo to ze względu na charakter popełnienia czynu oraz sferę intymną osoby pokrzywdzonej należałoby również zaliczyć do kategorii jednego z najcięższych przestępstw.

Zdecydowaną walkę sandomierska Policja kontynuuje także w zakresie **przestępczości narkotykowej**, stwierdzając w 2023 roku **59 przestępstw**, zdefiniowanych w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii. Ujawnienia tego rodzaju przestępstw skutkowały zatrzymaniem i zabezpieczeniem środków odurzających i psychoaktywnych, które nie trafiły na rynek jako oferowane do sprzedaży.

Łącznie Komenda Powiatowa Policji w Sandomierzu zabezpieczyła w 2023 roku:

- **591 gramów amfetaminy;**
- **11 gramów haszyszu;**
- **2706 gramów suszu marihuany;**
- **3 gramy MDMA;**
- **57 gramów 3-CMC.**

Ponadto wykryto i zlikwidowano **plantacje konopi** ujawniając i zabezpieczając **2 krzewy** o wysokości około **0,5 metra**.

W 2023 roku funkcjonariusze Policji w Sandomierzu zabezpieczyli środki narkotyczne których wartość rynkową można wycenić na kwotę **134 720 złotych**.

W 2023 roku ustalono ogółem **471** sprawców czynów zabronionych, z czego 21 to osoby nieletnie. Ponadto w wielu sprawach sprawcy zatrzymywani byli na gorącym uczynku.

W minionym roku zatrzymano **361 osób poszukiwanych** na podstawie listów gończych, nakazów doprowadzenia do Zakładów Karnych i Aresztów Śledczych oraz w celu ustalenia miejsca pobytu. Uniemożliwiono tym samym ewentualne dalsze popełnianie przez te osoby przestępstw, co stanowi czytelny sygnał o nieuchronności odbycia kary, pozbawienia wolności określonej przez wymiar sprawiedliwości.

W 2023 roku Komenda Powiatowa Policji w Sandomierzu odnotowała 31 zgłoszeń dotyczących osób zaginionych. Prowadzone w tych sprawach czynności zakończyły się odnalezieniem wszystkich osób.

Przestępczość gospodarcza

W 2023 roku policjanci Komendy Powiatowej Policji w Sandomierzu oraz jednostek podległych tj. Komisariatu Policji w Dwikożach, i w Koprzywnicy wszczęli **łącznie 125 postępowań z zakresu przestępczości gospodarczej** osiągając **wykrywalność na poziomie 85,2%**. Zdecydowana większość przeprowadzonych postępowań w tej kategorii spraw dotyczyła różnego rodzaju oszustw kwalifikowanych jako czyny wyczerpujące znamiona art. 286§1 kodeksu karnego.

Oprócz powyższych prowadzono również postępowania przygotowawcze związane z takimi czynami jak wykorzystania danych osobowych, w celu wyrządzenia szkody majątkowej lub osobistej innym osobom, fałszowania lub posługiwania się fałszywym dokumentem, zmiany zapisów danych teleinformatycznych w celu osiągnięcia korzyści majątkowej przy dokonaniu nieautoryzowanych wypłat z rachunku bankowego, działania na szkodę podmiotu gospodarczego, przywłaszczeń związanych z obrotem gospodarczym, usunięcia mienia zagrożonego zajęciem lub egzekucją i innych z katalogu przestępstw gospodarczych.

Dodatkowo w wyniku podjętych wspólnie działań ze Świętokrzyskim Urzędem Celno-Skarbowym w Kielcach ujawniono łącznie i zabezpieczono **9 automatów do gier o niskiej wygranej**, jak i pieniądze pochodzące z tego procederu w kwocie **łącznie 12 315 złotych**, a następnie które to przekazano do dalszego prowadzenia Świętokrzyskiemu Urzędowi Celno-Skarbowemu w Kielcach.

Na przestrzeni 2023 roku w Komendzie Powiatowej Policji w Sandomierzu **wśród przeprowadzonych postępowań z zakresu przestępczości gospodarczej ponad 80%** to postępowania dotyczące różnego rodzaju oszustw, z czego większość dotyczyło **oszustw popełnionych przy zakupie różnego rodzaju przedmiotów za pośrednictwem portali aukcyjnych (OLX, Allegro i inne)**, jak też **zakupów z fikcyjnych sklepów internetowych**. Jest to trend utrzymujący się od kilku lat, mimo prowadzonych, w tym zakresie różnego rodzaju akcji informacyjnych. Należy nadmienić, że skuteczne ściganie sprawców tej kategorii spraw jest wysoce utrudnione, bowiem przeważnie korzystają oni z telefonów i rachunków bankowych rejestrowanych na tzw. „osoby słupy” nie mające bezpośredniego związku ze sprawcą, a uzyskane w wyniku przestępstw środki finansowe wprowadzane są do obrotu międzybankowego w sposób utrudniający ustalenie faktycznego odbiorcę. Popularne jest również **wykorzystywanie przez sprawców narzędzi teleinformatycznych**, głównie różnego rodzaju szkodliwych programów, linków, umożliwiających dokonywanie zmian w trakcie korzystania z płatności internetowych, a skutkujących nieautoryzowanymi przez pokrzywdzonego wypłatami z posiadanych rachunków bankowych za pośrednictwem tzw. kodów „BLIK”. Środki uzyskane przez przestępców w ten sposób są również inwestowane w krypto waluty.

Jednym z priorytetowych działań Komendanta Głównego Policji realizowanych w 2023 roku w Komendzie Powiatowej Policji w Sandomierzu było podniesienie skuteczności działań Policji w zakresie ujawniania, identyfikacji, zabezpieczania i odzyskiwania mienia pochodzącego z przestępstw.

Łącznie w prowadzonych w 2023 roku w Komendzie Powiatowej Policji w Sandomierzu i jednostkach podległych postępowaniach przygotowawczych zabezpieczono u sprawców na poczet groźących kar i grzywien mienie o wartości 468.600 zł, przy czym udział zabezpieczenia w przypadku spraw w zakresie przestępczości gospodarczej to 34 600 złotych

2) Efektywność służby prewencyjnej

W 2023 r. policjanci z Komendy Powiatowej Policji w Sandomierzu zrealizowali łącznie **11573** służb zewnętrznych.

Policjanci realizowali swoje zadania na terenie całego powiatu. Na terenie miasta Sandomierz wykonano łącznie **3804** służb, natomiast w pozostałej części powiatu zrealizowanych zostało **5062** służby. Pozostała część służb tj. **2707** zrealizowana została przez policjantów Wydziału Ruchu Drogowego.

Przedstawione dane pokazują, że znaczna część wszystkich służb zewnętrznych została zrealizowana na terenie miasta Sandomierza skupiającego największą liczbę ludności, a co za tym idzie obszar, gdzie występuje największa liczba podejmowanych przez Policję interwencji.

W przeważającej mierze policjanci pionu prewencji realizowali zadania w ramach patroli zmotoryzowanych, ta forma pracy prewencyjnej to około 80% ogólnego czasu służby, około 20 % służby to służba w ramach patrolu pieszego i obchodu realizowanego przez policjantów. Dodatkowo Policja realizowała swoje zadania wspólnie z innymi służbami m. in.: ze Strażą Miejską, Strażą Pożarną, Strażą Leśną i Komendą Wojewódzką Policji w Kielcach.

Jednym z głównych czynników wpływających na sposób pełnienia służby zewnętrznej przez policjantów prewencji jest ilość i rodzaj zgłoszeń od obywateli.

W roku 2023 przyjęto **9016** zgłoszeń przekazywanych bezpośrednio z Centrum Powiadomień Ratunkowych, na podstawie których podejmowane były interwencje policyjne, którym kolejno nadawano status interwencji pilnej – wymagającej niezwłocznego podjęcia czynności po odebraniu zgłoszenia (około 10 % wszystkich interwencji).

Bardzo ważnym czynnikiem był również czas jaki potrzebowaliśmy na podjęcie czynności na miejscu zdarzenia od chwili zgłoszenia.

Średni czas reakcji na zdarzenia pilne wyniósł: 9 min 30 sek. (przy oczekiwanym czasie: 10 min 11 sek.)

Średni czas reakcji na zdarzenie zwykłe wyniósł: 15 min 08 sek.

3) **Zabezpieczenie imprez artystyczno-rozrywkowych i sportowych**

Sandomierska Policja podejmowała czynności w celu zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego podczas różnego rodzaju imprez sportowych, kulturalnych oraz zgromadzeń. Łącznie **769 funkcjonariuszy zabezpieczyło 128 wydarzeń**. Na uwagę zasługuje także fakt, że w trosce o bezpieczeństwo obywateli policjanci zaangażowani byli także w zabezpieczenie wydarzeń organizowanych przez lokalne społeczności tj. pikniki rodzinne, festyny, uroczystości patriotyczne itp. Dużą uwagę przykładano do zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego imprez sportowych, zwłaszcza meczów piłki nożnej, zarówno tych rozgrywanych na wyższych szczeblach rozrywkowych odbywających się na terenie miasta jak i niższych lig odbywających się na terenie powiatu.

Ponadto sandomierscy funkcjonariusze zaangażowani byli w zabezpieczenie przejazdów kibiców przez rejon naszego powiatu i województwa.

·zabezpieczenia meczów piłki nożnej – **107 meczów**, przy których realizacji udział wzięło **463 funkcjonariuszy**;

·**127 funkcjonariuszy w 12 przypadkach** zabezpieczało przejazdy kibiców przez teren powiatu i województwa oraz koncentrowanych było do działań realizowanych przez Komendę Wojewódzką Policji w Kielcach.

4) **Represjonowanie wykroczeń**

W 2023 r. na terenie powiatu sandomierska Policja ujawniła łącznie **12680 wykroczeń**.

Jednym z podstawowych zadań policjantów prewencji i ruchu drogowego jest eliminowanie niebezpiecznych zachowań takich jak: zakłócanie porządku publicznego, wandalizm, wybryki chuligańskie, stwarzanie zagrożenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Wspomniane wykroczenia w większości popełniane są w miejscach publicznych, przez osoby znajdujące się pod wpływem alkoholu. W takich przypadkach funkcjonariusze reagowali bezpośrednio po ujawnieniu wykroczeń, w sposób zdecydowany i stanowczy.

5) **Działalność profilaktyczna**

Policjanci pionu prewencyjnego podejmowali działania zapobiegawcze w ramach prewencji kryminalnej (działalność edukacyjna i profilaktyczna). Duży nacisk kładziono na współpracę ze społeczeństwem w zakresie zapobiegania przestępczości i innym patologiom.

W 2023 roku przeprowadzono szereg akcji i przedsięwzięć, do których można zaliczyć:

- wzmożone działania kontrolne pod kryptonimem „ALKOHOL I NARKOTYKI” – 17 działań,
- wzmożone działania kontrolne pod kryptonimem „PRĘDKOŚĆ” – 23 działania,
- wzmożone działania kontrolne pod kryptonimem „NIECHRONIENI UCZESTNICZY, RUCHU DROGOWEGO” – 27 działań,
- wzmożone działania pod kryptonimem „BUS&TRUCK” – 1 działanie,
- wzmożone działania pod kryptonimem „BEZPIECZNE PRZEJŚCIE” – 7 działań,
- wzmożone działania pod kryptonimem „BEZPIECZNY JEDNOŚLAD” – 5 działań,
- wzmożone działania pod kryptonimem „TRZEŻWY PORANEK” – 16 działań,
- lustracja dróg pod kątem oznakowania i stanu technicznego oraz składanie stosownych wniosków do zarządców,
- realizacja akcji „Bezpieczna droga do szkoły”.

Policjanci z Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Powiatowej Policji w Sandomierzu uczestniczyli akcji pod nazwą „EDWARD” czyli Europejski Dzień Bez Ofiar Śmiertelnych. Podczas tych działań policjanci kontrolowali prędkość, stan techniczny pojazdów oraz trzeźwość kierujących. Mundurowi nadzorowali zachowanie kierujących w stosunku do niechronionych uczestników ruchu drogowego, którzy stanowią grupę szczególnie wysokiego ryzyka poniesienia śmierci lub doznania ciężkich obrażeń w wypadkach drogowych.

Zgodnie z założeniem programu „Dzielnicowy bliżej Nas” policjanci – dzielnicowi realizowali różnego rodzaju działania, których uczestnikami, odbiorcami byli: dzieci, młodzież, nauczyciele i pedagodzy, osoby starsze – seniorzy oraz władze samorządowe. Łącznie w 2023 rok zrealizowano 654 spotkania.

Ponadto w zarówno na stronie internetowej KPP w Sandomierzu, profilu Facebook Komendy Powiatowej Policji w Sandomierzu, w prasie, w lokalnych mediach emitowane i zamieszczane były komunikaty informacyjne, dotyczące aktualnie występujących zagrożeń. Powyższe działanie prewencyjne również wpisują się w prowadzoną działalność profilaktyczną, która dzięki masowemu przekazowi szybko dociera do odbiorców skutecznie ostrzegając ich o występujących w danej chwili zagrożeniach.

Spotkania z najmłodszymi podczas edukacji dzieci i młodzieży z zakresie bezpieczeństwa podczas wakacji oraz ferii zimowych:

FOT. ŚWIĘTOKRZYSKA POLICJA

13.04.2023 08:26
FOT. ŚWIĘTOKRZYSKA POLICJA

W ramach „Dnia Bezpiecznego Internetu” policjanci przeprowadzili spotkania z młodzieżą dotyczące zagrożeń i konsekwencji wynikających z nieumiejętnego korzystania z Internetu. Przeprowadzono szereg

działań z zakresu bezpieczeństwa w ruchu drogowym, w tym wiele uwagi poświęcono edukacji najmłodszych jego uczestników. Policjanci zorganizowali również coroczny egzamin na kartę rowerową.

W trosce o młode osoby przeprowadzono spotkania, których tematem była problematyka narkotykowa. Za pomocą filmów oraz prezentacji multimedialnych funkcjonariusze przedstawiali zagrożenie, jakim są narkotyki i dopalacze. Ponadto odbyły się spotkania nt. odpowiedzialności prawnej, agresji, hejtu i cyberprzemocy.

Podczas spotkań z najmłodszymi, policjanci przypominali o bezpieczeństwie w czasie letniego wypoczynku oraz zasadach bezpiecznego poruszania się po drogach. Mundurowi zwracali uwagę na wszystkich, którzy w upalne dni korzystali z kąpielni. Pod nadzorem policjantów znalazły się również miejsca zbiorowego wypoczynku zbiorniki wodne, rzeki i tzw. „dzikie kąpieliska”.

Dzielnicowi KPP w Sandomierzu aktywnie uczestniczyli w realizacji wszystkich podprogramów prewencyjnych. Szczególną rolę odgrywają w realizacji Świętokrzyskiego Programu Pomocy Ofiarom Przestępstw. Zadania wynikające z założeń prewencji kryminalnej starali się upowszechniać w czasie codziennych obchodów, współpracowano także z Kościołem Katolickim. Dzielnicowi utrzymywali również ścisłe kontakty ze szkołami w swoich rejonach działania.

W dniach 20-26 lutego 2023 r. zorganizowano ogólnopolską akcję pn. „Tydzień Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przepęstwem”. Miała ona na celu zwrócenie uwagi społeczeństwa oraz instytucji państwowych i samorządowych na potrzeby osób pokrzywdzonych przęstwem, a także udzielenie wsparcia potrzebującym. W ramach akcji wszystkie osoby pokrzywdzone w wyniku przęstw mogą skorzystać z bezpłatnych porad i konsultacji. W Komendzie Powiatowej Policji w Sandomierzu, w systemie całodobowym można było uzyskać informację, w zakresie uprawnień przęstującym ofiarom przęstw. Dodatkowo w trakcie trwania akcji dyżur pełnił wyznaczony policjant. Wszystkim zainteresowanym, informacji udzielali prokuratorzy w siedzibie Prokuratury Rejonowej w Sandomierzu.

6) Problematyka nieletnich

W 2023 r. na terenie powiatu sandomierskiego odnotowano wzrost ilości przęstw popełnionych przez osoby nieletnie.

Na łączną liczbę 787 wszczętych postępowań w 27 przypadkach były to czyny karalne popełnione przez nieletnich, co stanowi 3,43 % do ogółu. W tym miejscu warto podkreślić fakt, że we wrześniu 2022 roku doszło do zmiany przepisów Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich w myśl, której obecnie nieletni podlega odpowiedzialności karnej za wszystkie popełnione wykroczenia.

Udział nieletnich w ogólnej liczbie przęstw

Rok	Ogółem przęstw	Czyny nieletnich	% wskaźnik czynów karalnych do ogółu przęstw	Osoby podejrzane ogółem	Nieletni sprawy czynów karalnych	% wskaźnik osób nieletnich do ogółu podejrzanych
2019	986	8	0,81%	562	9	1,60%
2020	864	33	3,81%	518	7	1,35%
2021	916	9	1%	533	13	2,43%
2022	844	4	0,5%	513	4	0,8%
2023	787	27	3,43 %	471	21	4,45%

Podsumowując pracę sandomierskiej Policji uznać należy, że przejęte na rok 2023 założenia zostały zrealizowane. O powyższym świadczy uzyskanie bardzo wysokiego poziomu wykrywalności w ujęciu ogólnym tj. 85 % jak i w rozbiciu na przęstwa kryminalne, gospodarcze oraz przęstwa z siedmiu najcięższych gatunkowo przęstw kryminalnych. Warto dodać, że uzyskane wartości plasują sandomierską jednostkę Policji na pierwszym miejscu w woj. świętokrzyskim. Powyższe jednoznacznie świadczy, że powiat sandomierski jest powiatem bezpiecznym, a zamieszkujący tu obywatele oraz odwiedzający miasto turyści mogą czuć się bezpiecznie.

Policjanci pionu prewencji w trakcie realizowanych służb zwracali szczególną uwagę na wykroczenia o charakterze chuligańskim, zakłócanie porządku publicznego, demoralizację nieletnich i młodzieży skutecznie stanowczo reagując na ujawnione czyny zabronione. Realizowane zabezpieczenia na terenie powiatu, wydarzenia, zarówno te kulturalne, kwalifikowane jako imprezy masowe, lokalne wydarzenia artystyczno-rozrywkowe, jak i mecze piłki nożnej odbyły się bez zakłóceń i naruszeń porządku publicznego.

Ponadto z uwagi na działania zbrojne na terenie Ukrainy funkcjonariusze z Komendy Powiatowej Policji w Sandomierzu kierowani byli do pełnienia służby na wschodnią granicę państwa.

2. Komenda Powiatowa Policji wraz z Komendą Powiatową PSP, OSP, Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną, Urzędami Gmin, Kierownictwem Szkół, Komendą Hufca ZHP, Sandomierską Spółdzielnią Mieszkaniową oraz Wydziałami Starostwa Powiatowego kontynuowała pracę na rzecz poprawy bezpieczeństwa w powiecie sandomierskim.

1) W I Liceum Ogólnokształcącym Collegium Gostomianum, podejmowane były następujące działania profilaktyczne wynikające m.in z „Powiatowego Programu Zapobiegania Przępczości oraz Ochrony Obywateli i Porządku Publicznego” za rok 2023:

- Zajęcia integracyjne dla uczniów klas I mające na celu zaadoptowanie się w nowej szkole, zintegrowanie się społeczności klasowych w przyjaznej, kreatywnej atmosferze.

- Spotkania uczniów klas I z policjantami na temat odpowiedzialności prawnej nieletnich.
- Warsztaty prowadzone m.in. przez panią mecenas Aleksandrę Narewską-Bidas w ramach projektu Naczelnej Izby Adwokackiej "Adwokaci rozjaśniają prawo". Poświęcone zagrożeniom w Internecie w aspekcie cywilnym, cyberprzemocy.
- Udział w projekcie "MŁODE GŁOWY". Otwarcie o zdrowiu psychicznym.
- Realizacja programu profilaktyki „Ars, czyli jak dbać o miłość?”. Głównym celem programu jest wyposażenie uczestników w wiedzę i umiejętności zmniejszające ryzyko utraty życia i zdrowia ich samych i ich potomków, zwłaszcza spowodowane używaniem substancji psychoaktywnych.
- Udzielanie pierwszej pomocy – „Nie bój się pomagać”- cotygodniowe spotkania w ramach zajęć pozalekcyjnych rozwijających zainteresowania młodzieży – dla członków Grupy Udzielania Pierwszej Pomocy *SAMPLE*.
- Działalność Spółdzielni Uczniowskiej Collegium Gostomianum. Głównym jej celem jest prowadzenie sklepiku na terenie szkoły, angażowanie młodzieży szkolnej w różnego rodzaju inicjatywy społeczne i obywatelskie oraz promowanie postawy przedsiębiorczej.
- Realizacja treści profilaktycznych na lekcjach wychowawczych m.in.: „Korzyści wynikające z systematycznego uczęszczania na zajęcia szkolne”- profilaktyka właściwych postaw, „Przeciwdziałanie przemocy”, „Konflikty w rodzinie”, „Jak ustrzec się przed uzależnieniem od telefonów komórkowych?”, „ Na ratunek! – jak mądrze udzielać pierwszej pomocy?”, „Nie przegraj młodości”. Profilaktyka przestępczości”, „Używki, a organizm i psychika człowieka”, „Konstruktywne sposoby radzenia sobie w sytuacjach problemowych”.
- Działalność Klubu Honorowych Krwiodawców Krwi przy I LO (pozyskiwanie nowych członków, akcje krwiodawstwa).
- Organizowanie zajęć pozalekcyjnych, podczas których młodzież może kreatywnie i bezpiecznie spędzać czas wolny np. spotkania teatru szkolnego „Cegielnia”, spotkania redakcji szkolnej gazетки „Spójnia”, spotkania chóru szkolnego, zajęcia sportowe, warsztaty dziennikarskie, spotkania grupy ratownictwa medycznego „Sample”, Parnasy szkolne, Sesje Ekologiczne i inne naukowe spotkania, działalność ekologiczna, charytatywna (m.in. wieloletnia współpraca z DPS w Sandomierzu), wycieczki i inne, udział w działalności samorządowej (wybory do Młodzieżowej Rady Miasta).
- Angażowanie uczniów w ogólnopolskie olimpiady i konkursy.
- Akcje charytatywne m.in.: „Książki dla Mieszkańców DPS”, „Ogólnopolska zbiórka żywności”, „Paczka dla seniora” – zbiórka prezentów mikołajkowych dla mieszkańców DPS, „Pomagamy zwierzętom”- zbiórka dla schroniska, „Szlachetna Paczka”.
- Aktywizacja sportowa m.in. poprzez akcje: „Badminton i tenis stołowy w Collegium Gostomianum”, „Gostom Tercet Siatka”, „Gostom Parkiet Noga”, „420 km na 420-lecie Collegium Gostomianum”, które uczą zdrowej rywalizacji.
- 4 kwietnia 2023 r. obchodziliśmy Światowy Dzień Świadomości Autyzmu. W związku z tym, przyszliśmy do szkoły ubrani na niebiesko.
- Akcja „Tydzień relacji w Collegium Gostomianum”.
- Przed Świętem Zmarłych uczniowie pod opieką nauczycieli posprzątały groby zmarłych nauczycieli i absolwentów CG oraz zapalili znicze.
- We wrześniu obchodziliśmy coroczne święto szkoły Hieronimki, połączone ze ślubowaniem uczniów klas I.
- Udział w programie „Razem w Klasie”, zorganizowanym przez Fundację „Szkoła z Klasą”. Projekt wspierał dyrektorów i nauczycieli w pracy z klasami, do których dołączyły osoby z doświadczeniem migracji i uchodźstwa, ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży z Ukrainy.
- 20 listopada 2023 r. w rocznicę uchwalenia KONWENCJI O PRAWACH DZIECKA I Liceum Ogólnokształcące Collegium Gostomianum uczestniczyło w świętowaniu Międzynarodowego Dnia Praw Dziecka.

- Klasy czwarte odwiedziły Komendę Policji w Sandomierzu (11.2023 r.)
- Udział w projekcie profilaktycznym „Lustro”.
- Co roku uczestniczymy w akcji „Sprzątanie Świata”.
- Udział uczniów w grze miejskiej "Sandomierz CRIME STORY" (10.2023 r.).
- Udział w projekcie Akademia Prawa na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim.
- Na zaproszenie Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjnego "Radość Życia" młodzież wraz z nauczycielami uczestniczyła w integracyjnym Niebieskim Biegu Świadomości Autyzmu.

W 2023 roku w **II Liceum Ogólnokształcącym im. Tadeusza Kościuszki** podejmowano działania profilaktyczno-wychowawcze, wpisujące się w założenia „Powiatowego Programu Zapobiegania Przestępczości oraz Ochrony Bezpieczeństwa Obywateli i Porządku Publicznego”. Działania te są zgodne z zapisami Szkolnego Programu Wychowawczo-Profilaktycznego, z planami wychowawczymi poszczególnych klas oraz z realizowanymi na bieżąco sprawami wychowawczymi. W realizację powyższych działań bezpośrednio zaangażowani są: dyrekcja szkoły, pedagog szkolny, psycholog szkolny, wychowawcy, nauczyciele, specjaliści oraz uczniowie II LO, czyli osoby do których te przedsięwzięcia są skierowane.

Tematykę zachowania bezpieczeństwa oraz przeciwdziałania patologiom społecznym podejmowano m.in. na lekcjach wychowawczych prowadzonych w poszczególnych klasach. Skoncentrowano się na:

- informowaniu uczniów o negatywnych skutkach stosowania używek oraz środków psychoaktywnych, tj.: alkoholu, nikotyny, narkotyków, dopalaczy;
- propagowaniu higienicznego trybu życia;
- propagowaniu zachowań asertywnych;
- informowaniu o zagrożeniach ze strony środowiska społecznego (przemoc, sekty, deprawacja) w zakresie bezpieczeństwa fizycznego i psychicznego młodych ludzi;
- informowaniu o skutkach prawnych przestępstw oraz wykroczeń uczniów, zarówno nieletnich, jak również pełnoletnich;
- radzeniu sobie młodych ludzi ze stresem;
- radzeniu sobie z agresją, cyberprzemocą.

W ramach realizacji Szkolnego Programu Wychowawczo-Profilaktycznego przeprowadzono następujące działania:

- przestrzeganie procedur i zasad reagowania w sytuacjach kryzysowych;
- przestrzeganie zapisów Kodeksu Antydyskryminacyjnego;
- diagnozowanie bieżącej sytuacji wychowawczej oraz rodzinnej uczniów;
- systematyczna obserwacja zachowań uczniów, w szczególności sprawiających problemy wychowawcze oraz mających niską frekwencję;
- bieżące informowanie rodziców o frekwencji uczniów oraz ich postępach w nauce;
- współpraca z kuratorami zawodowymi i społecznymi uczniów;
- współpraca z Zespołem Służby Kuratorskiej przy Sądzie Rejonowym w Sandomierzu w wymagających tego sytuacjach;
- udział pani pedagog w posiedzeniach Zespołu Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie prowadzonych celem dokonania oceny sytuacji wychowawczej uczniów przebywających w rodzinie zastępczej;
- udział pani pedagog w posiedzeniach Zespołu Interdyscyplinarnego;
- wdrażanie uczniów do przestrzegania norm współżycia społecznego oraz porządku prawnego;
- w przypadku naruszania przez uczniów norm społecznych, ustalanie przyczyn takiego zachowania, a następnie podejmowanie odpowiednich środków wychowawczych;
- zapoznanie uczniów z zasadami funkcjonowania infolinii;

- kontynuacja działań w zakresie bezpieczeństwa uczniów w Internecie, przekazywanie rodzicom, uczniom informacji na temat zachowania bezpieczeństwa w sieci;
- materiały szkoleniowo-informacyjne;
- diagnozowanie sytuacji występowania agresji i przemocy fizycznej, psychicznej, czy cyber-przemocy;
- zapoznanie uczniów ze sposobami radzenia sobie w sytuacjach trudnych;
- zapoznanie uczniów z konsekwencjami zachowań agresywnych;
- udzielanie pomocy uczniom doświadczającym przemocy;
- udział uczniów w warsztatach w ramach realizowanych w szkole programów profilaktycznych;
- przeprowadzenie w szkole Dnia Zdrowego Ucznia;
- organizacja spotkania z zakresu profilaktyki antynowotworowej „Poranek zdrowia kobiety”;
- prowadzenie wolontariatu na rzecz podopiecznych Domu Pomocy Społecznej w Sandomierzu oraz CARITAS;
- udział uczniów w akcji „Szlachetna Paczka”;
- współpraca pani pedagog z instytucjami oraz organizacjami wspomagającymi proces wychowania uczniów oraz rozwój ich osobowości, tj. z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Sandomierzu, OPS w Sandomierzu, Świetlicą Środowiskową, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, w Sandomierzu, Sądem Rejonowym w Sandomierzu, Komendą Policji w Sandomierzu;
- organizowanie indywidualnych konsultacji dla rodziców poświęconych występującym problemom wychowawczym oraz spotkań profilaktyczno-edukacyjnych dotyczących tematyki zapobiegania przemocy, cyberprzemocy, profilaktyki antynarkotykowej, a także promocji zdrowego stylu życia.

W ramach działań podejmowanych przez dyrekcję szkoły zwiększających bezpieczeństwo na terenie szkoły na bieżąco są realizowane:

- dyżury nauczycieli na poszczególnych kondygnacjach podczas przerw międzylekcyjnych;
- zakaz palenia papierosów na terenie szkoły i wokół budynku szkoły;
- współpraca z Radą Rodziców poprzez uzgadnianie zmian w programach i regulaminach szkolnych, m.in. dotyczących profilaktyki, wychowania oraz zapewnienia uczniom bezpieczeństwa;
- systematyczna dbałość o oznakowanie ewakuacyjne i zabezpieczenia przeciwpożarowe;
- przeprowadzenie próbnej ewakuacji szkoły z udziałem Straży Pożarnej.

W 2023 roku w **Zespole Szkół Gastronomicznych i Hotelarskich im. KEN w Sandomierzu** realizowane były następujące działania mające na celu zapobieganie przestępczości i poprawę bezpieczeństwa:

- realizacja programów profilaktyki zdrowia we współpracy z Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Sandomierzu. Kontynuacja realizacji ogólnopolskich programów profilaktyki zdrowia:

("Ars, czyli jak dbać o miłość?- profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych", "Podstępne WZW", "Znamię znam je!"),

- Realizacja projektu „Zdrowie psychiczne w czasach kryzysu” i „Lustro”,
- udział nauczycieli w szkoleniach, m.in. nt. „Rozwijanie kompetencji dydaktyczno-wychowawczych”, „Kompetencje kluczowe w praktyce szkolnej”, „Wychowanie ku wartościom, szkoła w świecie zmiany”, „Specjalistyczne szkolenie przygotowujące do pracy z dzieckiem cudzoziemskim. Świętokrzyskie – dobre sąsiedztwo Ukrainy”,
- przeprowadzenie próbnej ewakuacji szkoły,
- współpraca Szkolnego Klubu HDK PCK „Kropelka” z punktem krwiodawstwa,
- współpraca z Agencją Ochrony Argus w zakresie utrzymania bezpieczeństwa w szkole,

- realizacja działań w ramach profilaktyki uzależnień (spotkanie uczniów klas pierwszych z dzielnicowym nt. odpowiedzialności karnej nieletnich),
- udział pedagoga i psychologa szkolnego w szkoleniach: „ Mobbing w szkole”, Profilaktyka uzależnień od substancji psychoaktywnych”, „Praca z uczniem z SPE”, „Dostępna szkoła”,
- korzystanie z systemu kontroli frekwencji i postępów w nauce młodzieży - dziennik elektroniczny Librus Synergia,
- bieżące informowanie rodziców o frekwencji młodzieży i postępach w nauce,
- przypominanie regulaminów szkolnych i pisemne potwierdzenie przez uczniów ich znajomości,
- podejmowanie rozmów wychowawczych, organizowanie apeli szkolnych dla uczniów, ścisła współpraca z Radą Rodziców poprzez uzgadnianie zmian w regulaminach, opiniowanie działań szkoły w zakresie poprawy bezpieczeństwa,
- współpraca szkoły, pedagoga szkolnego z instytucjami oraz organizacjami wspomagającymi proces wychowania i rozwój osobowy uczniów: Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Sąd Rejonowy – Wydział Rodzinny i Nieletnich, kuratorzy sądowi, Komenda Powiatowa Policji w Sandomierzu, Ośrodek Pomocy Społecznej w Sandomierzu, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Sandomierzu.

W Zespole Szkół Ekonomicznych im. Eugeniusza Kwiatkowskiego w Sandomierzu, Powiatowy Program Zapobiegania Przeszeczności oraz Ochrony Bezpieczeństwa Obywateli i Porządku Publicznego był w pełni realizowany. Działania te odbywały się poprzez:

- Realizowane były działania zawarte w programie wychowawczo – profilaktycznym ZSE. Obecnie od 1 września 2023 roku podejmujemy działania realizowane w programie wychowawczo – profilaktycznym ZSE, który został stworzony przy współudziale nauczycieli, rodziców i uczniów;
- Systematycznie prowadzona jest diagnoza sytuacji wychowawczej, rodzinnej uczniów zwłaszcza w klasach pierwszych;
- Prowadzona jest szczegółowa ocena frekwencji uczniów;
- Szkoła zapewnia odpowiednie warunki higieny w procesie nauczania (rozkład zajęć);
- Nauczyciele systematycznie prowadzą dyżury na korytarzach i w otoczeniu szkoły;
- W szkole obowiązuje dziennik elektroniczny dzięki, któremu rodzice na bieżąco monitorują swoje dziecko. Rodzice mają na bieżąco przekazywane informacje dotyczące dziecka;
- W szkole jest stały monitoring wizyjny;
- W miarę możliwości prowadzone były doraźne spotkania informacyjno-profilaktyczne dotyczące odpowiedzialności uczniów niepełnoletnich i pełnoletnich w razie nieodpowiedniego zachowania w miejscu publicznym;
- Uczniowie wzięli udział w zajęciach organizowanych przez Państwową Inspekcję Pracy w Kielcach pt; „Kultura bezpieczeństwa”;
- Uczniowie wzięli udział w konkursie „Bezpieczeństwo w Internecie” w ramach warsztatów „Koduj z Gigantami”;
- W czasie odbywania się egzaminów maturalnych dyrektor szkoły był w stałym kontakcie z KPP w Sandomierzu, w związku z rozpowszechnianiem fałszywych informacji na temat podkładania ładunków wybuchowych;
- W szkole dostępna jest „Anonimowa skrzynka na sygnały”, do której zarówno uczniowie naszej szkoły jak również ich rodzice mogą wrzucać informacje dotyczące wszystkiego czego się obawiają, co ich niepokoi, czego się boją i o czym nie chcą powiedzieć wprost. Skrzynka ma na celu zapobiegać ewentualnym zagrożeniom. Chcemy, aby poprzez informację które otrzymamy, wszyscy czuli się bezpiecznie, by atmosfera panująca w szkole służyła wszystkim którzy w niej przebywają. Dzięki pozyskanym informacjom uczniowie będą mogli w razie potrzeby otrzymać pomoc ze strony pedagoga szkolnego, pedagoga specjalnego, wychowawców, nauczycieli, policji, radcy prawnego dyrekcji szkoły a także innych osób lub instytucji zajmujących się udzielaniem pomocy osobom potrzebującym;

- W szkole działa Szkolny Klub Wolontariatu w ramach którego młodzież wraz z nauczycielami angażuje się w działalność na rzecz drugiego człowieka;
- W ramach zajęć z wychowania do życia w rodzinie oraz na godzinach wychowawczych nauczyciele realizują zagadnienia związane z zapobieganiem agresji, hejtu, stalkingu, przemocy, alkoholizmowi, narkomanii, środkami odurzającymi i inne;
- Systematyczny udział pedagoga w posiedzeniach Zespołu Interdyscyplinarnego;
- W razie wystąpienia jakiegokolwiek nieodpowiednich zachowań odbywały się rozmowy dyscyplinujące uczniów w obecności dyrektora, wychowawcy pedagoga, uczniów wraz z rodzicami w celu wyeliminowania negatywnych zachowań;
- Opracowano i przeprowadzono wśród uczniów ankietę „Bezpieczeństwo w szkole”;
- Wybrani nauczyciele wzięli udział w szkoleniach; „Po drugiej stronie ekranu – cyfrowa przestrzeń jakże mocno przekonywująca”, „Uzależnienie behawioralne”, „Profilaktyka uzależnień od substancji psychoaktywnych – temat zawsze aktualny”;
- Udział nauczycieli specjalistów w konferencji; „Depresja dzieci i młodzieży oraz współpraca na linii rodzic - szkoła”, „Bezpieczeństwo w sieci”, „Profilaktyka zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży wyzwaniem współczesnej edukacji”;
- Przeprowadzono prelekcję dla rodziców „Bezpieczne wakacje”, „Zjawisko cyberprzemocy wśród dzieci i młodzieży”;
- Państwowa Inspekcja Sanitarna przeprowadziła zajęcia otwarte dla uczniów o tematyce chorób zakaźnych, przeciwdziałania narkomanii;
- Przeprowadzono lekcje otwarte z radcą prawnym na temat hejtu, zachowaniom w sieci, przeciwdziałania przestępstwom oraz odpowiedzialności za wykonane czyny;
- Młodzież klas szkoły branżowej wzięła udział w warsztatach „Nawyk leczy – nawyk psuje”;
- Młodzież uczestniczyła w zajęciach; „Cyberbezpieczeństwo z perspektywy klienta usług finansowych – aspekty praktyczne”, „SIGG 22 - Platforma Edukacyjna – moduł poświęcony bezpieczeństwu”;
- Szkoła zorganizowała konkurs dla uczniów szkół powiatu sandomierskiego „Dziecka prawa, ważna sprawa,” oraz konkurs graficzny o uzależnieniach. Ponadto młodzież wzięła udział w konkursie „Badaj się-chronić siebie i najbliższych”;
- Przeprowadzono próbną ewakuację w szkole;
- Szkoła współpracuje z agencją ochrony Karabela w zakresie utrzymania bezpieczeństwa w szkole i otoczeniu szkoły;
- Szkoła ściśle współpracuje z kuratorami Sądu dla Nieletnich, Komendą Powiatowa Policji, Strażą Miejską w Sandomierzu oraz Poradnią Psychologiczno- Pedagogiczną w Sandomierzu;
- Szkoła współpracuje Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Sandomierzu;

W ramach działań podejmowanych przez dyrekcję szkoły zwiększających bezpieczeństwo na terenie obiektów szkolnych:

- zwiększono rolę dzielnicowego w kontaktach z uczniami,
- nawiązano kontakty z radcami prawnymi, którzy prowadzą zajęcia otwarte dla uczniów,
- wprowadzono zakaz palenia papierosów na terenie szkoły i jego otoczenia,
- dyrektor szkoły skierował pismo do Komendanta Powiatowej Policji w Sandomierzu oraz Komendanta Straży Miejskiej w Sandomierzu z prośbą o zwiększenie częstotliwości patroli przy ulicy Żeromskiego i Patkowskiego (okolice szkoły),
- przypominanie uczniom i ich rodzicom o konieczności przestrzegania zasad bezpieczeństwa na terenie szkoły, oraz przypominanie o nieopuszczaniu terenu szkoły (apele szkolne, lekcje wychowawcze, indywidualne spotkania z uczniami, spotkania z rodzicami),
- realizowano programy z zakresu profilaktyki uzależnień,

- na zajęciach z wychowania fizycznego przeprowadzono edukację prozdrowotną w celu kształtowania zdrowego stylu życia i bezpieczeństwa osobistego,
- poruszanie tematów bezpieczeństwa w szkole na spotkaniach z rodzicami (przypominanie o procedurach obowiązujących w szkole),
- dyżury nauczycieli i pracowników szkoły na korytarzach i otoczeniu szkolnym,
- kontrola prowadzenia zajęć wychowania fizycznego pod kątem bezpieczeństwa,
- systematyczna aktualizacja szkoleń pracowników z zakresu BHP oraz szkoleń pracowników w zakresie pierwszej pomocy przedmedycznej,
- działalność Społecznego Inspektora Pracy,
- działalność inspektora BHP,
- poszerzenie oferty aktywnego i pożytecznego spędzania czasu wolnego poprzez wykorzystanie istniejącej bazy rekreacyjno-sportowej (organizacja zawodów sportowych),
- zacieśnienie współpracy z różnymi instytucjami społeczności lokalnej poprzez udział w debatach społecznych,
- inne zadania wynikające z bieżących potrzeb pracy szkoły.

W **Zespole Szkół Technicznych i Ogólnokształcących im. prof. Z. Strzeleckiego w Sandomierzu** podejmowane są różnorodne działania, mające na celu zapobieganie niedostosowaniu społecznemu i demoralizacji uczniów. Realizację tych działań wyznacza program wychowawczo - profilaktyczny szkoły. Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu młodzieży odbywa się poprzez:

- systematyczną obserwację zachowania uczniów,
- rozpoznawanie warunków życia i nauki uczniów, sprawiających trudności w realizacji procesu dydaktyczno- wychowawczego,
- wdrażanie uczniów do przestrzegania zasad współżycia społecznego i porządku prawnego,
- reagowanie na naruszanie przez uczniów norm społecznych, ustalanie przyczyn niewłaściwego zachowania oraz stosowanie odpowiednich środków wychowawczych,
- współpracę z rodzicami oraz różnymi instytucjami (Poradnią Psychologiczno- Pedagogiczną, Sądem dla Nieletnich, Komendą Powiatową Policji), w zakresie spójnego oddziaływania na uczniów wymagających szczególnej opieki wychowawczej.

W roku 2023 były prowadzone wśród uczniów rozmowy na temat wymagań szkoły w zakresie zachowania, frekwencji oraz przestrzegania norm społecznych. Młodzież została zapoznana ze swoimi obowiązkami i prawami oraz szkolnym systemem kar i nagród.

W ramach działań wychowawczo- profilaktycznych, w klasach pierwszych został zrealizowany program integracyjny, mający na celu nawiązanie dobrych relacji interpersonalnych między uczniami, integrację zespołów klasowych oraz adaptację do nowego środowiska szkolnego.

W roku 2023 zostały zorganizowane dla młodzieży szkolnej dwa spotkania z pracownikami Komendy Powiatowej Policji w Sandomierzu. W spotkaniach z funkcjonariuszami policji uczestniczyli uczniowie z klas Branżowej szkoły I stopnia oraz uczniowie z klas technikalnych. W czasie przeprowadzonych prelekcji przybliżone zostały młodzieży zagadnienia z zakresu odpowiedzialności prawnej nieletnich za czyny karalne oraz konsekwencji prawnych stosowania hejtu i cyberprzemocy. Celem zorganizowanych spotkań było zapobieganie problemowym i ryzykownym zachowaniom uczniów oraz kreowanie bezpiecznego środowiska szkoły.

W ramach lekcji wychowawczych oraz zajęć z pedagogiem szkolnym, pedagogiem specjalnym i psychologiem szkolnym prowadzone były dla uczniów zajęcia edukacyjno- profilaktyczne, dotyczące umiejętności radzenia sobie ze stresem, negatywnymi emocjami, złością, agresją oraz kształtowane były umiejętności asertywne. Poruszane były również zagadnienia, związane z systemem wartości człowieka, wzajemnymi relacjami międzyludzkimi oraz czynnikami, wpływającymi na pozytywne relacje interpersonalne. Kształtowane były postawy: szacunku, wrażliwości, empatii wobec innych ludzi, uczciwości, dobra, prawdy, odpowiedzialności. Rozwijane były również postawy akceptacji i tolerancji wobec innych osób.

W celu zapewnienia dyscypliny na terenie szkoły prowadzone są systematycznie dyżury nauczycieli w czasie przerw między lekcjami oraz zajęciami praktycznymi.

Wszystkie naganne zachowania uczniów rozpatrywane są przez komisję do spraw dyscypliny młodzieży.

W celu spójnego przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości młodzieży, szkoła ściśle współpracuje z kuratorami z Sądu dla Nieletnich, Komendą Powiatową Policji oraz Poradnią Psychologiczno- Pedagogiczną w Sandomierzu.

W 2023 roku w **Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym im. Janusza Korczaka w Zawichoście** podejmowane były działania profilaktyczne i wychowawcze w ramach Programu Wychowawczo - Profilaktycznego. Działania nakierowane były na niwelowanie zachowań antagonistyczno - destrukcyjnych wychowanków, wzmacnianie pozytywnych zasobów, kompensowanie deficytów oraz nauka nowych zachowań. Jako nadrzędne przyjęto działania profilaktyczne problemów młodzieży. Prowadzone były spotkania zarówno z wysoko wyspecjalizowanymi w działaniach profilaktycznych pracownikami Ośrodka jak również specjalistami z zewnątrz. Podejmowane były próby pedagogizacji rodziców młodzieży niedostosowanej społecznie. Wiele działań nakierowanych było na uświadomienie wychowankom zagrożeń wynikających z zażywania środków psychoaktywnych oraz zachowań agresywnych.

Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy im. Janusza Korczaka w Zawichoście realizuje swoje zadania głównie w obszarach:

a) zapobieganie przestępczości nieletnich

Wychowankowie w ramach pracy w grupie wychowawczej oraz na godzinach do dyspozycji wychowawcy klasy, informowani są o skutkach działań o charakterze przestępczym, jednocześnie każda informacja o takim zachowaniu była wykorzystywana w oddziaływaniach resocjalizacyjnych. Duże znaczenie w tym zakresie ma uczenie umiejętnego organizowania czasu wolnego. Prowadzone były zajęcia w ramach zajęć rozwijających uzdolnienia, zajęć terapeutycznych, szeroko zakrojona jest pomoc psychologiczno – pedagogiczna z wykorzystaniem Metody Dialogu Motywującego oraz tutoringu szkolnego. Na terenie Ośrodka zorganizowane były, m.in. następujące imprezy i uroczystości: turniej piłki nożnej „O puchar Dyrektora MOW, we współpracy z Polskim Stowarzyszeniem Nordic Walking oraz Miastem Sandomierz IV Piknik „...o krok dalej ...” impreza adresowana m.in. do społeczności lokalnej oraz Ośrodków z woj. świętokrzyskiego. Jesteśmy organizatorem IV Towarzyskich Zawodów Wędkarskich dla Młodzieżowych Ośrodków Wychowawczych, Młodzieżowych Ośrodków Socjoterapii oraz Domów Dziecka z woj. świętokrzyskiego, podkarpackiego i lubelskiego pod patronatem Prezesa Zarządu Okręgu Polskiego Związku Wędkarskiego w Tarnobrzegu i Koła nr 22 przy Komendzie Miejskiej Policji w Tarnobrzegu oraz Starosty Sandomierskiego, współpracujemy z centrum Cross Box – Health/Fitness w Tarnobrzegu.

Duże znaczenie przywiązujemy do współpracy ze środowiskiem lokalnym, traktując je jako naturalne miejsce do resocjalizacji i tester skuteczności oddziaływań resocjalizacyjnych prowadzonych w placówce. Kontynuowana jest współpraca z biblioteką w Zawichoście, klasztorem OO Dominikanów w Sandomierzu realizując Innowacyjny program edukacyjno – terapeutyczny „Rok w winnicy”, ze schroniskiem dla zwierząt w Sandomierzu i w Zawichoście oraz Powiatową Stacją Sanitarно-Epidemiologiczną w Sandomierzu. Nasi wychowankowie aktywnie uczestniczą w akcji „Cała Polska czyta dzieciom”, uczestniczyli w akcjach „Światowego dnia rzucania palenia tytoniu” oraz projekcie „Trzymaj Formę”. Wiodącą metodą naszej pracy jest twórcza resocjalizacja w oparciu o dialog motywujący. Nasza młodzież wspólnie z opiekunami założyła i rozwija ogródek warzywny w ramach projektu „Tradycyjny sad,„. Nasza placówka intensywnie współpracuje z Polskim Stowarzyszeniem Nordic Walking oraz Fundacją Restart. Uczestniczymy w spotkaniach na terenie Powiatu oraz województwa. Młodzież przebywająca w Ośrodku jest na bieżąco zapoznawana z prawami dziecka, prawami ucznia oraz dotyczącymi ich sytuacji życiowej aktami prawnymi. W przypadku zachowań o charakterze przestępczym powiadamiana jest Policja i właściwe Sądy.

b) przeciwdziałanie narkomanii

W ramach działania w tym zakresie prowadzone były systematyczne spotkania pedagogów i psychologów z młodzieżą mające na celu uświadomienie skutków używania środków psychoaktywnych na organizm. Prowadzona jest grupa wsparcia ograniczenia i zaprzestania palenia tytoniu - wynikająca z potrzeb samych wychowanków. Realizowany jest własny program profilaktyczny „Mentor” dostosowany do potrzeb wychowanków. Jednocześnie kadra pedagogiczna dokłada wszelkich starań aby wychowankowie nie mieli dostępu do środków odurzających. W ramach działań profilaktycznych realizujemy program „FreD Goes Net”,

koordynatorem jest psycholog Ośrodka. W roku bieżącym nasz Ośrodek uczestniczył w 2 letnim projekcie MEiN oraz Stowarzyszenia Edukacja 3.0 „Profilaktyka na miarę„. Projekt dotyczył przeprowadzenia pilotażu platformy diagnostycznej, która pozwoli na badanie zapotrzebowania na działania wychowawcze i profilaktyczne w szkołach i placówkach. Wychowankom uzależnionym od substancji psychoaktywnych, psychologowie udzielali wsparcia w postaci zajęć terapeutycznych. Wszystkie przypadki pojawienia się środków psychoaktywnych są zgłaszane Policji i właściwym Sądom.

c) podniesienie bezpieczeństwa na drogach publicznych

W ramach tego działania wychowankowie realizują kurs karty rowerowej we współpracy z KPP Sandomierz, wychowankowie regularnie uczestniczą w wycieczkach rowerowych pod opieką wychowawców. Uczestniczą także w zajęciach szkolnych Edukacji Dla Bezpieczeństwa, w ramach których poznają zasady udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej, zachowania w sytuacjach kryzysowych, właściwego korzystania i zachowania na drogach publicznych, podnoszące świadomość i umiejętności postępowania w sytuacjach zagrożenia. Wychowankowie poznają podstawy postępowania w sytuacji wypadku drogowego.

d) przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Ośrodek prowadzi zajęcia z wychowankami poddanymi przemocy rodzinnej. Wychowankowie uczeni są radzenia sobie z przemocą i agresją w środowisku rodzinnym. Staramy się angażować rodziców naszych wychowanków w proces poprawy relacji rodzinnych. Do pracy włączani są specjaliści zewnątrzni w ramach pomocy psychologiczno – pedagogicznej. W bardzo szerokim zakresie prowadzona jest współpraca z Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną w Sandomierzu oraz Sądem Rejonowym w Sandomierzu, którego Wydział Rodzinny i Nieletnich prowadzi nadzór nad działalnością Ośrodka.

e) przeciwdziałanie bezrobociu

W obecnym roku zakończyliśmy realizację projektu unijnego Poddziałania 08.05.01 „Podniesienie jakości kształcenia zawodowego oraz wsparcie na rzecz tworzenia i rozwoju CZKIN” – Akademia - w ramach, którego wychowankowie mieli zajęcia z doradztwa zawodowego, podstaw przedsiębiorczości oraz dodatkowe zajęcia z matematyki, informatyki - ICT, j. angielskiego, j. polskiego. Zdobywają także kompetencje społeczne charakterystyczne dla pełnienia roli przyszłego pracownika oraz zostały wyposażone pracownie praktyk zawodowych. Prowadzona jest destygmatyzacja młodych ludzi zagrożonych wykluczeniem społecznym. Organizowane są zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, dydaktyczno-wyrównawcze oraz zajęcia umiejętności uczenia się, pozwalające minimalizować deficyty edukacyjne naszych wychowanków. Młodzież podejmuje aktywność w ramach wolontariatu działającego w naszym Ośrodku. Uczniowie szkoły branżowej wraz z opiekunami uczestniczyli w kolejnej edycji konferencji szkoleniowej pt. „Świętokrzyskie – tu się uczę, tu pracuję”. Pomagamy wychowankom w przygotowaniu programu usamodzielnienia po opuszczeniu placówki. Wszyscy wychowankowie objęci są doradztwem edukacyjno - zawodowym. Organizowane są spotkania z pracodawcami, które pozwalają na wyposażenie wychowanków w oczekiwane przez pracodawców kompetencje i umiejętności, co wykorzystywane jest przy planowaniu Indywidualnego Programu Edukacyjno – Terapeutycznego.

f) bezpieczeństwo sanitarno – epidemiologiczne

Baza Ośrodka utrzymywana jest na wysokim poziomie technicznym i sanitarnym. W ostatnim czasie zakupiono dodatkowe wyposażenie gabinetu pielęgniarstwa, posiadamy izolatkę medyczną dla wychowanków wymagających podstawowej opieki leczniczej. Nasz Ośrodek uczestniczy w projekcie Ogólnopolska Sieć Edukacyjna – dostęp do usług telekomunikacyjnych. Nasza młodzież uczestniczy w kolejnej edycji Ogólnopolski Projekt Edukacyjny „Trzymaj Formę” współorganizowanym przez Główny Inspektorat Sanitarny oraz Polską Federację Producentów Żywności Związek Pracodawców. Projekt ma na celu edukację w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety. Wychowankowie pod opieką wychowawców prowadzą ogród szkolny, z którego pozyskiwane są warzywa i owoce – jabłka. Systematycznie prowadzone są kontrole stanu sanitarnego, a remonty przeprowadza się na bieżąco. Ośrodek przeszedł kontrolę bezpieczeństwa poż., inspektora budowlanego, a także kontrolę Powiatowej Stacji Sanitarno -Epidemiologicznej.

W ramach zapewnienia bezpieczeństwa osobom przebywającym w budynkach:

- wszyscy pracownicy Ośrodka przeszkoleni zostali z przepisów przeciwpożarowych oraz zasad udzielania I pomocy medycznej,

- przeprowadzono ewakuację próbną w szkole oraz internacie.

Bursa Szkolna jest placówką publiczną zapewniającą opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania. Bursę oprócz uczniów szkół średnich zamieszkuje także studenci UJK a w okresie wakacji mieszkają uczestnicy koloni letnich, obozów sportowych.

Od września 2023 r. w Bursie zamieszkuje grupa wychowanków obcokrajowców pochodzenia ukraińskiego, białoruskiego, którzy uczą się w sandomierskich szkołach (śr.ok. 113 osób).

Z młodzieżą realizowany jest Program Wychowawczo - Profilaktyczny opracowany na podstawie diagnozy potrzeb i problemów występujących w środowisku. Program realizowany jest przez wychowawców i skierowany do wychowanków, rodziców, pracowników administracji i obsługi. Odpowiada na realne problemy oraz zagrożenia pojawiające się w Bursie i środowisku. Jest otwarty na wszelkie nowe działania. W roku szkolnym 2022/2023 w Bursie realizowane były działania przewidziane w planie pracy:

- zapoznano rodziców, wychowanków ze: statutem, regulaminem Bursy, przepisami BHP i ppoż.,
- przeprowadzono próbną ewakuację mieszkańców i pracowników;
- kształtowano nawyki sprzyjające zdrowiu poprzez zdrowe odżywianie, odpowiedni strój, wykonano gazetki na temat racjonalnego odżywiania, przeprowadzono rozmowy indywidualne z wychowankami, w grupach organizowano pogadanki na temat szkodliwości palenia papierosów, e-papierosów, zażywania narkotyków, dopalaczy. Prowadzona jest wśród wychowanków akcja o zakazie kupowania i picia przez nieletnich i młodzież energetyków. Przeprowadzono akcję uświadamiającą i zagrożeń płynących z cyberprzemocy w Internecie.

W ramach ogłoszonego Europejskiego Dnia Sportu, w Bursie pod hasłem „Bądź aktywny, prowadź tryb sportowy, będziesz silny i zdrowy”, rozegrano turniej gry w siatkówkę, turniej piłki nożnej przez cały tydzień wykonywano różne ćwiczenia. W październiku przeprowadzono akcję #Sprzątamy Dla Polski. Głównym celem akcji było rozbudzanie świadomości ekologicznej wychowanków i odpowiedzialności za środowisko naturalne.

W związku z zamieszkaniem w Bursie licznej grupy wychowanków z Ukrainy, uczących się w Sandomierzu, kształtujemy postawy wzajemnej tolerancji, życzliwości, zapobiegamy dyskryminacji i ksenofobii pomiędzy wychowankami. Ponadto:

- od września 2022 r. z młodzieżą pracuje psycholog, na bieżąco monitorujemy samopoczucie wychowanków,
- przestrzegane są również zarządzenia w sprawie stopni alarmowych ogłaszanych przez rząd (stopień BRAVO, stopień CHARLIE-CRP), korzystamy ze strony Rządowego Centrum Bezpieczeństwa,
- nad bezpieczeństwem mieszkańców przez całą dobę czuwają oprócz wychowawców, portierzy i pracownicy firmy ochroniarskiej Argus, która ma w budynku swoją siedzibę,
- przez cały rok szkolny i w wakacje odwiedza placówkę policja – dzielnicowi, prowadzą rozmowy profilaktyczne z wychowankami, kolonistami, pracownikami,
- placówka współpracuje z Wojewódzką Stacją Epidemiologiczną w Kielcach oraz Powiatową Stacją Epidemiologiczną w Sandomierzu, instytucje te szkołą, wspierają,
- kadra pedagogiczna, pracownicy administracji, obsługi na bieżąco przechodzą szkolenia z zakresu BHP i ppoż, a kadra pedagogiczna na bieżąco uczestniczy w różnych formach doskonalenia zawodowego dla nauczycieli.

2) **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sandomierzu** w ramach działań wspierających „Powiatowy Program Zapobiegania Przestępczości oraz Ochrony Bezpieczeństwa Obywateli i Porządku Publicznego” realizowała na terenie powiatu sandomierskiego zajęcia warsztatowe oraz spotkania tematyczne z dziećmi, młodzieżą, nauczycielami i rodzicami.

Na bieżąco prowadzone są konsultacje z dyrektorami placówek oświatowych, nauczycielami, pedagogami szkolnymi oraz specjalistami z różnych instytucji, takich jak: policja, sąd, opieka społeczna, samorządy lokalne. W sprawach wychowawczych i bezpieczeństwa dzieci i młodzieży współpracujemy z kuratorami sądowymi i społecznymi, asystentami rodzin, a także policją.

Poradnia udziela porad dla rodziców i nauczycieli na terenie Poradni, i w placówkach przedszkolnych oraz szkolnych w ramach punktów konsultacyjnych. W placówkach odbywały się indywidualne rozmowy wspierające i terapeutyczne dotyczące poszczególnych uczniów. Pozwoliło to na lepsze planowanie działań wychowawczych. Prowadzimy także terapię psychologiczną indywidualną i rodzinną, krótko i długoterminową, a także interwencję kryzysową.

Zajęcia warsztatowe z młodzieżą miały na celu zapobieganie różnym formom uzależnień takich jak: alkohol, nikotyna, narkotyki, gry telewizyjne, komputerowe, Internet oraz rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach traumatycznych, kryzysowych. Rozwijały także umiejętności prospołeczne np.: radzenie sobie ze złością i agresją, skutkami stresu, własnymi emocjami.

Zajęcia warsztatowe, prelekcje dla rodziców dostarczały wiedzy psychologicznej i pedagogicznej, kształtowały umiejętności wychowawcze.

Przeprowadzono kilkaset spotkań terapeutycznych udzielając pomocy psychologicznej. Zakres problematyki obejmował myśli samobójcze, problemy emocjonalne, problemy w relacjach społecznych, problemy wychowawcze, zagrożenie niedostosowaniem społecznym, zaburzenia koncentracji i motywacji, nieśmiałość, traumy rodzinne (po śmierci rodzica, po wypadku samochodowym, po rozwodzie) i lęki społeczne, zaburzone relacje rodzinne, trudności szkolne, zaburzenia zachowań i emocji.

W swoich działaniach profilaktycznych poruszamy tematy skupiające się wokół systemu wartości, środków uzależniających, zapobiegania zachowaniom ryzykownym, umiejętności prospołecznych oraz wspierania rozwoju dzieci i młodzieży poprzez wspomaganie rodziny w jej funkcjach opiekuńczo-wychowawczych. Poradnia posiada i na bieżąco udostępnia materiały informacyjne i edukacyjne dla rodziców, nauczycieli i młodzieży, dotyczące różnych form uzależnień oraz agresji i przemocy w szkole, w domu i w Internecie.

Każdego roku przeprowadzanych jest wiele zajęć warsztatowych dla uczniów, rodziców i nauczycieli. Większość z nich to programy autorskie naszych psychologów i pedagogów.

Udzielono pomocy dzieciom i młodzieży w formie porad – 183 osoby - 232 spotkania, treningi – 18 osób - 1 spotkanie, warsztaty – 2791 osób - 174 spotkania, zajęcia związane z trudnościami adaptacyjnymi - 21 osób - 3 spotkania.

Tematyka warsztatów:

- Zajęcia logopedyczne, profilaktyka logopedyczna „Jak powstaje głoska „sz.”?”
- Warsztaty ogólnorozwojowe.
- Jak radzić sobie ze stresem przed egzaminacyjnym?
- Warsztaty integracyjne.
- Akademia Twórczego Myślenia.
- Profilaktyka zachowań ryzykownych. Porozmawiajmy zanim będzie za późno.
- Ja w grupie – wpływ grupy na zachowanie jednostki. Systemy wartości.
- Cele życiowe. Wzmacnianie motywacji wewnętrznej.
- Uzależnienia od Internetu, sprzętów elektronicznych i gier.
- Agresja wśród młodzieży i jej skutki.
- Tolerancja, poszanowanie godności i odmienności.
- Używków i uzależnienia.
- Zajęcia psychoedukacyjne dotyczące kompetencji emocjonalnych i społecznych.
- Zajęcia psychoedukacyjne dotyczące ekspresji negatywnych emocji.
- Trening umiejętności społecznych – współdziałanie w grupie.
- Gry i zabawy integracyjne stymulujące elastyczność myślenia i postaw.
- Wybór dalszej ścieżki edukacyjnej – stres w obliczu egzaminu ósmoklasisty.
- Możliwości i zagrożenia związane z przestrzenią wirtualną.

- Postawa asertywna w budowaniu relacji rówieśniczych.
- Modelowanie postaw prospołecznych oraz właściwego stosunku do szkoły i nauki.
- Dobre relacje i atmosfera w zespole klasowym budowane na bazie współpracy i empatycznego spostrzegania.
- Bezpieczne i konstruktywne użytkowanie przestrzeni wirtualnej.
- Kształtowanie postawy tolerancyjnej i współodpowiedzialności za atmosferę w klasie.
- Cyberbezpieczeństwo plus problematyka uzależnień.
- Motywacja do realizacji obowiązków szkolnych – co zrobić, żeby mi się chciało.
- O tym, co jest dla mnie ważne – warsztaty dotyczące problematyki wartości.
- Psychologia nie siada.
- Stres przedmaturalny.
- Kilka słów o miłości.
- O tym, co jest dla nas ważne.
- Kryzys jako zagrożenie, ale także i szansa na rozwój.
- Cyberprzemoc i hejt.
- Higiena i zdrowie psychiczne oraz stres.
- Śmierć rodziców ucznia.
- Ruch Rozwijający W. Sherborne.
- Bajki terapeutyczne utrwalające zwroty grzecznościowe.
- Jak bezpiecznie korzystać z urządzeń multimedialnych.
- Techniki szybkiego uczenia się i zapamiętywania.
- Czym jest tolerancja? Skąd się bierze nietolerancja?
- Jak uczyć się skutecznie.
- Bezpieczeństwo w rzeczywistości wirtualnej (VR).
- Dobre użytkowanie narzędzi cyfrowych.
- Fonoholizm.
- Rozwiązywanie konfliktów.
- Systemy komunikacji alternatywnej.
- Procesy uczenia się. Trening uczenia się. Określenie swojego profilu edukacyjnego – test, diagram.
- Mediacje rówieśnicze. Rozwiązywanie konfliktów.
- Budowanie i tworzenie prawidłowych więzi i relacji interpersonalnych.
- Kalendarz maturzysty – jak dobrze zaplanować przygotowania i nie ulegać stresowi.
- Profilaktyka uzależnień.
- Realizacja programu „Inni, a jednak tacy sami” – o dzieciach przewlekle chorych i niepełnosprawnych.

Udzielono pomocy rodzicom w formie:

- porad – 1800 spotkań, w których uczestniczyło 1685 osób,
- warsztatów – 6 spotkań, w którym uczestniczyło 124 osoby,
- prelekcje/wykłady – 42 spotkania, w których uczestniczyło 1075 osób.

Temat warsztatów i prelekcji/wykładów:

- Cyberprzemoc i hejt,
- Wpływ multimediiów na rozwój małego dziecka,
- Cyberbezpieczeństwo i problematyka uzależnień,
- Funkcjonowanie dziecka z autyzmem,
- Jak radzić sobie z trudnymi emocjami,
- Uzależnienia od napoi energetycznych, e-papierosów oraz komputerów,
- Napoje energetyzujące i ich wpływ na funkcjonowanie dzieci i młodzieży,
- Wpływ postaw rodzicielskich na rozwój społeczny i emocjonalny dziecka,
- Bezpieczne i odpowiedzialne wprowadzanie dziecka w świat nowinek technologicznych,
- Bezpieczne korzystanie przez dzieci z narzędzi cyfrowych,
- Dzisiaj przedszkolak, jutro uczeń,
- Jak pomóc dziecku w wyborze drogi edukacyjno-zawodowej,
- Jestem uczniem I klasy, co każdy rodzic wiedzieć powinien,
- Współczesne uzależnienia dzieci i młodzieży,
- Wychowywać, ale jak?,
- Komunikacja w rodzinie. Rozwiązywanie konfliktów. Jak mówić, żeby dzieci słuchały i jak słuchać, żeby dzieci do nas mówiły,
- Współpraca rodziców z przedszkolem i Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną,
- Wspierająca rola rodzica w okresie adolescencji; jak rozmawiać z nastolatkiem,
- Współczesne uzależnienia dzieci i młodzieży.

Udzielono pomocy nauczycielom i innym osobom w formie:

- porad – 148 osób - 116 spotkań,
- konsultacji – 545 osób - 418 spotkań,
- warsztatów – 30 osób, 1 spotkanie.

Zorganizowano 69 punktów konsultacyjnych w placówkach na terenie podległych gmin, z których skorzystało 248 osób, tematem konsultacji były:

- Problemy emocjonalne dzieci.
- Problemy w relacjach społecznych dzieci.
- Problemy wychowawcze dzieci.
- Zagrożenie niedostosowaniem społecznym dzieci.
- Zaburzenia koncentracji i motywacji.
- Nieśmiałość dzieci.
- Niskie poczucie wartości dziecka.
- Traумы rodzinne: po śmierci bliskiej osoby, po rozwodzie.
- Lęki społeczne.
- Trudności związane z dysfunkcyjnymi zachowaniami uczniów, istotnie utrudniającymi realizację codziennych zadań szkoły, zagrażającymi bezpieczeństwu.
- Trudności rozwojowe dziecka.
- Trudności z przestrzeganiem norm właściwego zachowania w grupie.

- Trudności wynikające ze spektrum autyzmu.
- Trudności dydaktyczne.
- Konsultacje z nauczycielami dotyczące sytuacji trudnych na terenie szkoły. Jak radzić sobie z agresywnym uczniem?
- Jak radzić sobie ze sterem przedegzaminacyjnym.

Pracownicy poradni brali udział w 9 spotkaniach rad pedagogicznych w szkołach, w których uczestniczyło 108 nauczycieli.

W ramach działań dodatkowych:

- Nawiązano Sieć Współpracy i Samokształcenia dla psychologów i pedagogów szkolnych powiatu sandomierskiego, dwa pierwsze spotkania prowadzili pracownicy poradni, natomiast dwa pozostałe zorganizowano przy współpracy Komendy Powiatowej Policji w Sandomierzu (mł. asp. Paweł Cieśla i asp. Sławomir Białek). Spotkania w ramach Sieci Współpracy i Samokształcenia dla Nauczycieli, Pedagogów i Psychologów Szkolnych cieszyły się dużym zainteresowaniem i wysoką frekwencją.
- Odbyła się prelekcja na konferencji zorganizowanej przez Starostwo Powiatowe we współpracy z Kuratorium Oświaty dotycząca profilaktyki zagrożeń cywilizacyjnych 21.03.2023 r.
- Wygłoszono wykład wraz z prezentacją na wojewódzkiej Konferencji organizowanej przez Kuratorium Oświaty w Kielcach w dniu 26 kwietnia 2023 r. z inicjatywy Świętokrzyskiego Kuratora Oświaty pod tytułem: „M jak mediacja - komunikacja w szkole”. Wydarzenie poświęcone było obszarowi mediacji rówieśniczych w szkole jako jednej z metod rozwiązywania konfliktów. Celem konferencji było przygotowanie dyrektorów, nauczycieli i specjalistów (pedagogów, psychologów) do właściwego reagowania w sytuacjach konfliktowych w szkołach oraz zapobiegania zachowaniom agresywnym wśród dzieci i młodzieży.

3) **Spółdzielnia Mieszkaniowa** starała się pomóc młodym ludziom i pokierować nimi w procesie integracji, co można osiągnąć w różnorodny sposób (integracja społeczna, kulturalna, językowa). Sandomierskie Centrum Kultury w Sandomierzu podpisało umowę z Sandomierską Spółdzielnią Mieszkaniową na prowadzenie działalności społeczno - wychowawczej.

Przez cały 2023 rok młodzież mieszkająca na osiedlach i nie tylko, korzystała z zajęć w prowadzonej placówce. Ośrodek prowadzi pełną gamę zajęć zarówno dla dzieci, młodzieży jak i dorosłych. Wśród nich znajdują się zajęcia taneczne, muzyczne, plastyczne oraz rekreacyjne, na które pomimo panującej pandemii w ścisłym reżimie sanitarnym młodzież mogła uczęszczać. Działalność ta dofinansowana jest przez Spółdzielnię. Spółdzielnia ostrzegała również mieszkańców o baczne zwracanie uwagi na tzw. "domokrażców", którzy próbowali wyłudzić pieniądze oferując różnego rodzaju usługi, podszywając się pod pracowników spółdzielni, Urzędu Miasta lub PGKiM czy zakład usług kominiarskich.

Bezpieczeństwo wymaga prowadzenia wspólnej polityki przeciwdziałania zagrożeniom do czego niezbędne jest zmobilizowanie całego potencjału społeczności lokalnej. Zadaniem Programu jest właśnie wspieranie realizacji ustawowych obowiązków poszczególnych służb i organów administracji publicznej w zakresie poprawy bezpieczeństwa i porządku.

4) **Hufiec ZHP Sandomierz** zrzesza w swoich szeregach instruktorów, zuchy i harcerzy z Pisar, Gościeradowa, Annapola, Liśnika, Gór Wysokich, Dwikóz, Chobrze, Kleczanowa, Grabówki i Sandomierza. Zuchy i harcerze uczestniczą we wszystkich ważnych uroczystościach organizowanych na terenie powiatu sandomierskiego. W ciągu roku podejmują szereg akcji charytatywnych, organizują spotkania, biwaki oraz rajdy. Reprezentują hufiec również w licznych konkursach. Już od wielu lat organizują Harcerską Akcję Letnią oraz Harcerską Akcję Zimową. Systematycznie także udają się do Zakopanego po Betlejemskie Świąteczne Światło Pokoju.

Spotkanie noworoczne

11.01.2023 r. - Wigilijno - noworoczne spotkanie zuchów, harcerzy i rodziców – 20 Środowiskowej Drużyny Harcerskiej „Nadwiślańskie Trampy”. W świetlicy PSP w Annapolu odbyło się wigilijno - noworoczne spotkanie członków gromady, drużyny oraz rodziców naszych zuchów i harcerzy. Poczęstunek i rozmowy przy stole przeplatał śpiew kolęd. Spotkanie było okazją do podziękowania rodzicom za życzliwą współpracę oraz poinformowania o zaplanowanych na najbliższe miesiące działaniach w drużynie i gromadzie.

Poczęstunek zorganizowano dzięki darowiźnie przekazanej przez Bank Spółdzielczy w Kraśniku Oddział Annopol.

"Bożonarodzeniowa Paczka dla Bohatera"

02.01.2023 r. - "Bożonarodzeniowa Paczka dla Bohatera" – 20 Środowiskowej Drużyny Harcerskiej „Nadwiślańskie Trampy” - Annopol - przekazanie darów kombatantom. Przekazanie przez drużynową do Związku Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych - Zakładowe Koło Fabryki Łożysk Toczyńskich w Kraśniku darów rzeczowych zebranych w ramach akcji „Bożonarodzeniowa Paczka dla Bohatera”. Do Związku trafiło 70 kg darów, w tym 64 kg żywności o długim terminie przydatności do spożycia i 6 kg środków czystości. Spotkanie z 92 letnią panią Teodorą Konopką - Prezesem Koła było cennym doświadczeniem.

Przeгляд Kołęd i Pastorałek

Tradycją naszego Hufca stało się wspólne kołędowanie. 18.01.2023 r. w Zespole Placówek Oświatowych im. Jana Pawła II w Gościeradowie podczas PRZEGLĄDU KOŁĘD I PASTORAŁEK zebrały się Gromady Zuchowe i Drużyny Harcerskie, aby podtrzymać naszą polską tradycję. O braterską, miłą dla ucha i serca atmosferę, jak zawsze zadbali gospodarze miejsca i organizator Przeгляdu - 19 Gromada Zuchowa „Leśne Skrzaty” i 27 Drużyna Harcerska „Szare Szeregi”. Z dobrze wszystkim znanymi kołędami i zupełnie nowymi pastorałkami wystąpiło kilkunastu solistów oraz zespołów reprezentujących wszystkie gromady i drużyny z sandomierskiego Hufca ZHP.

HAZ

W dniach 04.02 – 10.02.2023 r. 50 uczniów, zuchów, harcerzy wyjechało na zimowisko w ramach Harcerskiej Akcji Zimowej HAZ organizowane przez Hufiec ZHP Sandomierz. Zimowisko miało miejsce w Małym Cichym k. Zakopanego.

W pierwszym dniu wszyscy obowiązkowo udali się na spacer po Małym Cichym oraz zostali zaznajomieni z obowiązującymi na zimowisku regulaminami bezpieczeństwa, a także uczestniczyli w grach i zabawach integrujących.

Przez kolejne dni wszyscy z zapałem, wyruszyli na stok by się rozkoszować jazdą i szlifować umiejętności narciarskie. Byli też tacy, którzy pod czujnym okiem instruktora oswajali się ze sprzętem narciarskim, zapoznali się z zasadami bezpieczeństwa obowiązującymi na stoku narciarskim oraz podczas korzystania z wyciągów. Następnie przystąpili do pierwszych ćwiczeń i pierwszych zjazdów. Wielką frajdą były zjazdy z górki na sankach i jabłuszkach.

Wieczorami uczestnicy zimowiska doskonalili sprawności intelektualne i fizyczne, kształtowali właściwe nawyki i bezpieczne zachowania, rozwijali indywidualne zainteresowania i talenty poprzez udział w rozmaitych zajęciach sportowych, plastycznych i muzycznych. Największą atrakcją oprócz szusowania na nartach, okazał się kulig.

Udało się też odwiedzić Krupówki i zrobić zakupy pamiątek. Bycie w górach, zwłaszcza w Zakopanem to spotkanie z niesamowitymi widokami Giewont na wyciągnięcie ręki, Kasprowy Wierch. Te widoki mogliśmy podziwiać z Gubałówki. Śpiący Rycerz - Giewont jakby miał się zaraz zbudzić i rozpocząć walkę z chmurami, które go zaczęły przysłaniać. Przed wyjazdem nastąpiło uroczyste zakończenie, a więc podsumowanie wyników wszystkich konkursów, rozdanie nagród, upominków i słodyczy. Dzieci przyjemnie i pożytecznie spędziły czas wolny, każdy z pewnością znalazł interesujące dla siebie zajęcia. Minione ferie dostarczyły uczestnikom zimowiska wrażeń i z pewnością pozostaną na długo w ich pamięci.

WOŚP

29.01.2023 r. - 31 Finał WOŚP z udziałem 11 GZ „Ekoludki”.

Zuchy wspólnie z wolontariuszami z SU od wielu lat biorą udział w kwestach na rzecz WOŚP. W 31 finale stanęli do walki z SEPSĄ. Oczywiście z ogromnym wsparciem i zaangażowaniem Rodziców. Grali jak każdego roku ambitnie i bili rekordy. Uzbierano 5833,97 zł.

29.01.2023 r. - Udział w 31. Finale Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy 20 ŚDH Nadwiślańskie Trampy - Tuż przed zakończeniem ferii zimowych, 9 harcerek pod opieką drużynowej zagrało w 31. Finale Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy. Wolontariusze przez 5 godzin kwestowali na ulicach Annopola, wspierając cel

tegorocznej akcji pod hasłem: "Chcemy wygrać z sepsą! Gramy dla wszystkich - małych i dużych!". Wolontariusze działali w ramach współpracy z Centrum Kultury w Anopolu, przy którym zarejestrowano Sztab #7048 Anopol. Uczniowie naszej szkoły, w tym drużyny z 20 Środowiskowej Drużyny Harcerskiej zebrali do puszek kwotę 7 481,98 zł (kwesta 36 wolontariuszy - 13 663,42 zł). Jedna z harcerek zbierała rekordową sumę 1029,84 zł.

Biwak zuchowy

10.02 - 11.02.2023 r. Biwak zuchowy 11 GZ „Ekoludki” "Przyjaźń to wielka sprawa" z udziałem zuchów i uczniów z noclegiem w szkole. Udział zuchów w integracyjnym zimowym biwaku z noclegiem w szkole. Zdobywanie tropu „Ambasador przyjaźni”. Wspólne tematyczne zajęcia, zabawy, pląsy. Olimpiada sportowa, konkurs plastyczny itp.. Ognisko z kiełbaskami. Podtrzymywanie obrzędowości zuchowej.

Kiermasz słodkości

14.02.2023 r. 20 ŚDH Nadwiślańskie Trampy - Drużyny zorganizowały i przeprowadziły Walentynkowy Kiermasz Słodkości. Zebrane środki przeznaczone na wspólnie ustalone cele charytatywne, potrzeby drużyny.

Bal Karnawałowy w Anopolu

15.02.2023 r. - Organizacja Balu Karnawałowego w PSP w Anopolu przez 18 GZ „Leśne duszki” oraz 20 Środowiskową DH „Nadwiślańskie Trampy”, dla zuchów i harcerzy skupionych w sandomierskim Hufcu ZHP. Integracja Środowisk zuchowych i harcerskich.

Udział w balu, na który przybyli przedstawiciele Komendy Hufca ZHP Sandomierz, drużyna harcerska z Gościeradowa oraz z Liśnika Dużego, a także kilkunastu uczniów niezrzeszonych. Zabawa taneczna połączona została z poczęstunkiem, który przygotowano dzięki darowiźnie przekazanej przez Bank Spółdzielczy w Kraśniku Oddział Anopol oraz zaangażowaniu rodziców zuchów i harcerzy. W ramach zabawy karnawałowej prowadzono zbiórkę słodkości jako „bilet wstępu” na imprezę. Z blisko 15 kg zebranych słodkości, połowę słodkości drużyna przekazała do placówki opiekuńczo - wychowawczej w Kraśniku (informacja w dalszej części sprawozdania). Druga część trafiła do wybranej przez siebie gromadę zuchową placówki.

Śpiewograniec

25-27.02.2023 r. - XXIX Festiwal Piosenki Harcerskiej „Śpiewograniec” 17 WDH Sandomiria wzięła udział w Festiwalu.

Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych

1.03.2023 r. - Obchody Dnia Pamięci "Żołnierzy Wyklętych" 11 GZ „Ekoludki”. W ramach projektu ABC MŁODEGO PATRIOTY zuchy uczestniczyły w kolejnej lekcji historii. Tym razem odwołano się do kart historii dotyczących działalności na naszych ziemiach Żołnierzy Wyklętych.

01.03.2023 r. - 20 ŚDH Nadwiślańskie Trampy W hołdzie "Żołnierzom Wyklętym" W Narodowym Dniu Pamięci Żołnierzy Wyklętych oddaliśmy należną cześć Niezłomnym. Drużyny z zastępu harcerek starszych (HS) odwiedziły oddziały klasowe z okolicznościową informacją, a młodsze harcerski udały się na miejscowy cmentarz, by zapalić znicz pamięci na mogile "Wyklętego" z Annapola - Tadeusza Radwańskiego ps."Kostek". O ustanowionym w 2011 roku święcie społeczności szkolnej przypomniła także tematyczna gazetka.

Spacer z historią w tle

05.03.2023 r. - Udział „Spacerze z historią w tle” (nordic walking) – 20 ŚDH Nadwiślańskie Trampy - Reprezentacja naszej drużyny ruszyła na 12 km trasę "Spaceru z historią w tle". To był przyjemny i edukacyjny marsz po części naszej gminy. Towarzystwo miłośników nordic walkingu i piękne nadwiślańskie krajobrazy uprzyjemniały kolejne kilometry. Drużyny ukończyły marsz z nieukrywaną satysfakcją. Organizatorem spaceru z kijkami, poczęstunku i konkursu wiedzy było Stowarzyszeniu Mieszkańców Gminy Anopol SZANSA, które zaprosiło drużynę do udziału w tym aktywnym wydarzeniu.

Akcja charytatywna

06.03.2023 r. - Wsparcie dla skautów po trzęsieniu ziemi w Turcji i Syrii – 20 ŚDH Nadwiślańskie Trampy - W ramach ogłoszonej przez ZHP, po katastrofalnym trzęsieniu ziemi w Turcji i Syrii, zbiórki środków pieniężnych na rzecz Tureckiej Federacji Skautowej, 20 ŚDH "Nadwiślańskie Trampy" przekazała darowiźnie w kwocie 350 złotych na pomoc humanitarną osobom poszkodowanym w wyniku tego kataklizmu. Zebrane

środki pochodziły z przeprowadzonego w naszej szkole Walentynkowego Kiermaszu Słodkości (część pozyskanej sumy).

Dzień Kobiet

Marzec 2023 roku - 18 GZ Leśne Duszki - "Być kobietą..." obchody Dnia Kobiet i udział w obchodach tego święta w Gminnym Klubie Seniora w Anopolu oraz w Klubie Senior + w Wymysłowie. W ramach integracji społecznej przygotowanie montażu słowno – muzycznego "Być kobietą..." z okazji Dnia Kobiet i jego prezentacja oraz udział w obchodach tego święta w Gminnym Klubie Seniora w Anopolu oraz w Klubie Senior + w Wymysłowie.

Zbiórka z żołnierzami 102. Batalionu Lekkiej Piechoty

20.03.2023 r. - Zbiórka z żołnierzami 102 batalion lekkiej piechoty w Sandomierzu 17 WDH Sandomiria. Zapoznanie z zasadami musztry, ćwiczenia praktyczne.

Narodowy Dzień Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką

24.03.2023 r. - Włączenie się w obchodzimy Narodowy Dzień Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką – 20 ŚDH Nadwiślańskie Trampy, w tym dniu patrol "Nadwiślańskich Trampów" zapalił znicz oraz zgodnie z żydowskim zwyczajem zostawił kamyczki na pomniku z tablicą upamiętniającą Apolonię i Piotra Likosów w Opoce Dużej, zamordowanych 1 czerwca 1943 r. Ten drobny gest to wyraz naszej pamięci o wszystkich Polakach, którzy mimo ogromnego niebezpieczeństwa nieśli pomoc ludności żydowskiej. Pomnik w Opoce Dużej odsłonięto 30 września 2021 roku w ramach Programu „Zawołani po imieniu”, realizowanego przez Instytut Pileckiego w Warszawie. W tym ważnym dla lokalnej społeczności wydarzeniu uczestniczyła także nasza drużyna.

Plener fotograficzny

29.03.2023 r. - Plener fotograficzny - warsztaty. 20 ŚDH Nadwiślańskie Trampy - Druhny wzięły udział w plenerze fotograficznym. Na zbiórce mieliśmy przyjemność gościć regionalistę, miłośnika fotografii, zarówno tej dawnej, jak i własnego zatrzymywania lokalnych wydarzeń, przyrody i ciekawych chwil w obiektywie - p. Dariusza Zgardzińskiego. Po krótkim wprowadzeniu, z telefonami w rękę, z harcówki wyruszyliśmy na ćwiczenia praktyczne. Dzięki ogromnej wiedzy naszego Gościa, spacer miał także walory historyczne.

Cukierek za życzliwość - i ty możesz zostać wolontariuszem

3. 04.2023 r. – konkurs ogólnopolski. Druhny: Lena Walczak, Ola Walczak, Lena Stępień, Nikola Łyczak oraz Antonina Listopad z 11 GZ „Ekoludki” wolontariuszkami w XI edycji Ogólnopolskiego Konkursu „Cukierek za życzliwość-i Ty możesz zostać Wolontariuszem” ogłoszonego przez Fundację „Dwa Skrzydła Anioła” w Lublinie.

Konkurs polegał na czynieniu wokół siebie dobra i dokumentowaniu swoich działań w Dzienniczku Dobrych Uczynków.

Spotkanie z Wielkanocnym Zajęczkiem

4.04.2023 r. - Spotkanie z Wielkanocnym Zajęczkiem - okolicznościowa zbiórka zuchowa - 11 GZ „Ekoludki”. Zbiórka poświęcona tradycjom wielkanocnym. Wspólne zabawy, pąsy, majsterka wielkanocna.

Wycieczka do schroniska dla zwierząt

13.04.2023 r. - Wycieczka zuchów do schroniska dla zwierząt, piekarni i cukierni „Skalski”. W ramach zajęć z zawodoznawstwa zuchy uczestniczyły w wycieczce do piekarni i cukierni „Skalski” w Ostrowcu Świętokrzyskim. Zapoznały się z procesem produkcyjnym pieczywa oraz mogły zobaczyć, na czym polega praca na dziale cukierniczym. Każdy mógł spróbować swoich sił na tych dwóch wydziałach. Owocem pracy był piękny wiosenny tort.

Kolejnym etapem naszej podróży był Zakład Unieszkodliwiania Odpadów "Janik". Tu wszyscy dowiedzieli się jak ważna dla środowiska i człowieka jest racjonalna gospodarka odpadami. 11 GZ Ekoludki przekazała karmę dla psów i kotów mieszkających w tamtejszym schronisku dla zwierząt.

Dzień Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej

14.04.2023 r. Uczczenie Dnia Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej 20 ŚDH Nadwiślańskie Trampy. W związku z przypadającym 13 kwietnia Dniem Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej, reprezentacja drużyny harcerskiej odczytała w oddziałach klasowych IV-VIII informację historyczną na temat tragicznych wydarzeń z 1940 roku. W tej formie oddaliśmy należną pamięć 22 tysiącom obywateli II Rzeczypospolitej, w tym oficerom Wojska Polskiego, którzy po roku niewoli, padali ofiarą zbrodni sowieckiej.

Festiwal Piosenki Harcerskiej Krajka

Kwiecień 2023 r. - Festiwal Piosenki Harcerskiej i Turystycznej KRAJKA w Liśniku Dużym. Udział w Festiwalu Piosenki Harcerskiej i Turystycznej Krajka i zdobycie II miejsca w kategorii zespołów.

Akcja charytatywna

Zbiórka karmy dla psów i kotów do schroniska - 11 GZ „Ekoludki”.

Gminny Konkurs Piosenki Patriotycznej "Strofy o mojej Ojczyźnie"

Kwiecień 2023 r. - Gminny Konkurs Piosenki Patriotycznej "Strofy o mojej Ojczyźnie" - Udział w gminnym Konkursie Piosenki Patriotycznej "Strofy o mojej Ojczyźnie" i zdobycie II miejsca.

Akcja charytatywna

28.04.2023 r. - Z wizytą w placówce opiekuńczo-wychowawczej – przekazanie darów - Delegacja 20 ŚDH "Nadwiślańskie Trampy" odwiedziła Placówkę Opiekuńczo - Wychowawczą nr 1 i nr 2 w Kraśniku. Kolejny raz w działalności drużyny, harcerze przekazali dary rzeczowe dla Wychowanków domu dziecka. Tym razem była to darowizna rzeczowa na kwotę około 650 zł. Po rozeznaniu potrzeb, dary – ręczniki, tekstylia (skarpety, rajstopy) zakupione zostały ze środków pozyskanych z kiermaszów charytatywnych przeprowadzonych w naszej szkole przez harcerzy. Przekazano także 7,5 kg słodyczy zebranych w ramach Dobroczynnego Balu Karnawałowego.

Spotkanie z Wychowankami domu dziecka było dla druhen nowym i cennym doświadczeniem. Wizyta upłynęła na serdecznych rozmowach z dziećmi, młodzieżą i wychowawcą placówki.

Akcja charytatywna

Maj 2023 r. - akcja charytatywna, zbiórka słodyczy na rzecz podopiecznych DPS w Gościeradowie z okazji Dnia Dziecka. Przeprowadzenie akcji charytatywnej - zbiórki słodyczy na rzecz podopiecznych DPS w Gościeradowie z okazji Dnia Dziecka.

2.05.2023 r. Sadzenie drzewek przy Placu Jana Pawła II 17 WDH Sandomiria Włączenie się w działania społeczności lokalnej, dbanie o środowisko naturalne w swoim mieście, promocja harcerstwa w mieście.

Konkurs Piosenki Patriotycznej

5.05.2023 r. Konkurs Piosenki Patriotycznej - Zuchy z 11 GZ „Ekoludki” były organizatorami Konkursu Piosenki Patriotycznej dla oddziału przedszkolnego, zuchów i uczniów kl. I-IV Konkurs odbył się z okazji Świąt Majowych: Święta Flagi oraz Święta Konstytucji 3 Maja.

Było to również podsumowanie projektu edukacyjnego "ABC MŁODEGO PATRIOTY". Projekt był realizowany przez 11 GZ "Ekoludki" od października 2022 r.

Warta Zuchów i Harcerzy przy Grobie Pańskim

08.04.2023 r. - Warta Zuchów i Harcerzy 27 DH Szare Szeregi, 19 GZ Leśne Skrzaty przy Grobie Pańskim w Kościele Parafialnym w Gościeradowie.

Wycieczka do Rezerwatu Doły Szczeckie

20.04.2023 r. - Wycieczka do Rezerwatu Doły Szczeckie - 27 DH Szare Szeregi, 19 GZ Leśne Skrzaty

Upamiętnienie 79. rocznicę zakończenia Bitwy pod Monte Cassino

08.05.2023 r. - Upamiętnienie 79. rocznicę zakończenia Bitwy pod Monte Cassino. - Przez przypięcie do ubrania czerwonych maków druhn z "Nadwiślańskich Trampów" upamiętniły 79. rocznicę zakończenia Bitwy pod Monte Cassino. Z tej okazji na szkolnym korytarzu wyeksponowano także gazetkę tematyczną o zwycięskich walkach 2 Korpusu Polskiego.

Wycieczka w Bieszczady

09.05.2023 – 12.05.2023 r. - Czterodniowa wycieczka w Bieszczady 27 DH Szare Szeregi, 19 GZ Leśne Skrzaty

Rajd rowerowy

11.05.2023 r. Rajd rowerowy drużyny 17 WDH Sandomiria Podsumowanie zdobywania tropu CZŁOWIEK

14.05.2023 r. Rajd rowerowy drużyny 17 WDH Sandomiria

Organizacja rajdu rowerowego z sumą kilometrów jak najbardziej zbliżoną do 65, numeru kolejnej edycji Harcerskiego Rajdu Świętokrzyskiego. Zarejestrowanie trasy przez wybraną aplikację sportową oraz udostępnienie wyników na profilu drużyny w mediach społecznościowych z oznaczeniem profilu HRŚ.

Ognisko i rekreacja

25.05.2023 r. - Ognisko i rekreacja nad Wisłą 20 ŚDH Nadwiślańskie Trampy. W godzinach popołudniowo-wieczornych nad Wisłą odbyło się ognisko z kiełbaskami i rekreacją. Dzięki uprzejmości pana sołtysa, zorganizowano je przy świetlicy w Opatowie Małej. Kilka godzin spotkania upłynęło na rozmowach, grach planszowych i podziwianiu nadwiślańskiego krajobrazu

Śladami Powstańców Styczniowych

23.05.2023 r. 17 WDH Sandomiria - Śladami Powstańców Styczniowych Zorganizowanie wycieczki pieszej ukierunkowanej na poznanie historii Puławiaków w środowisku lokalnym, odtworzenie ich trasy wędrówki i przejście nią odwiedzając miejsca pamięci Puławiaków 1863 r., stworzenie karty do kroniki z realizacji tego przedsięwzięcia.

Akcja „Sprzątanie Świata”

28.05.2023 r. - Akcja „Sprzątanie Świata” Nasze Ekoludki w ramach akcji "Sprzątanie Świata" zadbały o czystość terenów w pobliżu szkoły. Zuchy każdego roku bardzo chętnie podejmują się działań na rzecz ochrony środowisk

Obietnica zuchowa

31.05.2023 r. - Najmłodsze zuchy z 11 Gromady Zuchowej "Ekoludki" działającej przy PSP w Pisarach obchodziły wyjątkowe święto, podczas, którego zdobyły największy skarb każdego zucha- Zuchowy Znaczek.

65 Harcerski Rajd Świętokrzyski

1 - 4.06.2023 r. 65 Harcerski Rajd Świętokrzyski 17 WDH Sandomiria. Udział w Rajdzie Świętokrzyskim. Propagowanie kwalifikowanej turystyki pieszej. Pokonywanie swoich słabości, hartowanie ducha i ciała. Integracja ze środowiskami harcerskimi, kształtowanie samodzielności.

Konkurs Pieśni Patriotyczno – Religijnej

06.06.2023r. - XII Diecezjalny Konkurs Pieśni Patriotyczno – Religijnej w Potoczku 27 DH Szare Szeregi, 19 GZ Leśne Skrzaty - I miejsce drużyny Letycji Łyszczarz

Marsz integracyjny

6.06.2023 r. - II MARSZ INTEGRACYJNY "PIECHOTKĄ PO OŻAROWSZCZYŹNIE - PRZYSTANEK JAKUBOWICE" 11 Gromada Zuchowa "Ekoludki". Rozpoczęcie na terenie PSP w Pisarach obchodów 110 rocznicy nadania stopni oficerskich w I Pułku Legionów Piłsudskiego na kwaterze w Jakubowicach. Udział w marszu po okolicy wspólnie z przedstawicielami różnych środowisk i instytucji lokalnych (w tym różnych Klubów Seniora), w grze terenowej. Śpiewanie przez drużynę pieśni patriotycznych.

Międzydiecezjalny Przegląd Pieśni Maryjnej

11.06.2023 r. - XVII Międzydiecezjalny Przegląd Pieśni Maryjnej „Matko, która nasz znasz, z dziećmi swymi bądź” -27 DH Szare Szeregi, 19 GZ Leśne Skrzaty - I miejsce drużyny Kamili Gałuszkiewicz

Jabłko, czy cytrynka?

12.06.2023 r. „Jabłko, czy cytrynka? - Kierowco, zwolnij” - akcja 11 GZ „Ekoludki” z Pisar oraz policjantów „drogówki” z Opatowa. Profilaktyczna akcja zorganizowana przez zuchów z 11 GZ działającej przy PSP w Pisarach została przeprowadzona w dniu 12 czerwca 2023 r. Przeprowadzono ją we współpracy z Wydziałem Ruchu Drogowego Komendy Powiatowej Policji w Opatowie.

Warsztaty kulinarne

15.06.2023 r. Warsztaty kulinarne 20 ŚDH Nadwiślańskie Trampy udział drużyny w warsztatach kulinarnych zorganizowanych przez Koło Gospodyń Wiejskich "Wymysłowiacy" w Wymysłowie w ramach wydarzenia "Smaki Wakacji" (kilka miesięcy wcześniej temat podjęty przez drużynową - możliwość nieodpłatnej organizacji warsztatów dla harcerzy).

Dziewczęta pod okiem gospodyń lepiły pierogi z owocami, robiły lemoniady i domowe lody. Po części warsztatowej nastąpiła degustacja pyszności na świeżym powietrzu i czas rekreacji.

Harcerski kiermasz rękodzieła

21.06.2023 r. - Harcerski kiermasz rękodzieła – 20 ŚDH Nadwiślańskie Trampy- W ramach Dnia Rodziny drużyny zorganizowały Harcerski kiermasz rękodzieła. Dziewczęta samodzielnie lub wspólnie z rodzicami przygotowały różnorodne przedmioty dekoracyjne i użytkowe: świeczki, mydełka, zakładki do książek, bransoletki. To wyraz przedsiębiorczości harcerek i posiadanych talentów artystycznych i manualnych. Stoisko cieszyło się dużym zainteresowaniem i pozwoliło drużynom zebrać kwotę 704 zł, która podzielona zostanie na cele charytatywne (Lubelskie Hospicjum dla Dzieci im. Małego Księcia) oraz potrzeby drużyny.

Bezpieczne wakacje

Ostatnia zbiórka naszej czwórkowej 9 Gromady Zuchowej „Złote Orły” przed wakacjami pod hasłem „Bezpieczne wakacje”. Gościliśmy dzielnicowego Dominika Madeja, który przedstawił naszym Zuchom zasady bezpiecznego spędzania czasu wolnego. Przypomnił nam zasady poruszania się podczas pieszych wędrówek rowerowych wycieczek.

Gościliśmy także Pana Lolka Wójcika z Polskiego Czerwonego Krzyża, który pokazał Zuchom jak udzielić bardzo ważnej pierwszej pomocy.

Obchody rocznicy śmierci Krzysztofa Kamila Baczyńskiego

4.08.2023 r. Obchody rocznicy śmierci Krzysztofa Kamila Baczyńskiego

Krzysztofa Kamila Baczyńskiego oraz innych poległych podczas Powstania Warszawskiego. Na Osiedlu Huty, przy ulicy Baczyńskiego 2 przed tablicą upamiętniającą historyczną postać odbyło się symboliczne złożenie kwiatów oraz zapalenie zniczy.

Piknik wojskowy

Udział 9 GZ Złote Orły i 17 DH Sandomiria w Pikniku Wojskowym "Silna Biało-Czerwona".

Zajęcia programowe..." Jak powinniśmy zachowywać się w lesie

23.08.2023 r. 9 GZ Złote Orły – spotkanie z Kołem Łowieckim Głuszc z Tarnobrzega.

Uroczystości miejskie upamiętniające 84. rocznicę wybuchu II Wojny Światowej

1 i 3. września odbyły się uroczystości miejskie upamiętniające 84. rocznicę wybuchu II Wojny Światowej oraz ataku hitlerowskich Niemiec na Sandomierz. Delegacja harcerzy z 17 WDH "Sandomiria" wzięła udział w tym ważnym wydarzeniu godnie reprezentując całą społeczność naszego Hufca.

Biesiada ułańska

7.09.2023 r. - Udział 17 DH w Biesiadzie ułańskiej. "Polskie Biesiady - Biesiada Ułańska" pod takim hasłem odbyło się widowisko biesiadne realizowane przez Telewizję Polską na Placu Jana Pawła w Sandomierzu. W wydarzeniu wzięli udział harcerze z 17 WDH "Sandomiria".

Narodowe Czytanie

9.09.2023 r. - Udział 9 GZ Złote Orły” w Narodowym czytaniu. Na nadwiślańskim bulwarze w Sandomierzu i na statku, Syrenka’ odbyła się w tym roku akcja Narodowe Czytanie. Na zaproszenie dyr. Miejskiej Biblioteki Publicznej w Sandomierzu p. Wojciecha Dumina nasza gromada wzięła udział w tym ciekawym wydarzeniu, na razie w roli słuchacza)

Spotkaliśmy wielu fajnych ludzi..., oznaczyliśmy naszego Burmistrza Marcina Marca odznaką " Złotego Orła".

Święto Plonów

17.09.2023 – udział 9 GZ Złote Orły w Mokozyńskim Świątce Plonów.

Ogólnopolski Festiwal Literatury

23.09.2023 r. - udział 9 GZ Złote Orły w Ogólnopolskim Festiwalu Literatury, organizowany przez Warszawski Klub Przyjaciół Ziemi Kieleckiej. Rozmowy o książkach, ich twórcach i bohaterach, wspomnienie twórczości Jarosława Iwaszkiewicza i jego związków z Sandomierzem.

Akcja „Zbieram to w szkole”

Luty – czerwiec 2023 r. - Akcja „Zbieram to w szkole” – 20 ŚDH Nadwiślańskie Trampy - W drugim półroczu kontynuowano akcję "Zbieram to w szkole". Do projektu Fundacji Missio Cordis szkoła przystąpiła w październiku 2020. Harcerze prowadzili zbiórkę monet – polskich groszy i monet zagranicznych, zużytych baterii, starych telefonów/tabletów. Dzięki zbiorce surowców wtórnych dokonuje się dwójaka pomoc: edukacja ekologicznie dzieci i młodzież, pomagamy środowisku naturalnemu, wspieramy recykling, a darowizny od firm recyklingowych przekazywane są jako pomoc rozwojowa do najbardziej potrzebujących krajów w Afryce, Azji, Ameryce Łacińskiej. W bieżącym roku szkolnym pomoc kierowana jest głównie na budowę domu dziecka. Podjęte przez harcerzy działania: 28.02.2023 r. - kampania informacyjna w szkole - plakaty, ogłoszenie w klasach 23.03.2023 r., 04.2023 r., 12.05.2023 r. - zbiórka "dobrych monet" w klasach; 21.04.2023 r. – zbiórka „dobrych monet” podczas pikniku szkolnego z okazji Dnia Rodziny

Działanie kontynuowane będzie w roku harcerskim 2023/2024 r.

Betlejemskie Świątelnko Pokoju

Kilkudziesięciu harcerzy wzięło udział w przekazaniu biskupowi sandomierskiemu Krzysztofowi Nitkiewiczowi oraz władzom samorządowym miasta i powiatu Betlejemskiego Świątelnka Pokoju. Tegoroczne hasło towarzyszące przekazaniu Betlejemskiego Świątelnka brzmi „Czyńmy pokój”.

Betlejemskie Świątelnko Pokoju biskupowi, staroście sandomierskiemu Marcinowi Piwnikowi, burmistrzowi miasta Marcinowi Marcowi zostało przekazane w kościele seminaryjnym pod wezwaniem świętego Michała Archanioła.

W tym roku Betlejemskie Światło Pokoju dotarło do Polski już po raz trzydziesty trzeci. W sandomierskim spotkaniu wzięli udział harcerze i zuchy z Annopola, Gościeradowa, Dwikóz, Kleczanowa, Liśnika Dużego, Samborca, Gór Wysokich oraz Sandomierza.

Dzięki zorganizowaniu i przeprowadzeniu wyżej wymienionych zadań uczestnicy mogli aktywnie wypocząć oraz aktywnie spędzić wakacje, jak również czas wolny od zajęć lekcyjnych. Na zajęciach prowadzonych na turnusach obozowych w Przebrnie, kolonii w Małym Cichym, zlotach, rajdach, wycieczkach, zrealizowano ciekawe programy sportowo-rekreacyjne, ekologiczne i profilaktyczne. Wszystkie te formy uwzględniają zamierzone cele zadania. Ich realizacja odbywała się poprzez przybliżenie i poznanie przez uczestników zasad zdrowego trybu życia, poznanie ojczystego kraju – jego historii, przez czynną turystykę odkrywanie piękna przyrody, kultury, tradycji i przez żywy z nią kontakt.

Podsumowując realizację działań programowych na obozach, kolonii, zlotach i wycieczkach stwierdzam, że zostały wykorzystane i przeprowadzone wszystkie wcześniej założone cele. Różnorodność zajęć programowych sprawiła, że zrealizowane zadania były atrakcyjne. Bazując na opiniach rodziców i uczestników - kolonie, obozy, wycieczki i zloty cieszą się niesłabnącym powodzeniem. Wysoko oceniono pracę wolontariuszy, to dzięki ich zaangażowaniu udało się przeprowadzić zadanie w sposób, bezpieczny, atrakcyjny i ciekawy.

5) Na terenie **Gminy Koprzywnica** funkcjonują n/w placówki, dla których organem prowadzącym jest Gmina Koprzywnica:

- Zespół Placówek Oświatowych,
- Żłobek Gminny,
- Szkoła Podstawowa w Niedźwicach,
- Szkoła Podstawowa w Gnieszowicach i Punkt Przedszkolny prowadzone przez Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Gnieszowice „SAMI SWOI”,

- Szkoła Podstawowa w Postronnej i Przedszkole prowadzone przez Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Postronna Byszów Kępie,
- Niepubliczne Przedszkole Naukowe „Akademia Twórczych Przedszkolaków” w Sośniczanach prowadzone przez Stowarzyszenie „Człowiek Człowiekowi”.

Jednym z najważniejszych działań istotnych dla wychowawczej, profilaktycznej, zapobiegawczej i informacyjnej roli szkoły jest realizacja zagadnień zawartych w programie wychowawczo-profilaktycznym skierowanych do wszystkich członków społeczności szkolnej oraz pośrednio do rodziców uczniów. Najważniejsze działania wpływające na poczucie bezpieczeństwa uczniów czyli brak zagrożeń to:

- diagnoza środowiska szkolnego dotycząca określenia czynników chroniących i czynników ryzyka związanych z używaniem substancji psychoaktywnych;
- uświadamianie przyczyn i skutków używania nikotyny, alkoholu, narkotyków i innych środków psychoaktywnych;
- propagowanie właściwych postaw i bezpiecznych zachowań w szkole i poza nią (ankiety, akcje informacyjne, gazetki tematyczne, tablice informacyjne, ulotki, zajęcia wychowawczo profilaktyczne i warsztatowe dla uczniów);
- udział w projektach i programach realizowanych na terenie szkoły przy współpracy z instytucjami min. Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Sandomierzu, Rejonowym Oddziałem Polskiego Czerwonego Krzyża w Sandomierzu.

„Bieg po zdrowie”, „Znajdź właściwe rozwiązanie”

- wzmacnianie czynników chroniących- rozwijanie pasji i zainteresowań,
- propagowanie zdrowego stylu życia: (zajęcia pozalekcyjne SKS, aktywne uczestnictwo w różnych formach organizowanych przez szkołę: Dzień Wiosny, Dzień Dziecka i Sportu, wycieczki szkolne, zawody sportowe szkolne i międzyszkolne),
- integracja zespołów klasowych - spotkania integracyjne, imprezy klasowe i szkolne, wycieczki,
- systematyczna edukacja uczniów w zakresie radzenia sobie z własnymi, trudnymi emocjami oraz w zakresie ochrony przed agresją, przemocą, uzależnieniami behawioralnymi, cyberprzemoc i fonoholizm: zajęcia edukacyjne z wykorzystaniem prezentacji multimedialnych, filmów, spotkania z funkcjonariuszem policji nt.: bezpiecznego korzystania z telefonu, komputera, zagrożeń wynikających z ich niewłaściwego użytkowania, konsekwencje cyberprzemocy, wychowania w trzeźwości, sposobów unikania zachowań ryzykownych, odpowiedzialność karna nieletnich za popełnione czyny karalne,
- rozwijanie różnych form współpracy z instytucjami wspierającymi szkołę i pomagającymi jej w zapobieganiu i ograniczaniu agresji wśród uczniów: spotkania z pracownikami, przedstawicielami instytucji (sąd, policja, pracownicy MGOPS, asystenci rodzin, kuratorzy sądowi i rodzinni, pracownicy poradni psychologiczno-pedagogicznej na lekcjach i warsztatach (uczniowie), radach szkoleniowych (nauczyciele) oraz spotkaniach z rodzicami, zachęcanie do skorzystania z porad, wsparcia i pomocy instytucji oraz profesjonalnych osób,
- gromadzenie informacji o zjawiskach i zdarzeniach zagrażających bezpieczeństwu, mających miejsce na terenie szkoły i w środowisku rodzinnym: wywiad środowiskowy, ankiety, obserwacje, rozmowy z nauczycielami, rodzicami i uczniami,
- wzmocnienie pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielanej uczniom na terenie szkoły: działalność informacyjno-edukacyjna wśród rodziców w zakresie możliwości uzyskiwania pomocy zewnętrznej,
- działania alternatywne: rozwijanie pasji i zainteresowań poprzez udział w konkursach przedmiotowych, artystycznych, sportowych, zapewnienie uczniom opieki przed lekcjami i po zakończonych zajęciach w świetlicy szkolnej, angażowanie uczniów do organizacji i uczestnictwa w imprezach, uroczystościach szkolnych, akcjach charytatywnych (Dzień Edukacji Narodowej, Jasełka, Dzień Patrona Szkoły), rodzice-współorganizacja przedsięwzięć klasowych, udział nauczycieli, pedagoga w konferencjach i szkoleniach

Bardzo ważnymi dokumentami są:

„ Procedury postępowania nauczycieli i pracowników szkoły w sytuacjach kryzysowych” wobec uczniów przejawiających negatywne zachowania.

Dokument zawiera metody współpracy szkoły z Policją w sytuacjach zagrożenia przestępczością, demoralizacją, w szczególności narkomanią, alkoholizmem. Określa zadania nauczycieli, rodziców, pracowników szkoły wobec niepokojących zachowań uczniów.

Dokument ten stanowi narzędzie dla szkoły w zwalczaniu takich zachowań i możliwości podejmowania odpowiednich oddziaływań.

INFRASTRUKTURA DROGOWA

Mając szczególnie na uwadze poprawę bezpieczeństwa drogowego i jego usprawnienie, w minionym roku wykonano szereg prac remontowych i naprawczych. Drogi uzyskały nowe nawierzchnie asfaltowe, zastosowano oznakowanie pionowe i poziome, zmodernizowano sieć wodociągową, wymieniono hydranty przeciwpożarowe. Przeprowadzenie inwestycji drogowych zarówno w zakresie remontu jak i przebudowy stało się możliwe głównie za sprawą pozyskania środków zewnętrznych pochodzących m.in. z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg .

Remont odcinka drogi gminnej nr 334084T w m. Koprzywnica, ul. Gęsia – w trakcie realizacji;

Przebudowa dróg na terenie miasta Koprzywnica – ul. 11 Listopada i ul. 3 Maja - w trakcie realizacji;

Zakup znaków drogowych – 996,30 zł ;

Opracowanie projektów stałej organizacji ruchu dla 4 dróg - 2460,00 zł;

Przebudowa drogi dojazdowej do gruntów rolnych w miejscowości Łukowiec (dz. nr ewid. 883) – wartość 85 834, 32 zł.

POLITYKA SPOŁECZNA

Gmina za pośrednictwem Ośrodka Pomocy Społecznej zajmuje się osobami starszymi, schorowanymi, samotnymi, nieporadnymi życiowo. Pomoc, jaką świadczy OPS polega na podejmowaniu działań, których celem jest zadbanie o zdrowie i życie osób znajdujących się w trudnej sytuacji. Pomoc taka obejmuje również rodziny dysfunkcyjne, gdzie głównym czynnikiem szkodliwym jest alkohol. W tym aspekcie szczególną rolę odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, do której 2023 roku wpłynęło 9 wniosków o zastosowanie leczenia odwykowego wobec osób nadużywających alkoholu. Osoby te zostały zaproszone na posiedzenie komisji. Ostatecznie zgłosiło się 6 osób, z którymi przeprowadzono rozmowy motywacyjne. 5 z nich podjęły terapię w Poradni Uzależnień w Sandomierzu. Wobec pozostałych osób, które nie stawily się na posiedzenie Komisji w najbliższym czasie podjęte zostaną działania w celu skierowania ich na przymusowe leczenie odwykowe.

W ramach działań GKRPA na terenie gminy funkcjonuje Punkt konsultacyjno - edukacyjny dla osób uzależnionych i ich rodzin, który w 2023 r. świadczył nieodpłatną pomoc terapeutyczną. Udzielono 50 porad, w tym 40 porad dla osób uzależnionych od alkoholu i 3 porady dla osób współuzależnionych oraz 2 porady dotyczące problemu przemocy (ofiary i sprawcy). Osoby, które skorzystały z pomocy w punkcie edukacyjno - konsultacyjnym otrzymały niezbędną wiedzę i motywację w celu poprawy swojej sytuacji życiowej i przewyciężenia kryzysów życiowych.

Na terenie Gminy działa również Zespół Interdyscyplinarny, którego głównym celem jest diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie oraz wyeliminowanie zjawiska przemocy ze środowiska lokalnego.

W okresie od 01.01.2023 r. do 31.12.2023 r. zostało wszczętych 15 procedur „Niebieskie Karty - A" w 12 rodzinach. W poszczególnych miesiącach kształtowało się to następująco:

LP.	MIESIĄC	LICZBA PROCEDUR „NIEBIESKIE KARTY"
1	Styczeń	5
2	Luty	0
3	Marzec	0
4	Kwiecień	1

5	Maj	3
6	Czerwiec	0
7	Lipiec	2
8	Sierpień	1
9	Wrzesień	0
10	Październik	0
11	Listopad	3
12	Grudzień	0

Od stycznia do grudnia odbyły się 3 posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego i 14 posiedzeń grup roboczych, które były prowadzone w zależności od zgłaszanych potrzeb i wynikały z problemów w indywidualnych przypadkach. Na posiedzenia Zespołu, jak i grup roboczych zapraszane były ofiary przemocy oraz wzywani sprawcy. Podczas tych spotkań diagnozowana była sytuacja w poszczególnych rodzinach, a każdy z członków w ramach swych kompetencji udzielał fachowych porad.

W ciągu roku zostało wypełnionych 9 formularzy „NK — C” oraz 8 formularzy „NK —D” W 12 przypadkach zakończono procedurę Niebieskiej Karty rozstrzygnięciem o braku zasadności podejmowanych działań.

Na terenie Gminy Koprzywnica w miejscowości Postronna, Gnieszowice, Krzcin oraz Ciszycza funkcjonują świetlice środowiskowe w ramach projektu Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego 2014 -2020 Europejski Fundusz Społeczny. z Osi priorytetowej 9 Włączenie społeczne i walka z ubóstwem, Działanie 9.2 Ułatwienie dostępu do wysokiej jakości usług społecznych i zdrowotnych, Poddziałanie 9.2.1 Rozwój wysokiej jakości usług społecznych (projekty konkursowe).

Głównym założeniem tego przedsięwzięcia jest przygotowanie dzieci i młodzieży do samodzielnego życia, kształtowania właściwych postaw społecznych poprzez objęcie ich w czasie wolnym od zajęć szkolnych opieką oraz zajęciami edukacyjnymi i profilaktycznymi.

Z zajęć mogą skorzystać dzieci i młodzież od 5 do 16 roku życia. W okresie realizacji projekty tj. do dnia 30.09.2023 r. dzieci korzystały z interesujących warsztatów, które pozwoliły wychowankom rozwinąć swoje pasje, zainteresowania oraz talenty. Organizowane były specjalistyczne zajęcia z języka angielskiego, matematyki, robotyki, informatyki, zajęcia kulinarne oraz artystyczne — muzyczne. Rodzice oraz dzieci mogli korzystać z usług psychologa oraz pedagoga, natomiast wychowawcy zapewniali codzienną opiekę, pomoc w odrabianiu lekcji oraz zorganizowali atrakcyjne formy spędzania czasu wolnego.

Od października 2023 r. w ramach realizacji trwałości Projektu funkcjonują wszystkie cztery świetlice w miejscowościach Ciszycza, Krzcin, Gnieszowice i Postronna. Dzieci w wieku od do 16 roku życia mają zapewnioną codzienną opiekę wychowawców, którzy organizują w atrakcyjny sposób formy spędzania czasu wolnego oraz pomagają w odrabianiu lekcji

W ramach projektu zorganizowany jest Punkt Wsparcia Rodziny obejmujący wsparcie psychologa i pedagoga.

Projekt skierowany jest wyłącznie do mieszkańców obszarów wiejskich gm. Koprzywnica.

W ramach otrzymanych środków finansowych, budynki przeznaczone na świetlice, zostały wyremontowane oraz wyposażone w niezbędny sprzęt komputerowy, multimedialny, meble, sprzęt AGD, gry, pomoce naukowe, książki, materiały plastyczne i wiele innych.

Świetlice otwarte są od poniedziałku do piątku w godz. od 15.00 do 19.00.

OPIS ZAJĘĆ DLA DZIECI W MIEJSKO-GMINNYM OŚRODKU KULTURY I SPORTU W KOPRZYWNICY

Miejsko - Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Koprzywnicy, jako samorządowa instytucja kultury organizuje życie społeczno - kulturalne na obszarze Miasta i Gminy Koprzywnica. Zakres i cele działania placówki określa statut MGOKiS, nadany mu przez Radę Miejską. MGOKiS w Koprzywnicy prowadzi dwie

świetlice w Beszycach oraz w Dmosicach, ponadto ośrodek korzysta nieodpłatnie ze świetlic wiejskich przy remizach OSP na terenie gminy.

W ramach działalności statutowej MGOKiS w Koprzywnicy organizuje zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży. System prowadzenia zajęć jest cykliczny, zaś nad bezpieczeństwem i edukacją dzieci czuwa wykwalifikowana kadra.

W domu kultury od października 2019 roku w ramach funkcjonowania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych funkcjonuje świetlica o charakterze socjoterapeutycznym (świetlica profilaktyczna). Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Koprzywnicy, w celu zapewnienia działań profilaktycznych współpracuje z Teatrem Edukacji i Profilaktyki "Maska" w Krakowie. W 2023 r. aktorzy teatru zagrali dla najmłodszych 2 razy, podczas Dnia Dziecka ze spektaklem „Na tropie afery - gdzie podziały się litery?” oraz podczas Gminnego Mikołaja dla dzieci ze spektaklem „Nadchodzące święta każdy zapamięta”.

Przy organizacji imprez, wszystkich wydarzeń plenerowych oraz spotkań MGOKiS w Koprzywnicy współpracuje z agencją ochrony Gospodarczyk, Komisariatem Policji w Koprzywnicy. W 2023 roku MGOKiS zorganizował mieszkańcom Miasta i Gminy Koprzywnica szereg imprez, spotkań tematycznych oraz aktywności na świeżym powietrzu, a były to między innymi:

Spotkanie z policją z komisariatu w Koprzywnicy – omówione zostały sposoby działania przestępców przy wyłudzeniu pieniędzy różnymi metodami np. „na wnuczka”, „na pracownika banku”. W spotkaniu wzięli udział mieszkańcy gminy Koprzywnica, także seniorzy.

Wiosenne warsztaty florystyczne – otwarte spotkanie dla mieszkańców, skierowane do wszystkich grup wiekowych. Podczas spotkania wykonane zostały stroiki świąteczne. Zajęcia rękodzielnicze to propozycja spędzania czasu w sposób spokojny i bezpieczny.

Udział w ogólnopolskiej akcji Operacja Rzeka. Do udziału w akcji zgłosili się wolontariusze (Mieszkańcy gminy) wraz z dziećmi. W Koprzywnicy utworzono sztab Operacja Koprzywianka, dzięki akcji wolontariuszy został wysprzątnięty teren wokół rzeki.

Dzień Dziecka połączony z IV Piknikiem Eksploracyjno - Historycznym – wydarzenie było skierowane do najmłodszych mieszkańców gminy, do młodzieży oraz do całych rodzin. Na przybyłych czekało mnóstwo atrakcji do zabawy. Dużym zainteresowaniem cieszyło się spotkanie z funkcjonariuszami policji z możliwością zwiedzania radiowozu, ze strażakami ochotnikami oraz punkt profilaktyczny z narkogoglami i alkohologlami – zaś młodzież zakładając takie okulary mogła przekonać się jakie potencjalne zagrożenie może być w takim stanie. Wakacyjne poszukiwanie skarbów, czyli „Akcja eksploracja” pod takim hasłem zorganizowano w Koprzywnicy akcję poszukiwania skarbów. W wydarzeniu wzięło udział rotacyjnie ok. 100 osób. O tym, że koprzywnicka ziemia kryje wiele pozostałości z dawnych lat przekonali się uczestnicy plenerowego pikniku. Podczas akcji przygotowano strefę dla najmłodszych, gdzie zespół animatorów przeprowadził zabawy animacyjno – profilaktyczne.

Sezonowe kina plenerowe – to kolejna aktywność przeznaczona dla mieszkańców miasta i gminy Koprzywnica oraz turystów i wczasowiczów przebywających w Koprzywnicy podczas wakacji. Tematyka filmów jest zawsze dobierana do wieku, filmy typowane w taki sposób, aby były uniwersalne i odpowiednie dla różnych grup wiekowych. Wśród filmów wybierane są również o tematyce profilaktycznej, których fabuła służy, jako „narzędzie” do promowania świadomości przy podejmowanych decyzjach i wyborach w życiu (np. „Buntownik z wyboru”). Seanse filmowe to przeciwdziałanie patologiom społecznym wśród różnych grup wiekowych i społecznych oraz alternatywna forma spędzania czasu wolnego.

Wieczór wodniacki połączony z kajakami na rzece Koprzywiance. Koprzywianka - Samborzec - Sandomierz – Organizowanie wydarzenie, skupiało się na dwóch dniach, gdzie w sobotę odbył się wieczór wodniacki - koncerty, występy artystyczne, ognisko połączone z śpiewem. W niedzielę odbył się spływ kajakowy, który rozpoczął się w Koprzywnicy, na rzece Koprzywiance, punktem kolejnym była miejscowość Sośniczany, a miejscem postoju i odpoczynku dla wszystkich była miejscowość Andruszkowice. Po odpoczynku w Andruszkowicach, uczestnicy spływu zaczęli kontynuować ostatni etap, który kończył się wpłynięciem do Wisły i dopłynięciem do bulwaru im. Józefa Piłsudskiego w Sandomierzu. Nad bezpieczeństwem uczestników cały czas czuwali strażacy z ochotniczych jednostek straży pożarnych z gminy Koprzywnica, oraz z sąsiednich gmin. Wydarzenie to stanowiło rodzaj relaksu, spędzonego czasu z naturą, nabywanie nowych umiejętności i doświadczeń, gdyż taka forma aktywności, pojawiła się w na terenie Gminy Koprzywnica po raz pierwszy, ale na pewno nie ostatni, gdyż zyskała nowych zwolenników.

Biała niedziela w Koprzywnicy, czyli bezpłatne badania, konsultacje i porady, jakich udzielali specjaliści podczas profilaktyki zdrowia. Wydarzenie odbyło się w MGOKiS w Koprzywnicy. Już po raz kolejny zaproszono do „Przychodni dla Przechodnia”. Można było zbadać poziom cukru i ciśnienia tętniczego krwi, komputerowo przebadać wzrok, sprawdzić skład: masy ciała, tłuszczu, mięśni, kości, a także w cytobusie ze Świętokrzyskiego Centrum Onkologii wykonać badanie cytologiczne. Na konsultacje zaprosili: dietetyk, fizjoterapeuta, instruktor terapii uzależnień, pielęgniarki ze szpitala w Sandomierzu, grupa wsparcia Sandomierski Klub „Amazonki”, Polskie Stowarzyszenie Diabetyków w Sandomierzu. Świętokrzyski oddział NFZ przedstawił m.in. ofertę leczenia uzdrowiskowego oraz informację o Internetowym Konczie Pacjenta. Można było na miejscu wyrobić Europejską Kartę Ubezpieczenia Zdrowotnego. Wszystkie porady, konsultacje, pomiary, badania były darmowe, co stanowi likwidację barier finansowych, zwłaszcza dla osób starszych, samotnych i zmagających się z chorobami.

Dzień Seniora – Teatr Czwartek na deskach koprzywnickiego domu kultury. Kto tu jest kim? Poseł czy Kominiarz? To tytuł komedii obyczajowej, wystawionej na deskach koprzywnickiej instytucji kultury sztukę teatralną przedstawili aktorzy Teatru Czwartek z Tarnobrzskiego Domu Kultury. Akcja spektaklu dzieje się w klimacie małomiasteczkowym, gdzie mieszkańcy z niecierpliwością czekają na wizytę posła, która zostaje niespodziewanie zakłócona przygotowaniem. Wydarzenie skierowane było do seniorów z gminy Koprzywnica, aby w sposób bezpieczny i spokojny spędzili czas, żeby mogli wyjść ze swoich domów i najważniejsze – wywołać uśmiech na ich twarzach.

Gminne Mikołajki dla dzieci – podczas wydarzenia odbył się spektakl profilaktyczno-edukacyjny z animacjami. Spektakl wpłynął na właściwe, długofalowe kształtowanie postawy proaktywnej oraz pozwolił na niwelowanie niewłaściwych zachowań wśród odbiorców. Organizacja gminnych mikołajek to kultywowanie świątecznych tradycji, przybliżenie najmłodszym magii i uroku świąt, potrzeby dzielenia się z innymi oraz przekaz, jaki niesie za sobą bycie grzecznym.

Kiermasz Bożonarodzeniowy - II Świąteczny Kiermasz w Koprzywnicy. Niedzielny Kiermasz Świąteczny na Rynku w Koprzywnicy sprawił, że mieszkańcy gminy mogli poczuć magię nadchodzących Świąt Bożego Narodzenia. Oryginalne ozdoby, świąteczne stroiki i potrawy przygotowane przez wystawców cieszyły się dużym zainteresowaniem. Najmłodszy cieszył się z przejażdżki karuzelą, a także z rodzinnych zdjęć na ścianie ze Św. Mikołajem. Kiermasz świąteczny przyciągnął rodziny z dziećmi, aby wspólnie spędzić czas jak i również skorzystać z atrakcji przygotowanych przez organizatorów.

Bezpieczeństwo w zakresie zmniejszenia zagrożenia pożarowego:

- Zakupiono dwa nowe radiotelefony dla OSP w Zbigniewicach oraz jeden dla OSP w Koprzywnicy;
- Zakupiono mundury dla MDP w Koprzywnicy;
- Wykonano wszystkie niezbędne przeglądy i naprawy w OSP z terenu gminy;
- Strażacy z terenu gminy Koprzywnica brali udział w cyklu szkoleń, tj. szkolenie podstawowe strażaka ratownika OSP, szkolenie dla kierujących działaniami ratowniczymi oraz szkolenie kierowców-konserwatorów;
- Jednostki OSP z terenu gminy Koprzywnica doposażono w ubrania specjalne i koszarowe, rękawice oraz kominiarki. Ponadto dokonano zakupu uzupełniającego węża gaśniczych;
- OSP w Gnieszowicach została włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

Bezpieczeństwo w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom w ruchu drogowym

Patrole policji z Komisariatu Policji w Koprzywnicy oraz Wydział Ruchu Drogowego KPP w Sandomierzu prowadziły częste kontrole w miejscach występowania zagrożeń w ruchu drogowym. Podczas kontroli drogowych badany był stan techniczny pojazdów oraz przeprowadzano kontrole prędkości z użyciem videorejestratora, ze szczególnym uwzględnieniem drogi krajowej nr 79.

Wspieranie inicjatyw profilaktycznych służących bezpieczeństwu obywateli

Gmina Koprzywnica wspiera działania profilaktyczne służące bezpieczeństwu obywateli. Rada Miejska w Koprzywnicy podjęła uchwałę w dniu 29 marca 2023 r. Nr LXIX/321/2023 w sprawie przyjęcia Gminnego programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Koprzywnica w 2023 r. Zgodnie z tą uchwałą oraz ww. programem Gmina Koprzywnica zapewnia między innymi miejsca w schronisku bezdomnym zwierzętom. Bezdomne zwierzęta odławiane były przez

podmiot prowadzący schronisko dla zwierząt na podstawie zawartej umowy tj. Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe Jarosław Dudzik, Cedzyna, ul. Kielecka 19, 25-900 Kielce, prowadzącym schronisko dla bezdomnych zwierząt „Strzelce”, Strzelce 879, 28-22 Oleśnica. Gmina prowadzi poszukiwania nowych właścicieli dla bezdomnych zwierząt, poprzez prowadzenie akcji adopcyjnej bezdomnych zwierząt odłowionych z terenu Gminy, za pomocą elektronicznej bazy danych na stronie internetowej, umieszczenie zdjęć i informacji dotyczących odłowionych zwierząt na stronie internetowej oraz na tablicy informacyjnej w siedzibie Urzędu Miasta i Gminy w Koprzywnicy, prowadzenie przy pomocy mediów akcji edukacyjnych zachęcających do zaopiekowania się bezdomnymi zwierzętami oraz promowanie adopcji zwierząt bezdomnych ze schroniska.

Mieszkańcy Gminy Koprzywnica informowani są nieustannie o sytuacji epidemiologicznej oraz o akcjach masowych szczepień zwierząt dziko żyjących przeciwko wściekliźnie.

Na terenie gminy działa aplikacja Blisko - bezpłatny system mobilnego ostrzegania i informowania o zagrożeniach. W ramach aplikacji dostępne są: komunikaty i ogłoszenia, informacje bieżące o prowadzonych inwestycjach, planowanych spotkaniach z mieszkańcami, konsultacjach społecznych i innych ważnych dla mieszkańców wydarzeniach dotyczących Gminy Koprzywnica.

Zarządzanie kryzysowe - informacje o zbliżających się nawałnicach, gradobicjach lub innymi groźnych zjawiskach pogodowych, o ewakuacji z powodu nadchodzącej powodzi, bieżące komunikaty na temat np. poziomu wód, zmiany organizacji ruchu, rozkładu jazdy autobusów, awarii sieci wodociągowej itp.

Sport, rekreacja, kultura - informacje kulturalne, sportowe związane z Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Kultury i Sportu w Koprzywnicy.

Opłaty i podatki lokalne - komunikaty o nadchodzących terminach opłat podatkowych oraz opłatach różnych.

W roku 2023 na terenie **Gminy Klimontów** prowadzono przede wszystkim wszelkie działania w zakresie: pomocy dla uchodźców z Ukrainy, w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz utrzymania porządku publicznego.

W tym zakresie podjęto działania we współpracy z administracją na szczeblu państwowym, wojewódzkim, powiatowym oraz międzygminnym.

Ścisłe współpracowano z Wojewodą Świętokrzyskim oraz z Urzędem Wojewódzkim w Kielcach, udzielano wsparcia i pomocy dla uchodźców z Ukrainy – przeznaczono i odpowiednio wyposażono w niezbędny sprzęt AGD, łazienki i miejsca noclegowe (łóżka) 3 remizy OSP - do ulokowania w naszej gminie tych osób – remizy: OSP Klimontów, OSP Zakrzów, OSP Wilkowice-Ossolin. Z tego aktywnie działa remiza OSP Klimontów (obecnie zakwaterowanych jest tam 5 osób). W sumie jest przygotowanych 90 miejsc dla uchodźców wojennych.

Oprócz powyższego przeanalizowano oraz ponownie wyznaczono miejsca zagrożone przestępczością i wykroczeniami na terenie Gminy Klimontów, dostosowując zadania, a także dyslokację służb porządkowych i policyjnych:

- Targowisko Gminne przy ul. Sandomierskiej (tzw. Tenczynopol),
- Zalew w Szymanowicach Dolnych,
- droga krajowa nr 9, odcinki dróg: (od m.Goźlice do m. Borek Klimontowski), droga wojewódzka nr 758 (od m. Byszów do m. Konary – Kolonia),
- Stacja Paliw przy drodze krajowej nr 9,
- Szkół Podstawowych i Liceum oraz Szkoły Specjalnej Fundacji „Szlachetne Anioły”,
- rejon sklepow, barów i restauracji posiadających zezwolenie na sprzedaż alkoholu,
- rejon cmentarzy parafialnych: w Klimontowie, Olbierzowicach oraz Goźlicach,
- okolice kościołów oraz budynku synagogi,
- rejon Stadionu Sportowego LKS „KLIMONTOWIANKA”,
- obszar rzek i cieków wodnych z zagrożeniem powodziowym na terenie gminy Klimontów.

Na terenie gminy Klimontów – szczególnie na obszarach wiejskich wspierano działania sołeckie (wzajemna pomoc sąsiedzka), działania Kół Gospodyń Wiejskich oraz organizacji pozarządowych i stowarzyszeń, działających prospołecznie na rzecz bezpieczeństwa.

W czasie akcji społecznych Policja prowadziła prelekcje w obszarze przeciwdziałania patologiom społecznym, cyberprzestępstwom, wyłudzeniom pieniędzy wśród osób starszych metodą „na wnuczka”, przestępczości narkotykowej oraz o charakterze profilaktycznym - wychowanie w trzeźwości i przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii, uzależnieniom od internetu – z uwzględnieniem wniosków z analizy zagrożeń społecznych (mapa zagrożeń).

W minionym roku ujawniono przypadki przemocy w 23 rodzinach, zostały one objęte Programem Niebieskiej Karty i pomocą w zakresie prawnym i psychologicznym.

Jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu gminy Klimontów aktywnie i praktycznie działały w zakresie bezpieczeństwa oraz profilaktyki (czujki czadu i dymu oraz informacje on-line).

Burmistrz Miasta i Gminy Klimontów „Porozumieniem” dotyczącym włączenia jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego odpowiada za gotowość bojową Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w Klimontowie.

Obecnie w tym systemie działają:

Jednostka OSP Klimontów, Jednostka OSP Konary, Jednostka OSP Krobielice, Jednostka OSP Zakrzów.

Jednostki OSP Klimontów oraz OSP Krobielice, OSP Konary, OSP Zakrzów posiadają zestaw sprzętu ratownictwa drogowego – zestaw narzędzi hydraulicznych Holmatro oraz Vebera, a także wykwalifikowanych strażaków z ratownictwa drogowego, w zakresie udzielania pomocy przedmedycznej (w roku 2023 Straż wyjeżdżała do 148 zagrożeń - w tym 127 miejscowych zagrożeń, pożarów – 21, fałszywe alarmy - 0, udział w zabezpieczaniu Powiatu).

Gmina Klimontów współfinansowała dla jednostek OSP na terenie objętym zasięgiem działania remonty świetlic i remiz OSP (budynek OSP Konary – garaż, OSP Klimontów – garaż, OSP Zakrzów – budynek garażowy).

Jednostki OSP działające na terenie gminy systematycznie uczestniczyły w szkoleniach branżowych, uzupełniały wyposażenie sprzętu i umundurowania:

(OSP Klimontów - zakup: sprężarki tłokowej, butów strażackich gumowych, butów specjalnych skórzanych, hełmów strażackich, kominiarek strażackich niepalnych, rękawic specjalnych, ubrań koszarowych, szelek bezpieczeństwa, sprzętu do oświetlenia terenu akcji, nożyc do cięcia prętów, węży tłocznych W-52 i W-75, mostków przejazdowych, detektora prądu),

(OSP Zakrzów – zakup: ubrań specjalnych strażackich, przecinarki do stali i betonu, rozpieracza kolumnowego, ubrań koszarowych MDP),

(OSP Krobielice – zakup: lekkiego samochodu ratowniczo gaśniczego RENAULT MASTER, umundurowania strażackiego oraz koszarowego, poduszki pneumatycznej),

(OSP Konary – zakup: butów strażackich specjalnych, rękawic specjalnych, umundurowań strażackich specjalnych – na owady, umundurowań dla MDP, sprzętu – młoty, łomy, szpadle, widły, siekiery),

(OSP Goźlice – zakup: ubrań specjalnych strażackich, ubrań koszarowych MDP, pożarniczego węża ssawnego, węży tłocznych W-52, W-75, W-110 + smok ssawny W-110, sygnalizatora bezruchu, pompy zanurzeniowej, aparatu powietrznego M-1),

(OSP Nawodzice – zakup: aparatów powietrznych, piły do cięcia stali i betonu z tarczami),

(OSP Szymanowice Dolne – zakup: ubrania specjalistycznego, ubrań koszarowych, ubrań koszarowych i treningowych dla MDP, kominiarek strażackich, motopompy pływającej NIAGARA, agregatu prądotwórczego, pilarki spalinowej, agregatu prądotwórczego HYUNDAI, przenośnej pompy akumulatorowej),

(OSP Wilkowice - Ossolin – zakup: ubrań specjalnych, kombinezonu trójwarstwowego na owady, rękawic, butów strażackich gumowych, tłumic, opryskiwacza spalinowego, prądownicy, sprzętu do oznakowania terenu akcji, piły do cięcia stali i betonu, drabiny nasadkowej),

Zainstalowany monitoring wizyjny na terenie Klimontowa jest systematycznie doglądany i sprawdzany – w wielu przypadkach nagrania przyczyniają się do wyjaśnienia przez Policję kontrowersyjnych zdarzeń (np. przebieg wypadków drogowych lub nieodpowiednie (chuligańskie) zachowania mieszkańców).

W wielu sołectwach przeprowadzono remont przystanków autobusowych oraz uprzątnięto teren przyległy do przystanków. Zakupiono nowe wiaty przystankowe do miejscowości: Nowa Wieś (droga gminna), Klimontów ul. Ossolińska (droga powiatowa). Planowany jest montaż wiaty przystankowej w miejscowości Grabina (droga krajowa „9”).

Poprawiono infrastrukturę drogową poprzez remont i budowę nowych nawierzchni dróg:

rozbudowa drogi gminnej nr 331013T Borek Klimontowski-Kępie-Byszów – długość odcinka 2049 m, rozbudowa drogi gminnej nr 331014T Rogacz-Byszówka – długość odcinka 1090 m, przebudowa – zabezpieczenie dna wąwozu lessowego w ciągu drogi wewnętrznej nr ewid. dz. 337 w miejscowości Olbierzowice od km 0+132 do km 0+382 – długość odcinka 250 m, przebudowa drogi wewnętrznej nr ewid. dz. 376 w miejscowości Nowa Wieś od km 0+000 do km 0+800 – długość 800 m, przebudowa drogi wewnętrznej nr ewid. dz. 167 w miejscowości Szymanowice Górne od km 0+072 do km 0+345 – długość odcinka – 273 m, przebudowa drogi wewnętrznej nr ewid. dz. 159 w miejscowości Byszów od km 0+000 do km 0+875 długość 875 m, przebudowa drogi dojazdowej do gruntów rolnych w miejscowości Śniekozy dz. nr ewid. 142 – długość 107 m.

Łącznie wykonano 5.444 m dróg na kwotę: 6 120 339,44 zł - co wydatnie przyczyniło się do poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Wyremontowane i całkowicie wyposażone Targowisko Gminne w Klimontowie (place, dojazdy, budynki, wiaty, boksy, oświetlenie), stanowi bardzo dobrą bazę dla handlu na skalę województwa świętokrzyskiego i podkarpackiego.

Ogólny stan bezpieczeństwa mieszkańców na terenie naszej gminy uważa się za zadowalający, jednak nieprzerwanie podejmuje się szereg przedsięwzięć i działań mających na celu zapobieganie ewentualnym zagrożeniom.

W 2023 roku **Gmina Zawichost** realizowała Program pierwszorzędowej profilaktyki narkotykowej „Weekend i wieczór bez uzależnień”, w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, który był skierowany do wszystkich młodych mieszkańców Gminy. Program ten objął organizację różnorodnych zajęć aktywizujących – dającym dzieciom i młodzieży alternatywne formy działania, będące naturalną przeciwwagą dla zachowań ryzykownych. W ramach tych działań trzy razy w tygodniu organizowano zajęcia w siłowni sportowej, zlokalizowanej w budynku komunalnym w Zawichoście.

W ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych prowadzony był Punkt Konsultacyjny dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin. Zatrudniony psycholog systematycznie współpracował z GKPiRPA, udzielał konsultacji dla osób uzależnionych od alkoholu i współuzależnionych od alkoholu, w zakresie leczenia odwykowego. Motywował osoby uzależnione do podjęcia terapii odwykowej. Kształtował umiejętności w zakresie zachowania się w sytuacjach kryzysowych. Edukował ofiary przemocy domowej.

GKPiRPA stale współpracowała z Komisariatem Policji w Dwikozach w zakresie przeciwdziałania przestępczości.

W zakresie przeciwdziałania zagrożeniom ruchu drogowego w 2023 r. Gmina Zawichost wykonała:

- Przebudowę drogi gminnej nr 401006T Czyżów – Linów od km 2+530,00 do km 2+820,00 w miejscowości Linów,
- Przebudowę drogi gminnej nr 401006T Czyżów – Linów od km 0+000,00 do km 0+579,50,
- Przebudowę infrastruktury drogowej w zabudowie osiedlowej Spółdzielni Mieszkaniowej „Czyżyk” w Czyżowie Szlacheckim odc. 90 m,
- Przebudowę drogi gminnej nr 401001T od km 0+514,00 do km 0+840,00 ul. Górki w Zawichoście,

- Remont drogi gminnej działka nr ewid. 885 w Zawichoście na odcinku od km 0+00 do km 0+ 326,
  - Przebudowę drogi dojazdowej do gruntów rolnych w m. Dziurów działka nr ewi. 1132 odc. 200 m.
- W zakresie zmniejszenia zagrożenia przeciwpożarowego:
- Gmina Zawichost dofinansowała OSP w Zawichoście kwotą 38 742,68 zł.
  - Gmina Zawichost sfinansowała zakup paliwa do samochodów i sprzętu OSP w Zawichoście na kwotę 5 280,00 zł.
  - Gmina Zawichost wypłaciła ekwiwalent dla strażaków z OSP w Zawichoście na kwotę 5 070,00 zł.
  - Gmina Zawichost dofinansowała OSP w Dziurowie kwotą 10 564,86 zł.
  - Gmina Zawichost sfinansowała zakup paliwa do samochodów i sprzętu OSP w Dziurowie na kwotę 3 801,00 zł.
  - Gmina Zawichost wypłaciła ekwiwalent dla strażaków z OSP w Dziurowie na kwotę 5 556,00 zł.
  - Gmina Zawichost dofinansowała OSP w Linowie kwotą 19 634,85 zł.
  - Gmina Zawichost sfinansowała zakup paliwa do samochodu i sprzętu OSP w Linowie na kwotę 1 026,00 zł.
  - Gmina Zawichost wypłaciła ekwiwalent dla strażaków z OSP w Linowie na kwotę 4 043,00 zł.
  - Gmina Zawichost dofinansowała OSP w Wygodzie kwotą 5 916,00 zł.
  - Gmina Zawichost wypłaciła ekwiwalent dla strażaków z OSP w Wygodzie na kwotę 3 088,00 zł.
  - Gmina Zawichost dofinansowała OSP w Czyżowie Szlacheckim kwotą 4 389,00 zł.
  - Gmina Zawichost wypłaciła ekwiwalent dla strażaków z OSP w Czyżowie Szlacheckim na kwotę 4 144,00 zł.
  - Gmina Zawichost dofinansowała OSP w Podszynie kwotą 4 989,00 zł.
  - Gmina Zawichost wypłaciła ekwiwalent dla strażaków z OSP w Podszynie na kwotę 2 240,00 zł.

Jednostka OSP Zawichost będąca w Krajowym Systemie Ratowniczo - Gaśniczym uczestniczyła w czterdziestu pięciu zdarzeniach (akcjach ratowniczo-gaśniczych).

Jednostka OSP Dziurów będąca w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym brała udział w dwudziestu ośmiu (akcjach ratowniczo-gaśniczych).

W zakresie zmniejszenia zagrożenia przeciwpowodziowego:

Udział Inspektora ds. obronnych w jesiennych i wiosennych komisyjnych przeglądach urzędzeń wodnych służących ochronie przeciwpowodziowej.

Na terenie **Gminy Dwikozy** działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Prowadzony jest punkt konsultacyjny przez pracowników poradni terapii i uzależnień. Za rok 2023 udzielono 91 porad dla osób uzależnionych i sprawców przemocy domowej, w tym:

- 18 porad dla osób współuzależnionych,
- 16 porad dla ofiar przemocy domowej,
- 20 inne porady.

Do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 29 niebieskich kart.

Do sądu skierowano 3 sprawy dotyczące przemocy domowej.

W zakresie poprawy bezpieczeństwa p. pożarowego

Na terenie gminy działa 11 jednostek OSP. Na wyposażeniu strażaków ochotników znajduje się 14 samochodów pożarniczych. Pięć jednostek funkcjonuje w ramach Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego.

W miesiącu marcu przeprowadzono dla dzieci i młodzieży Turniej Wiedzy Pożarniczej.

W miesiącu wrześniu Komendant Gminny ZOSP RP w Dwikożach przeprowadził pogadanki w szkołach na temat bezpieczeństwa przeciwpożarowego.

W Szkole Podstawowej im. Powstańców Styczniowych w I semestrze roku szkolnego 2023/24 realizowano program profilaktyki zagrożeń uzależnieniami dzieci i młodzieży w postaci:

- Zajęć warsztatowych dla uczniów klas starszych klasy 8a, 8b, 7 po dwie jednostki lekcyjne realizowanych z doświadczonym terapeutą od uzależnień - Łukaszem Niewczasem, pracującym w Świętokrzyskim Centrum Profilaktyki i Edukacji w Kielcach, w trakcie których młodzież zapoznała się ze sposobami radzenia sobie ze stresem, negatywnymi emocjami, asertywnymi sposobami dokonywania zdrowych wyborów życiowych oraz konsekwencjami uzależnień,
- Szkolenie dla nauczycieli przeprowadzone przez specjalistę pana Łukasza Niewczas na temat sposobów zapobiegania i reagowania na nowe formy uzależnień w tym od środków psychoaktywnych, alkoholu i zwrócenie uwagi na coraz większą rolę internetu w ich pozyskiwaniu przez coraz młodszych uczniów,
- Podkreślano rolę współpracy z rodzicami, w celu niwelowania niekorzystnych zjawisk społecznych oraz strategii pozyskiwania ich do o wspólnej pracy z dziećmi i nauczycielami,
- Poruszano na lekcjach wychowawczych tematykę związaną z odpowiedzialnością i konsekwencjami złych wyborów, uzależnieniami i ich mechanizmami,
- W ramach włączania rodziców do współpracy ze szkołą oraz podnoszenia kompetencji wychowawczych, a tym samym zapobiegania negatywnym zjawiskom społecznym- przeprowadzono wśród rodziców uczniów klasy pierwszej zajęcia z psychologiem z PP-P w Sandomierzu Pauliną Cieśla-Dębowską.

Ponadto odbyło się spotkanie dla rodziców, uczniów klas szóstych z terapeutą uzależnień Łukaszem Niewczasem na temat jak rozmawiać z dorastającymi dziećmi i wychowywać je do pozytywnych wyborów życiowych.

Inwestycje drogowe na terenie gminy Dwikozy w 2023 r.

Zadania własne Gminy Dwikozy:

- Przebudowa drogi wewnętrznej dz. nr ewid. 813 w miejscowości Nowy Kamień w km od 0+000 do km 0+101 za kwotę 91 943,80 zł.

Zadania w ramach usuwania skutków klęsk żywiołowych

- Przebudowa drogi wewnętrznej nr ewid. 122, 123, 124,125 Rzeczyca Sucha obok świetlicy wiejskiej w km od 0+000 do km 0+500 (realizacja grudzień 2023 r.)

Kwota dotacji: 420 088,00 zł (80%)

Wkład własny Gminy Dwikozy: 105 022,37 zł (20%)

Wartość inwestycji: 525 110,37 zł

- Przebudowa drogi wewnętrznej nr ewid. 238 Mściów w kierunku zabudowań w km od 0+000 do km 0+480. (realizacja grudzień 2023 r.)

Kwota dotacji: 275 537,00 zł (80%)

Wkład własny Gminy Dwikozy: 68 884,53 zł (20%)

Wartość inwestycji: 344 421,53 zł

Zadanie w ramach ustawy o ochronie gruntów rolnych

- Przebudowa drogi do gruntów rolnych w miejscowości Stary Garbów na dz. Nr 656 w km od 0+000 do km 0+243”

Dofinansowanie z budżetu Województwa Świętokrzyskiego: 60 000,00 zł

Wkład własny Gminy Dwikozy: 90 913,58 zł

Całkowita wartość realizacji zadania: 150 913,58 zł

Zadania wspólne z Powiatem Sandomierskim zrealizowane 2023 roku:

- Remont drogi powiatowej nr 1567T Stodoły – Zawichost w miejscowościach Buczek od km 3+384 do km 4+230 (Polski Ład)

Wkład własny Gminy Dwikozy: 17 000,00 zł.

- Remont drogi powiatowej nr 1702T Nowy Garbów – Góry Wysokie w miejscowości Góry Wysokie od km 2+050 do km 3+025 i drogi powiatowej nr 1696T Gałkowice – Dwikozy w miejscowości Góry Wysokie od km 3+757 do km 3+784 (Polski Ład)

Wkład własny Gminy Dwikozy: 27 500,00 zł .

- Przebudowa drogi powiatowej nr 1696T Gałkowice – Dwikozy w miejscowości Dwikozy od km 6+760 do km 7+700, celem zabezpieczenia wąwozu lessowego

Wkład własny Gminy Dwikozy: 125 000,00 zł .

Zadania wspólne ze Świętokrzyskim Zarządem Dróg Wojewódzkich w Kielcach w 2023 r.

- Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 777 na terenie gminy Dwikozy – etap II.

Łączny koszt inwestycji: 4 670 524,64 zł.

Dotacja z budżetu Gminy Dwikozy: 1 250 000,00 zł.

Na terenie **Gminy Łoniów** w 2023 roku w zakresie przeciwdziałania przestępczości, demoralizacji nieletnich, przemocy w rodzinie i patologii wśród młodzieży:

- GKRPA przy współpracy z policją dokonała kontroli wszystkich punktów sprzedaży napojów alkoholowych znajdujących się na terenie gminy, w miejscu do spożycia i poza miejscem do spożycia,
- w szkołach prowadzone były zajęcia profilaktyczne z dzielnicowym Komisariatu Policji w Koprzywnicy dot. cyberprzemocy, używania używek i narkotyków przez młodzież oraz zajęcia pod nazwą bezpieczne ferie, bezpieczne wakacje,
- współpraca w organizowaniu różnych form spędzania wolnego czasu dla młodzieży, w tym również dla dzieci z rodzin patologicznych, dofinansowanie przez GKRPA akcji organizowanych przez szkoły i GOK oraz Koła Gospodyń Wiejskich,
- zorganizowano kolonię letnią z GOK dla dzieci z terenu Gminy, podczas pobytu realizowano program profilaktyczny, zakupiono sprzęt sportowy na świetlice wiejskie, zorganizowano widowiska artystyczne o tematyce profilaktycznej skierowanej dla przedszkolaków, uczniów klas I – III, IV – VI, VII - VIII szkół z terenu Gminy,
- gmina po raz siedemnasty przystąpiła do ogólnopolskiej kampanii profilaktycznej pt. „Zachowaj trzeźwy umysł”. Wśród wyróżnionych osób na szczeblu centralnym znalazło się 24 uczniów z terenu naszej gminy. Wszyscy wyróżnieni otrzymali od Biura Kampanii pamiątkowe dyplomy, nagrody książkowe,
- w miejscach skupisk młodzieży rozplakatowano plakaty, ulotki, informatory - nt. „Przemoc boli” „Narkotyki? to mnie nie kręci!”, „Stop pijanym kierowcom”, „Rowerzysta z trzeźwą głową”, „Stres i lęk”, „Zdrowi dorośli czas na zmianę”, „Zamiast mówić dajemy przykład”, „Prawda o alkoholu”, zakupiono materiały profilaktyczno – edukacyjne przeznaczone dla komisji,
- przeprowadzono kampanię „Postaw na rodzinę”,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, prowadzenie procedur niebieskich kart i monitorowanie przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Łoniowie i dzielnicowego z Komisariatu Policji w Koprzywnicy.

W zakresie przeciwdziałania przestępstwom przeciwko życiu zdrowiu i mieniu:

- do GKRPA wpłynęły wnioski o wszczęcie postępowania w przedmiocie leczenia odwykowego. Wobec powyższego przeprowadzono rozmowy i dialogi motywujące z osobami uzależnionymi od alkoholu i ich rodzinami.
- na bieżąco szczególnie z naciskiem na godziny wieczorowo nocne częste kontrole osób i pojazdów w rejonach zagrożonych przestępczością, w czasie służb patrolowych i obchodowych.

Ponadto kontrola zabezpieczenia obiektów handlowych, użyteczności publicznej oraz samoobsługowych myjni samochodowych poprzez eliminowanie nieprawidłowości zabezpieczeń tych obiektów.

W zakresie przeciwdziałania zagrożeniom w ruchu drogowym:

- patrole Policji z Komisariatu Policji w Koprzywnicy, Wydziału Ruchu Drogowego KPP w Sandomierzu prowadzili akcję i częste kontrole w miejscach występowania zagrożeń w ruchu drogowym. Podczas kontroli drogowych badany jest stan trzeźwości użytkowników dróg oraz sprawdzany jest stan techniczny pojazdów, a także prowadzono kontrole prędkości z użyciem videorejestratora prędkości ze szczególnym uwzględnieniem dróg krajowych Nr 9 i Nr 79,
- prowadzenie działań przez dzielnicowego w placówkach oświaty pod względem propagowania zagrożeniem w ruchu drogowym jak i zagrożeniem wynikającym z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii,
- natychmiastowa weryfikacja miejsc naniesionych przez obywateli na krajową mapę zagrożeń bezpieczeństwa.

W zakresie zmniejszenia zagrożenia pożarowego:

- w okresie wiosny rozplakatowano Plakaty nt. „Nie wypalaj traw”,
- profilaktyka w zakresie wypalania traw prowadzona przez Komisariat Policji w Koprzywnicy.

W zakresie bezpieczeństwa życia i zdrowia społeczeństwa powiatu:

- przeprowadzona była kampania prowadzona wśród seniorów ograniczająca oszustwo na tak zwanego „wnuczka” i „policjanta”, prowadzona między innymi przez Komisariat Policji w Koprzywnicy,
- zorganizowano kontrolowanie pustostanów na terenie gminy pod kątem osób bezdomnych, celem zabezpieczenia przed wychłodzeniem.

Na terenie **Gminy Obrazów** funkcjonują 4 Szkoły Podstawowe: w Obrazowie, Bilczy, Kleczanowie i Głazowie.

Dla zapewnienia odpowiedniego bezpieczeństwa w czasie drogi do szkoły większość dzieci i młodzieży jest dowożona do szkół, co minimalizuje wypadki z udziałem pieszych bądź rowerzystów (w 2023 r. nie było żadnych zdarzeń).

Szkoły corocznie prowadzą z dziećmi zajęcia na temat bezpieczeństwa w domu i w szkole, na które zapraszana jest Policja, a także inne służby. W ramach utrwalania wiadomości z bezpieczeństwa dla dzieci i młodzieży organizowane są konkursy, warsztaty i pogadanki.

Na lekcjach wychowawczych poruszane i omawiane są m.in. tematy:

- Bezpieczeństwo w ruchu drogowym,
- Propagowanie zasad fair - play podczas rywalizacji sportowych i czasie kibicowania,
- Bezpieczne spędzanie czasu w szkole i czasu wolnego podczas ferii zimowych i wakacji,
- Bezpieczeństwo osobiste,
- Uwaga nieznajomy!,
- Bezpieczeństwo w ruchu drogowym,
- Pierwsza pomoc przed medyczna,
- Numery alarmowe 112/ 999/998/997.

Na terenie Gminy Obrazów w 2023 roku, w celu poprawy komunikacji lokalnej wyremontowano nawierzchnie asfaltową na odcinku 6,5 km dróg, a także wybudowano 170 mb chodników.

W celu poprawy bezpieczeństwa na terenie gminy zmodernizowano oświetlenie uliczne, poprzez wymianę zwykłych lamp na ledowe.

W celu lepszego organizowania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży na terenie gminy działa 17 świetlic wiejskich. W 11 świetlicach znajdują się siłownie, z których korzysta spora grupa młodzieży oraz osoby dorosłe. Gminna Biblioteka Publiczna w Obrazowie w okresie wakacyjnym organizowała dla dzieci i młodzieży zajęcia rozwijające zainteresowania zapewniając bezpieczne zagospodarowanie czasu wolnego.

W celu zaspokojenia podstawowych potrzeb mieszkańców, Ośrodek Pomocy Społecznej zajmuje się pomocą dla osób będących w trudnej sytuacji materialnej. Łącznie w 2023 r. z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Obrazowie skorzystało 476 osób. OPS udzielił pomocy w postaci dotacji na zakup opału 1 rodzinie, a 11 rodzinom przyznano zasiłek celowy na zakup opału. Zasiłek celowy i specjalny z OPS otrzymało 12 rodzin. Bezpłatnym dożywianiem w szkołach objętych było 87 dzieci.

Przy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działa Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych i ich Rodzin.

W 2023 r. do punktu zostało wezwanych 6 osób nadużywających alkoholu i z tymi osobami prowadzona była terapia. Na terapię z Psychologiem ds. Profilaktyki Uzależnień, który prowadzi Punkt Konsultacyjny uczęszczają nie tylko osoby wezwane, ale także potrzebujące motywacji w walce z uzależnieniem alkoholowym własnym lub współmałżonka. Głównym celem i zadaniem jest motywowanie takich osób, do ograniczenia spożycia alkoholu oraz uświadomienie ich, aby pod jego wpływem nie prowadzili pojazdów, nie obsługiwali maszyn i urządzeń lub w inny sposób zagrażali zdrowiu i bezpieczeństwu swoim najbliższym i innym mieszkańcom gminy.

Osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej udzielana jest pomoc rzeczowa w postaci produktów żywnościowych pozyskiwanych z Banku Żywności. W 2023r., pozyskano ogółem ponad 11 ton żywności, którą rozdysponowano wśród ponad 100 najbardziej potrzebujących rodzin. W sumie z pomocy żywnościowej skorzystało 497 osób.

W Gminie Obrazów opracowany jest program szkolenia ludności w zakresie powszechnej samoobrony. Szkolenie w zakresie samoobrony prowadzone jest na zasadzie samokształcenia. Program zagadnień szkoleniowych oraz materiały informacyjne umieszczone są na stronie internetowej Urzędu Gminy, są one ogólnodostępne dla mieszkańców.

Na stronie internetowej Urzędu Gminy znajduje się wykaz punktów wydawania tabletek stabilnego jodu, wraz z broszurą informującą o zasadach i normach wydawania tabletek oraz wykaz doraźnych ukryć znajdujących się w budynkach użyteczności publicznej.

Na stronie internetowej gminy zamieszczono także informacje na temat zgłaszania niewybuchów oraz zasad zachowanie się w przypadku ich znalezienia.

Na terenie **Gminy Samborzec** w ramach podjętych działań funkcjonariusze Policji, strażacy PSP i OSP brali czynny udział w propagowaniu zasad bezpieczeństwa wśród młodzieży ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych z terenu gminy. Szczególnie miało to miejsce w miesiącu marcu gdy przeprowadzono eliminacje gminne, Turnieju Wiedzy Pożarniczej pod hasłem „Młodzież zapobiega pożarom” oraz w miesiącu czerwcu podczas organizowanego Gminnego Dnia Dziecka. Funkcjonariusze obecni byli również podczas imprez rekreacyjno-sportowych organizowanych na terenie naszej gminy.

W roku 2023 w dalszym ciągu na bazie trzech remiz strażackich były dostępne miejsca tymczasowego zakwaterowania dla 80 uchodźców z Ukrainy.

Pozostałe remizy strażackie i pięć świetlic wiejskich udostępnione były przez cały rok celem lepszego zorganizowania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z terenu gminy Samborzec.

W miesiącach wakacyjnych gmina Samborzec zorganizowała w Przebrnie letni wypoczynek dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym, będących podopiecznymi Ośrodka Pomocy Społecznej w Samborcu. W roku 2023 z takiej formy wypoczynku skorzystało 40 osób. Podczas 10 dniowego turnusu uczestnicy realizowali tematykę uświadamiającą zagrożenia związane z uzależnieniami, szczególnie nacisk kładąc na profilaktykę uzależnień, ekologię i ochronę środowiska.

Gmina Samborzec przy pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej zajmuje się osobami starszymi, samotnymi, nieporadnymi życiowo. Pracownicy socjalni comiesięcznie odwiedzają swoich podopiecznych w ich domach reagując na zgłaszane przez nich problemy i służąc pomocą.

Przy OPS w Samborcu działa również Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zajmująca się osobami nadużywającymi alkohol.

Przy Urzędzie Gminy w Samborcu działa Gminny Ośrodek Kultury, który zajmuje się organizacją życia społeczno – kulturalnego na obszarze gminy. W ramach swej działalności GOK organizuje zajęcia

pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży. System prowadzenia zajęć jest cykliczny przez cały rok szkolny. GOK organizuje również szereg zajęć dla osób starszych.

W zakresie przeciwdziałania zagrożeniom w ruchu drogowym gmina zgłaszała odpowiednim zarządom dróg zauważone braki lub uszkodzenia oznakowania na drogach oraz uszkodzenia dróg. Patrole Policji prowadziły częste kontrole w miejscach występowania zagrożeń w ruchu drogowym. Podczas kontroli drogowych badano stan techniczny pojazdów oraz trzeźwość kierujących. Patrole Policji czuwały również nad zachowaniem dozwolonej prędkości pojazdów podczas poruszania się po drogach, szczególnie na drodze krajowej nr 79.

W ramach poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym gmina Samborzec w 2023 roku wyremontowała 4,4 kilometry dróg asfaltowych i około 3,0 kilometrów dróg tłuczniowych. Uzupełniono oznakowania pionowe i poziome dróg, wyznaczono miejsca przystankowe, na odcinku 667 metrów wybudowaną nową sieć wodociągową, wymieniono 20 sztuk istniejących hydrantów naziemnych.

Zmodernizowano również oświetlenie uliczne przy drogach gminnych i wewnętrznych poprzez montaż 14 sztuk lamp w technologii LED.

W 2023 roku, zaobserwowano na terenie gminy zmniejszoną, w stosunku do roku 2022, ilość pożarów traw na nieużytkach rolniczych w okresie wiosenno-letnim. Ma to związek z prowadzoną na szeroką skalę kampanią informacyjną i propagandową pn. „Stop wypalaniu traw”, a także z akcją informacyjną prowadzoną przez strażaków OSP w ich miejscowościach oraz szkołach.

W roku 2023 gmina Samborzec kierowała strażaków OSP na szkolenia podstawowe strażaków-ratowników, a także na szkolenia specjalistyczne organizowane przez Państwową Straż Pożarną. Jednostki OSP w dalszym ciągu doposażane są w potrzebny sprzęt i umundurowanie. Na koniec roku przygotowane do podjęcia działań ratowniczo-gaśniczych pozostaje 11 jednostek OSP, w tym pięć jednostek włączonych do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. W 2023 roku w struktury KSRG została włączona jednostka OSP Chobrzany. Strażacy z wszystkich jednostek OSP są wyposażeni w środki ochrony indywidualnej oraz w specjalistyczny sprzęt, który pozwala im na podjęcie samodzielnych działań ratowniczo-gaśniczych.

W roku 2023 jednostka OSP w Skotnikach za kwotę 1 169 976,00 złotych zakupiła nowy średni samochód ratowniczo-gaśniczy. Na kwotę tę składały się dotacje otrzymane z Gminy Samborzec, Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Województwa Świętokrzyskiego i Starostwa Powiatowego w Sandomierzu.

Mieszkańcy gminy Samborzec na bieżąco informowani są o wszelkich zagrożeniach spowodowanych siłami natury. Ostrzeżenia zamieszczane są na tablicy ogłoszeń UG, na stronie internetowej gminy oraz poprzez aplikację SISMS.

Na terenie **Gminy Wilczyce** funkcjonują: Szkoła Podstawowa w Wilczycach, której organem prowadzącym jest Gmina oraz Szkoły Podstawowe w Darominie i Łukawie, których organami założycielskimi i prowadzącymi są stowarzyszenia.

Samorząd Gminny wspólnie z placówkami oświaty działa aktywnie w kwestii podniesienia poziomu bezpieczeństwa w samych szkołach oraz ich otoczeniu. Remonty wymagające szybkiego działania w związku z zagrożeniem zdrowia i życia uczniów zawsze zgłaszane są przez dyrekcję szkoły do Urzędu Gminy w Wilczycach i nadawany jest bieg sprawie polegający na natychmiastowym usunięciu zagrożenia.

Dla zapewnienia odpowiedniego bezpieczeństwa w czasie drogi do szkoły, jak również drogi ze szkoły do domów większość dzieci i młodzieży ma zapewniony transport do szkoły co minimalizuje wypadki z udziałem pieszych i rowerzystów.

W Szkole Podstawowej im. Stanisława Młodożeńca w Wilczycach prowadzono szereg działań mających na celu propagowanie zachowań sprzyjających bezpieczeństwu:

- spotkania z funkcjonariuszami Policji, w roku 2023 odbyły się 3 takie spotkania na temat: bezpieczeństwa w ruchu drogowym, bezpieczeństwo w sieci, odpowiedzialności za hejt w internecie, konsekwencji prawnych przemocy słownej,
- spotkanie ze strażakami z Ochotniczej Straży Pożarnej, które odbyło się podczas ewakuacji próbnej.

W dużej mierze, odpowiadając na potrzeby zachodzących zmian społecznych, zwracano szczególną uwagę na temat bezpieczeństwa w sieci. Odbywa się to podczas zajęć z informatyki, konkursów, prac plastycznych,

lekcji wychowawczych. Zależy nam na tym, żeby dzieci rozumiały konsekwencje swoich zachowań w sieci, rozumiały znaczenie haseł i ich jakości, wiedziały, jakie mają prawa w przypadku naruszenia ich dóbr osobistych. Istotnym elementem edukacji w kierunku bezpieczeństwa jest także uświadamianie o czym i z kim w sieci rozmawiają, rozumienie pojęcia działania w dobrej i złej wierze. W tym zakresie także szkoła pracuje z rodzicami, aby oni jako najbliżsi dziecku mogli wychwycić szybko ewentualnie niepokojące sygnały nieprawidłowych zachowań dzieci. Ponadto, uczniowie brali udział w kampanii społecznej zakończonej konkursem plastycznym "12 dni przeciwko przemocy" organizowanej przez OPS Wilczyce.

Z podobnym działaniem w zakresie bezpieczeństwa swoje zadania realizowały Szkoła Podstawowa w Darominie i Łukawie.

Infrastruktura

Lp.	Nazwa inwestycji	Skąd pozyskano środki	Krótki opis inwestycji	Cel inwestycji	Całkowita wartość inwestycji [PLN]	Dofinansowanie [PLN]	Wkład własny [PLN]
1.	Remont dróg w ramach I edycji Polskiego Ładu - III etap został zakończony w lipcu 2023 r. (dwa wcześniejsze etapy zostały zrealizowane w 2022 r.)	Rządowy Fundusz Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych - edycja pierwsza	w 2023 roku kontynuowano inwestycję, która rozpoczęła się w roku 2022. W roku 2023 dokończono remont 9 odcinków dróg. Łącznie ramach tego zadania wyremontowano 19 odcinków dróg. Odbiór końcowy inwestycji odbył się w sierpniu 2023 r.	* zwiększenie bezpieczeństwa na drogach, * poprawa stanu infrastruktury drogowej, * zwiększenie komfortu dla kierowców w poruszaniu się po drogach	3 691 976,00 zł	3 445 003,89 zł	246 972,11 zł
2.	Remont dróg w ramach II edycji Polskiego Ładu - 26 odcinków dróg - inwestycja rozpoczęta w roku 2022 i zakończona w listopadzie 2023 r.	Rządowy Fundusz Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych - edycja druga	Przeprowadzono remont 26 odcinków dróg. Odbiór inwestycji nastąpił w listopadzie 2023 r.	* zwiększenie bezpieczeństwa na drogach, * poprawa stanu infrastruktury drogowej, * zwiększenie komfortu dla kierowców w poruszaniu się po drogach	10 020 696,62 zł	9 519 661,79 zł	501 034,83 zł
3.	Budowa świetlicy wraz ze zbiornikiem LPG i zbiornikiem na ścieki bytowe w miejscowości Przewodny	Rządowy Fundusz Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych - edycja trzecia - PGR	Inwestycja zakończona w grudniu 2023 r. W miejscowości Przewodny powstał nowy budynek świetlicy wiejskiej. W budynku zapewniono kuchnię i przestronne pomieszczenia, które będą służyły zarówno dorosłym, jak i młodzieży do organizacji spotkań i imprez okolicznościowych. Przestronna kuchnia została wyposażona w nowoczesne meble kuchenne oraz sprzęt AGD. Zagospodarowano również terenu wokół budynku - plac wokół świetlicy został wyrównany, wykonany kostką brukową oraz elementami zieleni.	* poprawa stanu budynków użyteczności publicznej * zapewnienie lokalnej społeczności warunków do spotkań, wspólnego działania i spędzania czasu wolnego.	1 142 797,80 zł	1 119 941,84 zł	22 855,96 zł
4.	Termomodernizacja budynku świetlicy wiejskiej/remizy OSP w Tułkowicach	Rządowy Fundusz Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych - edycja trzecia - PGR	przeprowadzenie termomodernizacji budynku świetlicy oraz zagospodarowanie terenu przed budynkiem. Budynek został ocieplony i otynkowany. Wymieniono dach i drzwi zewnętrzne, a na placu wykonano chodnik i podjazd z kostki brukowej.	* poprawa stanu budynków użyteczności publicznej * zapewnienie lokalnej społeczności warunków do spotkań, wspólnego działania i spędzania czasu wolnego.	422 830,77 zł	414 374,16 zł	8 456,61 zł

5.	Budowa placu zabaw i siłowni zewnętrznej w miejscowości Wilczyce	Rządowy Fundusz Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych - edycja trzecia - PGR	Główną atrakcją placu zabaw jest przestrzeń edukacyjna, która obejmuje ścieżkę z dostępem do urządzeń edukacyjnych. Obok strefy naukowej powstała również strefa zabawy i aktywności fizycznej (huśtawki, trampoliny, zjeżdżalnie).	* promowanie aktywności społecznej i zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży	1 100 000,00 zł	1 078 000,00 zł	22 000,00 zł
6.	Termomodernizacja budynku świetlicy w Radoszkach (budynek po byłej szkole)	RPOWŚ na lata 2014-2020	W ramach projektu w budynkach zostały wykonane m.in.: modernizacja instalacji C.O., docieplenie ścian budynków, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, modernizacja oświetlenia, montaż instalacji OZE.	* poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej * ograniczenie emisji gazów cieplarnianych na terenie gminy	2 381 008,23 zł	2 023 857,00 zł	357 151,23 zł
7.	Termomodernizacja budynku świetlicy remizy OSP w Pęczynach	RPOWŚ na lata 2014-2020			518 991,77 zł	441 143,00 zł	77 848,77 zł
8.	Budowa ogólnodostępnego placu zabaw w Pielaszowie	PROW 2014-2020	Wójt Gminy Wilczyce pomógł pozyskać dofinansowanie oraz realizować inwestycje Stowarzyszeniom działającym na terenie gminy Wilczyce (za pośrednictwem LGD Sandomierz). Swoją pomoc okazał w pozyskaniu środków dla OSP w Pielaszowie oraz OSP w Wysiadłowie w ramach poddziałania 19.2 "Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność" objętego PROW na lata 2014-2020.	* zapewnienie lokalnej społeczności warunków do spotkań, wspólnego działania i spędzania czasu wolnego * rozwój rekreacji i kultury	57 228,40 zł	50 008,00 zł	7 220,40 zł
9.	Remont pomieszczeń w świetlicy wiejskiej w Wysiadłowie	PROW 2014-2020			119 972,34 zł	119 972,34 zł	0,00 zł
10.	Renowacja zabytków	Rządowy Program Odbudowy Zabytków	W ramach Programu udało się pozyskać środki w wysokości 200 000,00 zł na odnowienie elewacji Kościoła św. Katarzyny Dziewicy i Męczennicy w miejscowości Łukawa oraz dofinansowanie w wysokości 800 000,00 zł na wymianę dachu na Kościele Rzymskokatolickim Najświętszego Serca Pana Jezusa w parafii Jankowice wraz z modernizacją ogrodzenia. Roboty będą realizowane w roku 2024 .	* poprawa stanu obiektów zabytkowych na terenie Gminy Wilczyce * zachowanie dziedzictwa historycznego i kulturowego * ochrona unikalnych architektonicznie i historycznie miejsc	1 020 000,00 zł	1 000 000,00 zł	20 000,00 zł
11.	Inwestycje wspólnie z powiatem sandomierskim	Środki własne	W ramach inwestycji wspólnych z Powiatem Sandomierskim dofinansowano remont drogi powiatowej Nr 1581T Sobótka-Wilczyce od km 3+209 do km 3+809 w miejscowości Wilczyce oraz remont drogi powiatowej Nr 1565T Jankowice-Grochocice-Kleczanów w miejscowości Przewody od km 3+809 do km 4+659. Z budżetu Gminy Wilczyce na te zadania przeznaczono w 2023 roku pomoc finansową w wysokości ponad 200 000,00 zł.	* zwiększenie bezpieczeństwa na drogach, * poprawa stanu infrastruktury drogowej, * zwiększenie komfortu dla kierowców w poruszaniu się po drogach	200 000,00 zł	0,00 zł	200 000,00 zł

W ramach organizowania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z terenu gminy Wilczyce, w miarę potrzeb dokonywane jest cykliczne doposażenie świetlic w nowoczesny sprzęt sportowy. Każda z świetlic funkcjonujących na terenie gminy wyposażona jest w stolik, krzesła, telewizor oraz gry zręcznościowe.

Na terenie gminy funkcjonują place zabaw oraz siłownie zewnętrzne, które służą dzieciom, młodzieży. Są to miejsca bezpiecznej zabawy, gdzie również rodzice mogą się zrelaksować i odpocząć bez obaw o bezpieczeństwo swoich dzieci, ponieważ tereny placów zabaw są ogrodzone. Place znajdują się w centrach wsi, aby dostęp do nich był ułatwiony dla wszystkich mieszkańców. Ważna i istotna jest modernizacja budynków świetlic/remiz na terenie gminy, która stwarza bezpieczne miejsce spotkań dzieci, młodzieży i dorosłym. Dzięki temu młodzi mieszkańcy nie gromadzą się przy drogach, przystankach itp.

Dzięki tym inwestycjom stworzone zostały możliwości aktywnego spędzania wolnego czasu na świeżym powietrzu oraz został zapewniony wszechstronny rozwój dzieci.

Zabawa to istotny element w procesie rozwoju dziecka. Podczas zabawy dzieci poznają siebie i zdobywają wiedzę na temat otaczającego ich świata. Zapewnienie im jak najlepszych warunków do zabawy, nabywania umiejętności społecznych i zdolności komunikacji, rozwijania osobowości i sprawności psychomotorycznej, pobudzenia wyobraźni i poczucia przestrzeni jest kwestią priorytetową w rozwoju i integracji społeczeństwa.

Corocznie ze środków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wilczycach działającej przy UG Wilczyce organizowane są kolonie letnie dla dzieci z najuboższych rodzin.

W trosce o sportowców wspólnie ze Stowarzyszeniem Ludowy Klub Sportowy „HURAGAN” wspierany jest rozwój piłki nożnej. Dla większości młodych zawodników gra zespołowa jest sposobem oderwania się od szarej rzeczywistości. Poprzez sport kształtują osobowość z wykluczeniem uzależnień od środków szkodliwych dla życia i zdrowia.

Celem działania Ośrodka Pomocy Społecznej w Wilczycach jest rozpoznawanie i zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin, które własnym staraniem nie są w stanie pokonać trudności życiowych oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Ośrodek Pomocy Społecznej pomaga osobom, które znajdują się w trudnej sytuacji życiowej, w szczególności z powodu ubóstwa, bezrobocia, bezdomności, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje również zadania z zakresu ustalania uprawnień i wypłaty świadczeń rodzinnych, pomocy osobom uprawnionym do alimentów, zasiłków opiekuńczych, refundacji podatku VAT za dostarczone paliwa gazowe w 2023 r. oraz przyjmowaniem wniosków o wydanie Karty Dużej Rodziny.

Ośrodek prowadzi także działania aktywizujące lokalną społeczność m.in. poprzez prowadzenie Klubu Seniora, świetlic środowiskowo-profilaktycznych oraz realizację projektów socjalnych, np. „19 dni przeciwko przemocy i krzywdzeniu dzieci i młodzieży”, a także spotkanie z Mikołajem, uczestniczy w Programie Operacyjnym Pomoc Żywnościowa, „Posiłek w szkole i w domu”.

Pomoc jaką świadczy Ośrodek Pomocy Społecznej, jak zauważyć można opiera się w szczególności na wielorakich działaniach mających na celu zadbanie o zdrowie i życie osób będących w trudnej sytuacji. Pomoc taka obejmuje rodziny patologiczne, gdzie głównym czynnikiem szkodliwym jest alkohol. W sytuacjach, gdy ktoś w znaczącym stopniu nadużywa alkoholu sprawa zostaje skierowana do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Na terenie gminy w 2023 r. działał Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych od Alkoholu i ich Rodzin, który stanowi „organ” pomocniczy dla Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wilczycach. Na terenie Gminy Wilczyce funkcjonuje również Zespół Interdyscyplinarny, którego głównym celem jest diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie oraz wyeliminowanie zjawiska przemocy ze środowiska lokalnego.

W 2023 roku przeprowadzono:

- eliminacje gminne Ogólnopolskiego Turnieju Wiedzy Pożarniczej pt.: „Młodzież Zapobiega Pożarom”;
- kampania edukacyjno-profilaktyczna dotycząca skutków nadużywania alkoholu rozpropagowanie ulotek, broszur, poradników, plakatów;

- informowanie mieszkańców poprzez publikowanie na stronie internetowej urzędu oraz współpracy z sołtysami i radnymi najważniejszych informacji dot. bezpieczeństwa, m.in.: „SADZA PŁONIE, CZAD ZABIJA, ŻYJ !!!”, kampania społeczna 2023/2024”;
- współpraca z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Wilczycach i innymi instytucjami w niesieniu pomocy uchodźcom z Ukrainy;
- kampania społeczna dla uczniów zakończona konkursem plastycznym "12 dni przeciwko przemocy" organizowana przez OPS Wilczyce;
- warsztaty o charakterze edukacyjno – informacyjnym, skierowane dla uczniów w Szkole Podstawowej w Wilczycach pt.: "Trening komunikacji rówieśniczej”;
- „Praktyczne i prawne aspekty ustawy o krajowym systemie bezpieczeństwa” – szkolenie pracowników UG Wilczyce;
- w każdy czwartek w godz. 9:00 – 11:00 działa Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych od Alkoholu i Ich Rodzin.

W 2023 r. **Powiat Sandomierski** w wyniku rozstrzygnięcia konkursu i po analizie złożonych ofert, na realizację zadań w zakresie dotyczącym profilaktyki zdrowotnej i ochrony zdrowia, umowę podpisano i dotacji udzielono 3 organizacjom pozarządowym:

- Świątokrzyskiemu Oddziałowi Okręgowemu Polskiego Czerwonego Krzyża w Kielcach na realizację zadania publicznego pn. „Obchody Dni Honorowego Krwiodawstwa 2023” w kwocie 2 530,00 zł. Zadanie miało na celu promocję idei honorowego krwiodawstwa i uświadomienie lokalnej społeczności jak ważną rolę odgrywa oddawanie krwi. Tegoroczne Obchody Dni Honorowego Krwiodawstwa połączone zostały z jubileuszem 65-lecia i były okazją do podziękowań i wręczenia odznak „Honorowy Dawca Krwi Zasłużony dla Zdrowia Narodu”. Ponadto w ramach działań wchodzących w skład zadania ogłoszono konkurs pn. „Wakacyjna Kropla Krwi 2023”, którego celem było zaproszenie lokalnych środowisk do czynnego udziału w oddawaniu krwi, zmobilizowanie zadeklarowanych już dawców do systematycznego jej oddawania, pozyskanie nowych dawców i zabezpieczenie szpitala w krew w najtrudniejszym okresie, jakim są wakacje. W trakcie uroczystości ogłoszone zostały wyniki konkursu i rozdane nagrody rzeczowe osobom, które wzięły udział w konkursie i co najmniej dwukrotnie oddały krew w trakcie jego trwania.
- Polskiemu Stowarzyszeniu Diabetyków Oddział Powiatowy w Sandomierzu na realizację zadania publicznego pn. „Działalność informacyjno - edukacyjna i integracyjna na rzecz osób chorych na cukrzycę” w kwocie 3 000,00 zł. Celem zadania była poprawa stanu zdrowia psychicznego i fizycznego chorych na cukrzycę, poprzez wyjazd na Turnus Rehabilitacyjny do Krynicy Morskiej. Stowarzyszenie Diabetyków brało aktywny udział wraz z uprawnionymi pielęgniarkami w akcjach profilaktycznych i wydarzeniach kulturalnych organizowanych przez Urząd Miasta w Sandomierzu lub innych odbywających się na terenie powiatu sandomierskiego: „Białych Niedzielał”, „Senioraliach”, na których dokonywane były pomiary poziomu cukru oraz rozpowszechniane materiały promocyjne i edukacyjne związane z tematyką cukrzycy.
- Stowarzyszeniu Koło Gospodyń Wiejskich Chwałowianki w Chwałkach na realizację zadania publicznego pn. „Nadchodzi jesień i zima – dzięki ćwiczeniom i zdrowej diecie mieszkańiec Chwałek formę utrzyma - IV edycja” w kwocie 2 054,00 zł. Zadanie dawało szansę na udział w ćwiczeniach „zdrowy kręgosłup”, umożliwiło uczestnikom projektu zapoznanie się i nabranie zdrowych nawyków żywieniowych, które mają wpływ i ograniczają zapadalność na wiele chorób. Poszczególne zadania były poprzedzane spotkaniami ze specjalistami z zakresu dietetyki, czy rehabilitacji. Ciekawym punktem w realizacji całego działania były warsztaty kulinarne jak przygotować zdrowy posiłek, przekąskę po wyłożonym wysiłku fizycznym. Podsumowaniem projektu było opracowanie ulotki z piramidą zdrowia i najnowszymi zasadami odżywiania się.

- W dniu 11 maja 2023 r. do Starostwa Powiatowego w Sandomierzu wpłynęła oferta złożona przez Sandomierski Klub „Amazonki” na realizację zadania publicznego z zakresu promocji i ochrony zdrowia pn. „Edukacja profilaktyczna młodzieży szkolnej i społeczności lokalnej”. Zarząd Powiatu Sandomierskiego w oparciu o art. 19a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i wolontariacie z pominięciem otwartego konkursu ofert, uznając celowość tego zadania zlecił jego wykonanie. Sandomierski Klub „Amazonki ” otrzymał wsparcie finansowe w postaci dotacji w kwocie 2.416,00 zł na jego realizację. W ramach zadania realizowane były działania mające na celu promowanie profilaktyki raka piersi wśród dzieci i młodzieży, poprzez skierowanie do nich oferty konkursu plastycznego mającego na celu zwiększenie świadomości o chorobie, przekonanie o skuteczności profilaktyki i samokontroli piersi. Wyniki konkursu zostały ogłoszone na X Marszu Pier(w)Si w Sandomierzu. Sandomierskie Amazonki posadziły prawie 60 krzewów lawendy na terenie Szpitala Specjalistycznego Ducha Świętego w Sandomierzu, w ramach hortiterapii członkiń Stowarzyszenia.

Ponadto w Zespole Szkół Gastronomicznych i Hotelarskich w Sandomierzu 8 listopada 2023 r. odbyła się III Powiatowa Konferencja Profilaktyki Zdrowotnej pn: „ Depresja dzieci i młodzieży oraz współpraca na linii rodzic-szkoła”. Tematami tegorocznej konferencji były:

- „Depresja dzieci i młodzieży – interwencyjna rola szkoły oraz współpraca na linii rodzic-szkoła w rozwiązywaniu problemów”, prowadził mgr Michał Domka- psycholog z Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sandomierzu,
- „Odmiennosc w funkcjonowaniu mózgu nastolatka”, prowadziła lek. med. Alicja Przybylska spec. psychiatrii dziecięcej,
- Problemy współczesnego nastolatka, prowadził Dariusz Jaworski – psychoterapeuta z UJK w Kielcach,
- Problemy z uzależnieniem od komputera i telefonu, prowadził Paweł Cieśla – Powiatowa Komenda Policji w Sandomierzu,
- Profilaktyka zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży – okiem praktyka, prowadziła Małgorzata Piętowska psycholog.

Ponadto przy współudziale Powiatu Sandomierskiego odbyły się:

- Konkurs profilaktyczny Świadomość i Tolerancja w II LO im. T. Kościuszki w Sandomierzu – W jego ramach uczniowie pisali test z wiedzy HIV/AIDS. Celem konkursu było uświadomienie młodzieży zagrożeń związanych z zakażeniami wirusem HIV i konsekwencjami choroby AIDS. Wydarzenie zostało objęte honorowym patronatem Starosty Sandomierskiego Marcina Piwnika.
- III Marsz Nordic Walking – Policz się z cukrzycą pod patronatem Starosty Sandomierskiego Marcina Piwnika. Uczestnicy mieli do przejścia dystans 6 km w czasie ok. 1,5 godziny.
- Koncert charytatywny dla Aldony Świątek z okazji dnia kobiet – Koncert skierowany był w stronę ciężko chorej mieszkanki Powiatu Aldony Świątek. W jego ramach zorganizowano licytację, z której dochód w całości został przeznaczony na leczenie Pani Aldony.
- Tydzień profilaktyki w sandomierskim „Ekonomiku” – Działania podejmowane w szkole dotyczyły różnych obszarów psychicznego i fizycznego funkcjonowania uczniów. Tydzień profilaktyki dotyczył m.in. zdrowego odżywiania, uzależnień, zdrowego stylu życia, raka piersi, cyberprzemocy czy autyzmu.
- Wojewódzki Ogólnopolski Strażacki Konkurs Plastyczny, eliminacje – Odbył się w Skotnikach gm. Samborzec. Celem konkursu było zainteresowanie dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych ochroną przeciwpożarową, działalnością straży pożarnych i propagowaniem pozytywnych postaw społecznych.
- Turniej wiedzy pożarniczej „Młodzież Zapobiega Pożarom”, eliminacje gminne – Odbył się w Szkole Podstawowej nr. 4 w Sandomierzu. Zawodnicy sprawdzali swoją wiedzę w formie pisemnego testu.
- Turniej Wiedzy Pożarniczej „Młodzież Zapobiega Pożarom”, eliminacje powiatowe – Odbył się w Zespole Placówek Oświatowych w Chobrzeżanach.
- Powiatowe Zawody Sportowo – Pożarnicze Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych – Zorganizowane przez Stadion Sportowy w Łoniewie.

- Szkolne Igrzyska Zdrowia, cykliczny event profilaktyczny II LO w Sandomierzu pod patronatem Starosty Sandomierskiego – Edycja z 2023 r. promowała wśród uczniów aktywność fizyczną oraz styl życia zgodny z zasadami piramidy zdrowego żywienia.
- Biała Niedziela w Chwałkach – W czasie wydarzenia porad i konsultacji udzielał laryngolog, dietetyk i fizjoterapeuta. Do stoisk zaprosiły sandomierskie Amazonki, Stowarzyszenie Diabetyków w Sandomierzu oraz pielęgniarki ze Specjalistycznego Szpitala Ducha Świętego w Sandomierzu, prowadzące edukację dotyczącą cukrzycy.
- Konkurs językowo-graficzny „Dziecka prawa, ważna sprawa”, w Zespole Szkół Ekonomicznych w Sandomierzu – Tematem konkursu pod patronatem Starosty Sandomierskiego oraz Rzecznika Praw Dziecka było utworzenie plakatu przedstawiającego prawa dziecka.
- Świętokrzyska Olimpiada Przedszkolaka w Klimontowie, etap powiatowy – Celem wydarzenia było propagowanie zdrowego stylu życia, rozwijania sprawności fizycznej i odporności psychicznej dzieci.
- „Bezpieczeństwo na piątkę” – Komenda Powiatowa Policji w Sandomierzu zorganizowała etap powiatowy 15 edycji konkursu. Zadaniem było rozwiązanie testu wiedzy o bezpieczeństwie oraz zadań praktycznych z zakresu pierwszej pomocy.
- Zbiórka artykułów dla potrzebujących rodzin, pod nazwą „Szlachetna Paczka” przygotowana przez pracowników Starostwa Powiatowego w Sandomierzu – zorganizowano pomoc dla dwóch rodzin z terenu powiatu.

W 2023 roku Powiat Sandomierski dofinansował:

- OSP Głazów w kwocie 12 000 zł - do zakupu sprzętu hydraulicznego,
- OSP Krobielice w kwocie 20 000 zł - do zakupu samochodu,
- OSP Skotniki w kwocie 20 000 zł - do zakupu samochodu,
- Komendę Powiatową Policji w Sandomierzu w kwocie 30 000 zł do zakupu radiowozów,
- Szpital Specjalistyczny Ducha Świętego w Sandomierzu w kwocie 364 888,22 zł do przebudowy drogi wewnętrznej wraz z rozjazdami przy SSDŚ, całkowita wartość zadania 1 794 920,22 zł.

W dniu 5 października 2023 roku odbyły się praktyczne ćwiczenia Powiatowego i Miejskiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego pod kryptonimem "Sandomierz Pilkington 2023".

Ćwiczenia obejmowały 4 epizody:

- Epizod 1 - Pożar w budynkach biurowych;
- Epizod 2 - Działania chemiczno - ekologiczne (rozszczelnienie cysterny);
- Epizod 3 - Działania z zakresu ratownictwa wysokościowego;
- Epizod 4 - Ratownictwo techniczne (zderzenie drogowe).

Celem Ćwiczenia było sprawdzenie praktycznych możliwości współdziałania Powiatowego i Miejskiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, jednostek organizacyjnych ochrony przeciwpożarowej z innymi podmiotami, służbami ratowniczymi, instytucjami i zakładami oraz sprawdzenie praktycznej ewakuacji przez Pilkington Polska i Pilkington Automotive na podstawie wewnętrznych procedur i przepisów ochrony przeciwpożarowej.

W organizowanym ćwiczeniu brali udział Powiatowy Zespół Zarządzania Kryzysowego, Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Sandomierzu,

Komenda Powiatowa Policji w Sandomierzu, Jednostki Ochrony Przeciwpożarowej z terenu powiatu sandomierskiego, Świętokrzyskie Centrum Ratownictwa Medycznego i Transportu Sanitarnego (siły i środki z terenu powiatu sandomierskiego), PCK Sandomierz, Zespół Szkół Gastronomicznych i Hotelarskich – klasa mundurowa, Pilkington Polska, Pilkington Automotive, Nijman / Zeetank.

Powiat ufundował wyżywienie dla służb ćwiczących w kwocie 4250 zł.

3. Zarząd Dróg Powiatowych w Sandomierzu z siedzibą w Samborcu w 2023 r. podjął następujące działania w zakresie inwestycji, modernizacji:

W ramach dofinansowania z Rządowego Funduszu Polski Ład wykonano:

- Remont drogi powiatowej Nr 1567 w miejscowości Buczek. Długość odcinka: 846 mb.
Wartość zadania: 471 282,22 zł, dofinansowanie: 447 718,00 zł,
- Remont drogi powiatowej Nr 1696 T oraz Nr 1702 T w miejscowości Góry Wysokie. Długość odcinka: 1002 mb.
Wartość zadania: 952 754,93 zł, dofinansowanie: 905 117,00 zł,
- Remont drogi powiatowej Nr 1704 T w miejscowości Nowa Wieś. Długość odcinka: 772 mb.
Wartość zadania: 1 689 374,73 zł, dofinansowanie: 1 604 905,00 zł,
- Przebudowa drogi powiatowej Nr 1719 T w miejscowości Koprzywnica. Wykonanie nawierzchni asfaltowej wraz z chodnikami. Długość odcinka: 360 mb.
Wartość zadania: 2 860 082,99 zł, dofinansowanie: 2 717 078,00 zł,
- Remont drogi powiatowej Nr 1719 T w miejscowościach Chodków Stary, Chodków Nowy. Długość odcinka: 562 mb.
Wartość zadania: 346 343,03 zł, dofinansowanie: 329 025,00 zł,
- Przebudowa drogi powiatowej Nr 1690 T w miejscowości Dębiany. Wykonanie nawierzchni asfaltowej wraz z chodnikami . Długość odcinka: 913 mb.
Wartość zadania: 959 263,47 zł, dofinansowanie: 911 300,00 zł,
- Remont drogi powiatowej Nr 1689 T w miejscowości Obrazów. Długość odcinka: 994 mb.
Wartość zadania: 1 059 075,33 zł, dofinansowanie: 1 006 121,00 zł,
- Remont drogi powiatowej Nr 1690 T w miejscowościach Wielogóra, Śmiechowice. Długość odcinka: 1229 mb.
Wartość zadania: 2 120 766,02 zł, dofinansowanie: 2 014 727,00 zł,
- Przebudowa dróg powiatowych Nr 1732 T ul. Kosęły oraz 1734 T ul. Mickiewicza w Sandomierzu. Długość odcinka 505 mb. (wykonanie nawierzchni asfaltowej), 700 mb (chodnik).
Wartość zadania: 5 580 653,91 zł, dofinansowanie: 5 301 621,00 zł,
- Remont drogi powiatowej Nr 1581 T w miejscowości Wilczyce. Długość odcinka 600 mb.
Wartość zadania: 3 860 402,90 zł, dofinansowanie: 3 667 382,00 zł.

W ramach dofinansowania z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg wykonano:

- Budowa przejść dla pieszych wraz z wykonaniem nawierzchni asfaltowej drogi powiatowej Nr 1694 T w miejscowości Czermin na długości 200 mb.
Wartość zadania: 531 839,45 zł, dofinansowanie: 417 017,00 zł,
- Budowa przejść dla pieszych wraz z wykonaniem nawierzchni asfaltowej drogi powiatowej Nr 1711 T w miejscowości Goźlice na długości 200 mb.
Wartość zadania: 808 289,09 zł, dofinansowanie: 646 631,00 zł,
- Budowa przejść dla pieszych wraz z wykonaniem nawierzchni asfaltowej drogi powiatowej Nr 1721 T w miejscowości Gnieszowice na długości 200 mb.
Wartość zadania: 422 396,15 zł, dofinansowanie: 319 155,00 zł,
- Budowa przejść dla pieszych wraz z wykonaniem nawierzchni asfaltowej drogi powiatowej Nr 1709 T w miejscowości Sulisławice na długości 200 mb.
Wartość zadania 378 726,84 zł, dofinansowanie: 279 209,00 zł,
- Budowa przejść dla pieszych wraz z wykonaniem nawierzchni asfaltowej drogi powiatowej Nr 1717 T w miejscowości Koćmierzów na długości 200 mb.

Wartość zadania 975 238,59 zł, dofinansowanie: 641 140,00 zł,

- Budowa przejść dla pieszych wraz z wykonaniem nawierzchni asfaltowej drogi powiatowej Nr 1738 T ul. Armii Krajowej w Sandomierzu na długości 200 mb.

Wartość zadania: 435 209,67 zł, dofinansowanie: 348 167,00 zł,

- Budowa przejść dla pieszych wraz z wykonaniem nawierzchni asfaltowej drogi powiatowej Nr 1567 T w miejscowości Dziurów na długości 200 mb.

Wartość zadania 492 793,89 zł, dofinansowanie: 394 235,00 zł,

- Remont drogi powiatowej Nr 1588 T w miejscowościach Goźlice, Zakrzów Długość odcinka 650 mb.

Wartość zadania: 624 789,67 zł, dofinansowanie: 499 831,00 zł,

- Remont drogi powiatowej Nr 1721 T w miejscowościach Trzykosy, Gnieszowice Długość odcinka 723 mb.

Wartość zadania: 804 219,51 zł, dofinansowanie: 643 375,00 zł,

- Remont drogi powiatowej Nr 1709 T w miejscowości Sulisławice Długość odcinka 510 mb.

Wartość zadania: 1 519 336,40 zł, dofinansowanie: 1 215 469,00 zł,

- Remont drogi powiatowej Nr 1717 T w miejscowości Szewce. Długość odcinka 365 mb.

Wartość zadania: 435 161,15 zł, dofinansowanie: 348 128,00 zł,

- Remont drogi powiatowej Nr 1731 T ul. Zawichojska w Sandomierzu. Długość odcinka 191 mb.

Wartość zadania: 335 206,98 zł, dofinansowanie: 268 165,00 zł,

- Przebudowa drogi powiatowej Nr 1737 T ul. Wojska Polskiego w Sandomierzu. Wykonanie nawierzchni asfaltowej wraz z chodnikami. Długość odcinka 425 mb.

Wartość zadania: 1 275 914,43 zł, dofinansowanie: 1 020 731,00 zł,

- Przebudowa drogi powiatowej Nr 1581 T w miejscowości Wilczyce. Długość odcinka 215 mb.

Wartość zadania: 674 670,38 zł, dofinansowanie: 539 736,00 zł,

- Remont drogi powiatowej Nr 1581 T w miejscowości Wilczyce. Długość odcinka 750 mb.

Wartość zadania 342 435,88 zł, dofinansowanie: 273 948,00 zł.

W ramach dofinansowania z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji – wąwozy lessowe wykonano:

- Przebudowa drogi powiatowej Nr 1696 T w miejscowości Dwikozy. Długość odcinka 940 mb.

Wartość zadania: 1 189 028,70 zł, dofinansowanie: 951 222,00 zł,

- Remont drogi powiatowej Nr 1692 T w miejscowości Dziurów. Długość odcinka 570 mb.

Wartość zadania 544 054,83 zł, dofinansowanie: 435 243,00 zł.

W ramach dofinansowania z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji – powódź wykonano:

- Przebudowa drogi powiatowej Nr 1711 T w miejscowości Goźlice. Długość odcinka 990 mb.

Wartość zadania: 912 922,65 zł, dofinansowanie: 716 911,00 zł,

- Remont drogi powiatowej Nr 1588 T w miejscowościach Pęczów, Pęczowiec. Długość odcinka 500 mb.

Wartość zadania: 303 043,71 zł, dofinansowanie: 240 275,00 zł,

- Przebudowa drogi powiatowej Nr 1566 T w miejscowości Jugoszów. Długość odcinka 800 mb.

Wartość zadania: 1 567 153,50 zł, dofinansowanie: 1 189 872,00 zł,

- Remont drogi powiatowej Nr 1689 T w miejscowości Głazów. Długość odcinka 328 mb.

Wartość zadania: 666 666,69 zł, dofinansowanie: 520 000,00 zł,

- Przebudowa drogi powiatowej Nr 1728 T w miejscowości Skotniki. Długość odcinka 580 mb.

Wartość zadania: 1 438 305,42 zł, dofinansowanie: 1 150 644,00 zł,

- Przebudowa drogi powiatowej Nr 1714 T w miejscowości Samborzec. Długość odcinka 538 mb.

Wartość zadania: 1 307 288,79 zł, dofinansowanie: 1 045 831,00 zł,

- Przebudowa drogi powiatowej Nr 1565 T w miejscowości Przewody Długość odcinka 850 mb.

Wartość zadania: 1 812 472,55 zł, dofinansowanie: 1 449 978,00 zł.

W 2023 r. wykonano oznakowanie poziome ulic oraz dróg powiatu sandomierskiego o łącznej powierzchni 2 883 m².

Wartość zadania: 34 403,94 zł.

W 2023 r. wykonano uzupełnienie oznakowania pionowego ulic oraz dróg powiatu sandomierskiego

Wartość zadania: 27 413,75 zł.

Przeprowadzono remonty cząstkowe nawierzchni bitumicznych dróg powiatowych z użyciem:

- emulsji asfaltowej i grysów dolomitowych w ilości – 831,83 ton,
- masy mineralno – asfaltowej z recyklera w ilości – 154,81 m²,

Wartość zadania: 630 375,00 zł.

Zarząd Dróg Powiatowych wykonał:

- zebranie nadmiaru ziemi z poboczy dróg,
- udrożnienie przepustów,
- odtworzenie rowów odwadniających,
- malowanie mostów,
- wycinkę drzew, gałęzi, krzewów w miejscach, które stwarzają zagrożenie dla ruchu drogowego,
- wykaszanie pasów zieleni ulic i dróg, prace porządkowe na drogach.

W celu właściwego zabezpieczenia stanu nawierzchni dróg, w okresie zimowym, Zarząd Dróg Powiatowych zlecił Przedsiębiorstwu Gospodarki Komunalnej w Sandomierzu oraz Przedsiębiorstwu Wielobranżowemu Wojciech Wilk z Szewc odśnieżanie i zwalczanie śliskości na terenie powiatu sandomierskiego. Do zwalczania śliskości w sezonie 2023/2024 zgromadzono 1980 ton 30% mieszanki piaskowo – solnej.

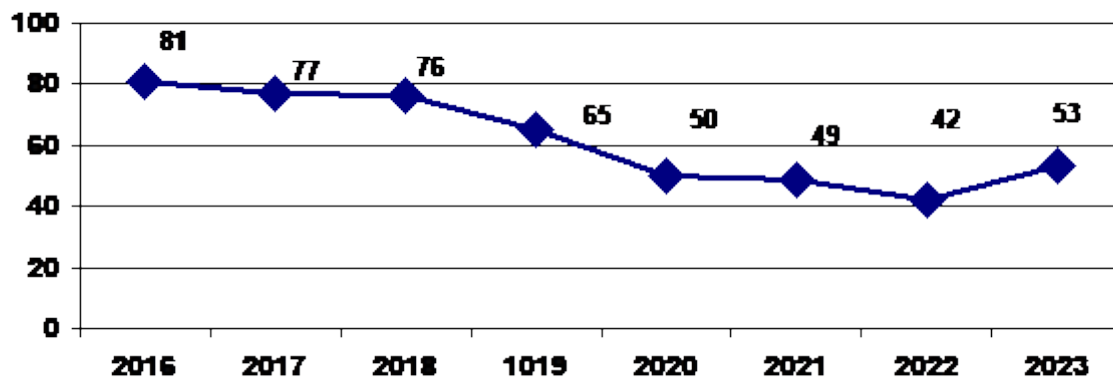
W celu poprawy stanu bezpieczeństwa drogowego, Zarząd Dróg Powiatowych ściśle współpracuje z policją, przeprowadzając objazdy dróg powiatowych pod kątem:

- oznakowania dróg,
- określenia miejsc niebezpiecznych,
- ograniczenia prędkości,
- ograniczenia tonażu.

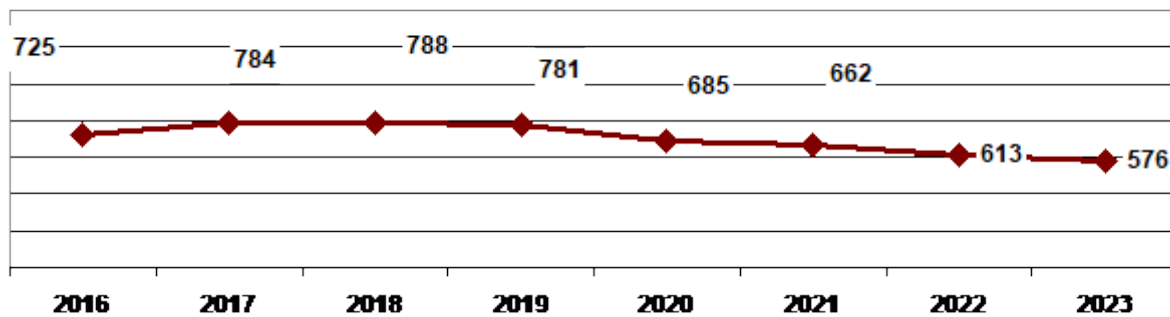
Niemniej jednak w roku 2023 na terenie działania **KPP Sandomierz** odnotowano 629 zdarzeń drogowych, w tym 53 wypadki drogowe, w których śmierć poniosło 8 osób, a 62 osoby doznało obrażeń ciała. Doszło również 576 kolizji drogowych.

W porównaniu do roku ubiegłego, w którym to zaistniało 657 zdarzeń drogowych odnotowano spadek ogólnej liczby zdarzeń drogowych o 28 zdarzeń, tj. o 4,3 %.

LICZBA WYPADKÓW DROGOWYCH

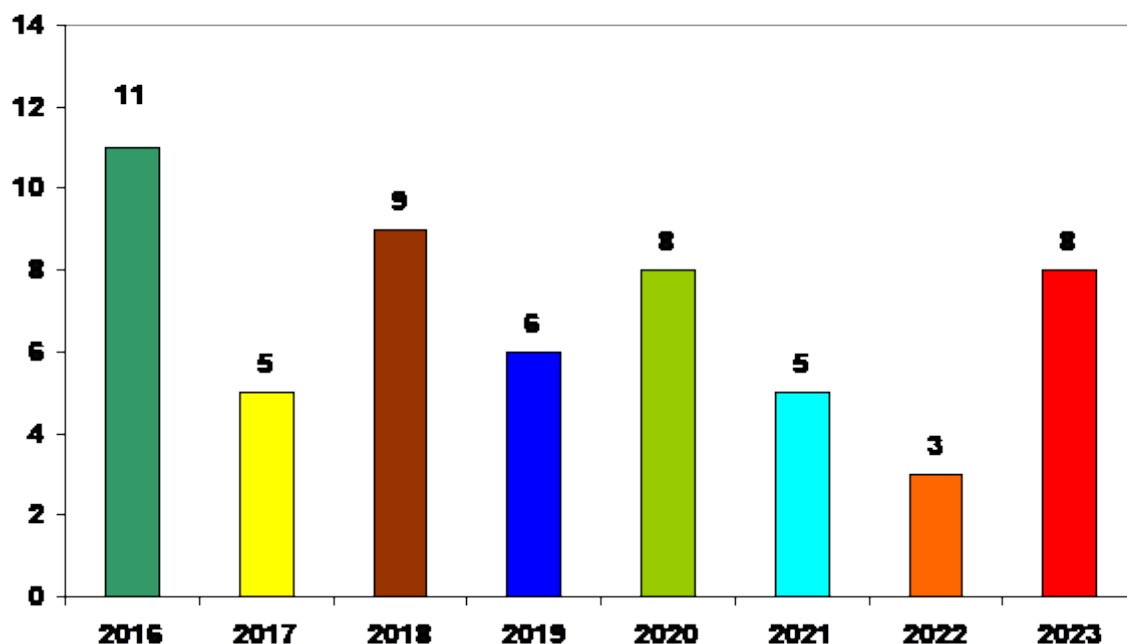
LICZBA KOLIZJI DROGOWYCH

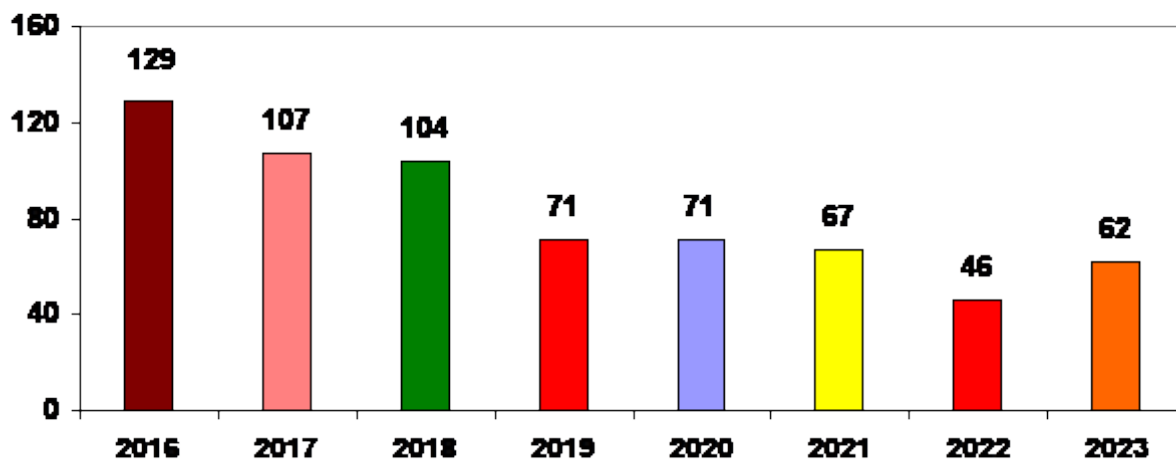
Ponadto odnotowano:

- wzrost wypadków drogowych o 11, tj. o 26,1 % w stosunku do 2022 r.,
- wzrost liczby osób zabitych o 5, tj. o 166 % w stosunku do 2022 r.,
- wzrost liczby osób rannych o 16, tj. o 34,8 % w stosunku do 2022 r.,
- spadek kolizji drogowych o 39, tj. o 6,3 % w stosunku do 2022 r.,

LICZBA OFIAR ŚMIERTELNYCH

LICZBA RANNYCH

ROZMIESZCZENIE ZDARZEŃ DROGOWYCH NA POSZCZEGÓLNE GMINY POWIATU SANDOMIERSKIEGO

JEDNOSTKA	2022 r.				2023 r.			
	Wypadki	Zabici	Ranni	Kolizje	Wypadki	Zabici	Ranni	Kolizje
Sandomierz	15	3	14	312	19	1	25	263
Dwikozy	3	0	4	43	4	0	4	40
Klimontów	3	0	4	41	5	0	5	50
Koprzywnica	3	0	3	33	3	1	2	39
Łonów	8	0	10	48	6	1	6	62
Obrazów	5	0	6	49	4	1	5	40
Samorzec	2	0	2	44	7	2	6	46
Wilczyce	2	0	2	22	4	1	9	26
Zawichost	1	0	0	21	1	1	0	10
Razem	42	3	45	613	53	8	62	576

ROZMIESZCZENIE ZDARZEŃ DROGOWYCH NA TERENIE MIASTA SANDOMIERZA

SANDOMIERZ ULICE	2022 r.				2023 r.			
	Wypadki	Zabici	Ranni	Kolizje	Wypadki	Zabici	Ranni	Kolizje
Mickiewicza	0	0	0	40	2	0	2	20
Ż.W/Zawichojńska	5	0	7	52	2	0	3	40
Kwiatkowskiego	2	1	1	42	5	1	8	29
Lwowska	4	2	2	23	30	2	3	28
Lubelska	0	0	0	8	1	0	1	9
Ożarowska	0	0	0	7	0	0	0	1
Trzeźniowska	1	0	1	8	0	0	0	15
Krakowska/JP	1	0	1	2	0	0	0	4
Armii Krajowej	1	0	1	12	0	0	0	15
Kosely	0	0	0	9	4	0	4	6
Przemysłowa	0	0	0	7	0	0	0	2
Razem	14	3	13	194	40	3	16	109

ZAGROŻENIE WYPADKAMI ZE WZGLĘDU NA GMINY

- gm. Sandomierz - liczba wypadków 19, wzrost o 4 tj. o 26,6 % do 2022 r.,
- gm. Dwikozy – liczba wypadków 4, spadek o 1 tj. o 33 % do 2022 r.,
- gm. Klimontów – liczba wypadków 5, wzrost o 2 tj. 66,6 % do 2022 r.,
- gm. Koprzywnica – liczba wypadków 3, poziom równy do 2022 r.,
- gm. Łoniów – liczba wypadków 6, spadek o 2 tj. o 25 % do 2022 r.,
- gm. Obrazów – liczba wypadków 4, spadek o 1 tj. o 20 % do 2022 r.,
- gm. Samborzec – liczba wypadków 7, wzrost o 5 tj. o 250 % do 2022 r.,
- gm. Wilczyce – liczba wypadków 4, wzrost o 2 tj. o 100 % do 2022 r.,
- gm. Zawichost – liczba wypadków 1, poziom równy do 2022 r.

UJAWNIALNOŚĆ NIETRZEŻWYCH KIERUJĄCYCH

Jednostka	2022 r.					2023 r.				
	178§1	87§1a	87§1	87§2	Razem	178§1	87§1a	87§1	87§2	Razem
WRD	38	9	5	1	53	37	5	9	0	51
OPI	39	21	2	1	63	38	14	3	0	55
KP Koprzywnica	26	43	3	10	82	17	44	2	8	71
KP Dwikozy	16	56	5	8	85	10	32	4	5	51
Inne służby Policji	1	0	0	0	1	2	0	0	0	2
Ogółem	120	129	15	20	284	104	95	18	13	230

NIETRZEŻWI KIERUJĄCY WEDŁUG MIEJSCA UJAWNIEŃ

Jednostka	2022 r.					2023 r.				
	178§1	87§1a	87§1	87§2	Razem	178§1	87§1a	87§1	87§2	Razem
Sandomierz	46	20	5	2	73	37	18	4	0	59
Dwikozy	13	40	1	4	58	9	22	3	2	36
Klimontów	16	12	0	4	32	9	13	2	2	26
Koprzywnica	6	14	0	1	21	5	10	2	3	20
Łoniów	13	11	2	3	29	11	14	1	3	29
Obrazów	7	1	1	0	9	15	0	3	0	18
Samborzec	12	14	0	5	31	10	9	0	0	19
Wilczyce	3	3	2	1	9	5	2	1	0	8

Zawichost	4	14	1	3	22	3	7	2	3	15
Ogółem	120	129	15	20	284	104	95	18	13	230

W zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego, w ogólnej liczbie zdarzeń drogowych zaistniałych na drogach powiatu sandomierskiego odnotowano spadek ilości zdarzeń. Ponadto podejmowane działania prewencyjne, ograniczyły liczbę zatrzymanych nietrzeźwych kierujących.

4. Operacyjny nadzór nad bezpieczeństwem w powiecie sandomierskim sprawowany jest przez **Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Sandomierzu** poprzez:

- współpracę ze służbami ratowniczymi, tj. Policją, Pogotowiem Ratunkowym, Pogotowiem Gazowym, Pogotowiem Energetycznym, Jednostką Wojskową, Pomocą Drogową i innymi służbami i instytucjami,
- bieżącą kontrolę stanu zaopatrzenia wodnego miejscowości,
- kontrolę stanu dróg dojazdowych do obiektów mieszkalnych, zakładów pracy, obiektów użyteczności publicznej oraz obiektów sakralnych,
- organizowanie ćwiczeń i szkoleń na obiektach na terenie miasta Sandomierza: szkolenia, ćwiczenia prowadzone są na wybranych obiektach, które stwarzają duże zagrożenie pod względem pożarowym, gdzie występują utrudnienia w ewakuacji ludzi i mienia,
- opracowywanie i wdrażanie planów zabezpieczenia miejscowości i miast w oparciu o analizy stanu zagrożenia pożarowego,
- wypracowanie skutecznych sposobów (algorytmów) postępowania Jednostki Ratowniczo - Gaśniczej PSP w zdarzeniach na terenie własnego obszaru chronionego, w tym na terenie miasta Sandomierz (pożary, wypadki, awarie, utonięcia, zagrożenia chemiczne, ekologiczne),
- przedkładanie własnych opracowań w zakresie bezpieczeństwa pożarowego władzom gmin i miast,
- organizowanie ćwiczeń i pokazów, udział w imprezach na terenie miejscowości,
- współpracę służb KP PSP z przedsiębiorstwami i zakładami na terenie miast i gmin w zakresie poprawy bezpieczeństwa pożarowego,
- kierowanie i dowodzenie związkami taktycznymi tj. jednostkami Ochotniczych Straży Pożarnych i zastępami Jednostki Ratowniczo - Gaśniczej, biorącymi udział w akcjach ratowniczo-gaśniczych na terenie powiatu.

W 2023 r. na terenie miasta oraz powiatu sandomierskiego jednostki Państwowej Straży Pożarnej oraz Ochotniczych Straży Pożarnych wyjeżdżały **1135** razy. Ilość powstałych zdarzeń w w/w okresie 2023 r. w odniesieniu do całego 2021 r. oraz 2022 r przedstawia poniższa tabela:

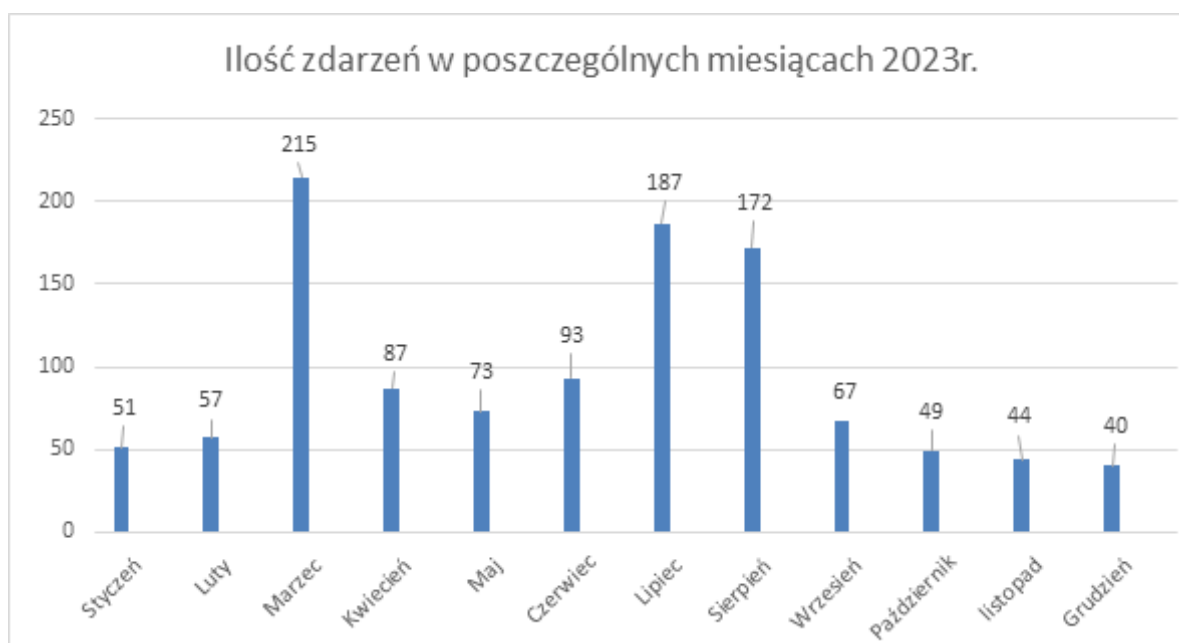
Rok	Pożary	Miejscowe Zagrożenia	Alarmy Fałszywe	Razem
2021	474	645	19	1138
2022	614	741	35	1390
2023	363	740	32	1135

Analizując sytuację w 2023 r. należy stwierdzić, że w porównaniu do roku ubiegłego znacznie spadła liczba interwencji wracając do poziomu porównywalnego z rokiem 2021. W pożarach o 251, miejscowych zagrożeniach o 1 i alarmy fałszywe o 3 interwencji. Analiza jest tworzona według danych na dzień 31.12.2023 r..

Ilość wyjazdów do zdarzeń w rozbiciu na miesiące za rok 2023. Stan do dnia 31.12.2023 r. przedstawia poniższa tabela:

Miesiąc	Pożary	Miejscowe Zagrożenia	Alarmy Fałszywe	Razem
styczeń	8	43	0	51
luty	20	34	3	57
marzec	174	34	7	215

kwiecień	44	41	2	87
maj	18	53	2	73
czerwiec	19	73	1	93
lipiec	28	152	7	187
sierpień	23	145	4	172
wrzesień	10	55	2	67
październik	6	41	2	49
listopad	3	39	2	44
grudzień	10	30	0	40
RAZEM:	363	740	32	1135

Najwięcej zdarzeń powstało w miesiącu marcu, w związku z corocznymi pożarami traw oraz pożarami w rolnictwie, natomiast najwięcej miejscowych zagrożeń wystąpiło w lipcu i sierpniu, co było związane z gwałtownymi burzami, które wystąpiły na terenie miasta oraz powiatu sandomierskiego oraz dużej aktywności owadów błonkoskrzydłych

W 2023 roku zanotowano 363 pożarów i jest to 31,98 % wszystkich wyjazdów do zdarzeń.

W opisanym okresie 2023 roku największą liczbę pożarów 78 odnotowano na terenie gminy Samborzec, co stanowi około 21,49 % wszystkich pożarów.

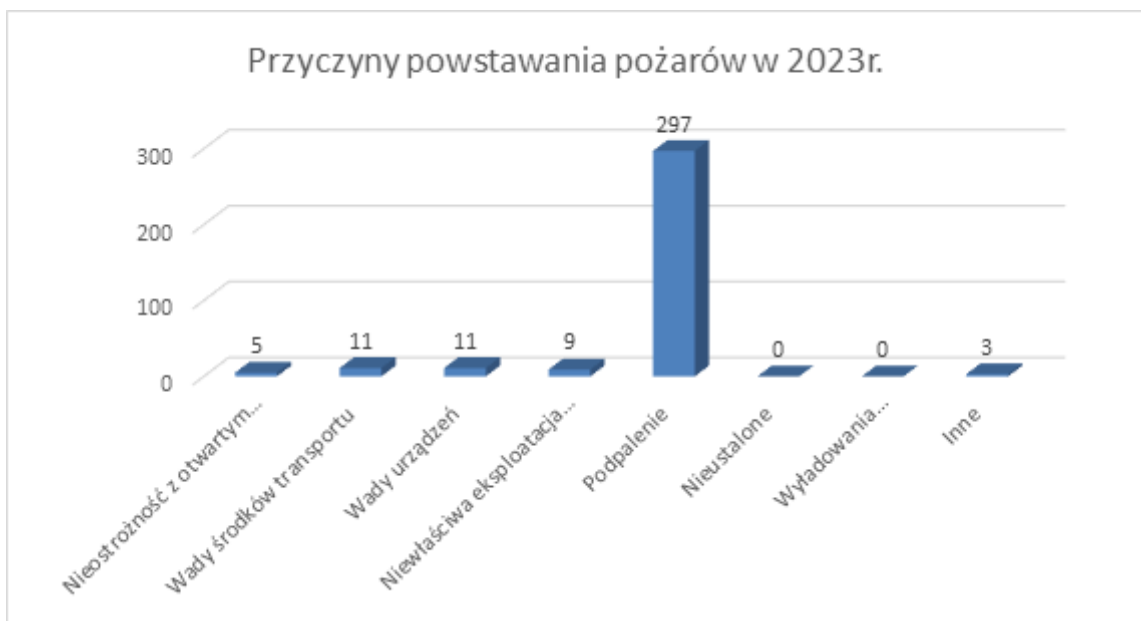
Sytuację pożarową wg rodzaju obiektu przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Miasto/Gmina	Rodzaj obiektów							
		Użyteczności publicznej	Mieszkalne	Produkcyjne	Magazynowe	Środki transportu	Lasy	Uprawy, rolnictwo	Inne
1.	Dwikozy	0	2	0	0	0	0	17	8
2.	Klimontów	0	8	0	0	1	0	11	2
3.	Koprzywnica	1	2	0	0	1	9	47	9
4.	Obrazów	0	4	0	0	3	0	15	3
5.	Samborzec	0	6	0	0	0	0	51	21
6.	m. Sandomierz	0	9	0	0	3	0	15	10
7.	Wilczyce	0	4	0	0	0	0	6	2
8.	Zawichost	0	3	0	0	1	0	13	4
9.	Łoniów	0	4	0	0	1	2	54	11
RAZEM:		1	42	0	0	10	11	229	70

W opisywanym okresie 2023 roku największą liczbę pożarów odnotowano w dziale uprawy rolnictwo – 229 zdarzeń, co stanowi 63,09 % wszystkich pożarów, na drugim miejscu znalazły się pożary obiektów zakwalifikowanych jako inne – 70 zdarzeń stanowiące ponad 19,28 % wszystkich pożarów obiektów zakwalifikowanych.

Przyczyny powstawania pożarów na terenie powiatu w rozbiciu na gminy przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Miasto / Gmina	Przyczyna pożaru							
		nieostrożność z otwartym ogniem	Wady środków transportu	Wady urządzeń	Nieprawidłowa eksploatacja budynków	Podpalenie	Nieustalone	Inne	Wyładowania atmosferyczne
1	Dwikozy	2	0	2	2	20	0	0	0
2	Klimontów	1	1	1	3	12	0	1	0
3	Koprzywnica	1	0	0	1	66	0	0	0
4	Obrazów	1	4	2	0	18	0	0	0
5	Samborzec	0	0	1	3	71	0	0	0
6	m. Sandomierz	5	3	1	3	23	0	0	0
7	Wilczyce	0	0	0	2	8	0	1	0
8	Zawichost	1	2	2	2	12	0	1	0
9	Łoniów	0	1	0	3	67	0	0	0
RAZEM:		11	11	9	19	297	0	3	0

W 2023 r. podpalenie było najczęstszą przyczyną powstania pożarów. Następnie jest to nieprawidłowa eksploatacja konstrukcji budowlanych - budynków.

Na ogólną liczbę 740 miejscowych zagrożeń w 2023 roku na terenie miasta Sandomierza odnotowano ich 205, co stanowi 27,7 % wszystkich miejscowych zagrożeń na terenie powiatu sandomierskiego.

Ilość miejscowych zagrożeń w poszczególnych gminach, w rozbiciu na rodzaje przedstawiono w tabeli:

Lp.	Miasto/Gmina	Małe	Lokalne	Średnie	Duże	Razem
1	Dwikozy	1	55	0	0	56
2	Klimontów	8	121	0	0	129
3	Koprzywnica	1	59	0	0	60
4	Obrazów	1	43	0	0	44
5	Samborzec	2	81	0	0	83
6	Sandomierz	18	187	0	0	205
7	Wilczyce	0	30	1	0	31
8	Zawichost	1	40	0	0	41
9	Łonów	2	89	0	0	91
Razem:		34	705	1	0	740

Osoby poszkodowane w zdarzeniach

Ilość poszkodowanych w rozbiciu na gminy oraz obrażenia podczas działań w roku 2023 przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Gmina	Ogółem		Pożary				M. Z.			
				Ratownicy		Inne osoby		Ratownicy		Inne osoby	
		Ś*	R*	Ś*	R*	Ś*	R*	Ś*	R*	Ś*	R*
1	Dwikozy	0	4	0	0	0	0	0	0	0	4
2	Klimontów	1	12	0	0	0	3	0	0	1	9
3	Koprzywnica	3	4	0	0	0	0	0	0	3	4
4	Obrazów	1	5	0	0	0	0	0	0	1	5
5	Samborzec	4	10	0	0	1	0	0	0	3	10
6	Sandomierz	9	32	0	0	0	1	0	0	9	31
7	Wilczyce	0	10	0	0	0	0	0	0	0	10
8	Zawichost	0	5	0	0	0	0	0	0	0	5

9	Łoniów	1	16	0	0	0	0	0	0	1	16
Razem:		19	98	0	0	1	4	0	0	18	94

*Ś – śmiertelne *R - ranne

Najwięcej osób poszkodowanych podczas zdarzeń było na terenie miasta Sandomierz (9).

Udział samochodów i osób przy zdarzeniach w 2023 r. wg gmin przedstawia poniższa tabela:

Gmina	JRG Sam	JRG Osoby	OSP w KSRG Sam	OSP w KSRG Osoby	OSP Sam	OSP Osoby
Dwikozy	52	171	78	412	10	57
Klimontów	64	218	171	928	9	43
Koprzywnica	53	181	124	607	8	43
Obrazów	59	194	54	260	15	84
Samborzec	93	318	81	428	80	416
m. Sandomierz	320	1156	3	15	0	0
Wilczyce	42	138	19	74	4	19
Zawichost	39	139	61	347	12	57
Łoniów	75	258	128	598	58	303
RAZEM:	797	2773	719	3669	196	1022

Przy zdarzeniach na terenie powiatu sandomierskiego w 2023 r. najczęściej strażaków JRG brało udział na terenie miasta Sandomierza i gminy Samborzec, co wiąże się również z największą ilością samochodów, które brały udział w zdarzeniach.

Ilość osób, którym udzielono pomocy medycznej podczas działań ratowniczo – gaśniczych:

Lp.	Gmina	Udzielono pomocy medycznej podczas			
		Pożary		Miejscowe zagrożenia	
		Ogółem	Przez strażaków	Ogółem	Przez strażaków
1.	Dwikozy	0	0	9	2
2.	Klimontów	6	4	15	7
3.	Koprzywnica	1	1	8	2
4.	Obrazów	1	1	19	7
5.	Samborzec	1	0	21	0
6.	m. Sandomierz	1	1	54	20
7.	Wilczyce	0	0	11	3
8.	Zawichost	0	0	10	3
9.	Łoniów	0	0	22	3
RAZEM:		10	7	169	47

W 2023 r. najczęściej razy strażacy udzielali pomocy medycznej podczas zdarzeń na terenie miasta Sandomierz (55).

Ilościowy udział jednostek ochrony przeciwpożarowej spoza gminy i powiatu podczas działań ratowniczo – gaśniczych w rozbiciu na gminy przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Gmina	Udział jednostek ochrony ppoż.	
		Pożary	Miejscowe zagrożenia

		PSP spoza powiatu	OSP spoza gminy	PSP spoza powiatu	OSP spoza gminy
1.	Dwikozy	0	0	0	0
2.	Klimontów	0	0	0	0
3.	Koprzywnica	0	0	0	0
4.	Obrazów	0	0	1	0
5.	Samborzec	0	0	0	0
6.	Sandomierz	0	0	0	3
7.	Wilczyce	0	0	0	0
8.	Zawichost	1	3	1	1
9.	Łoniów	0	0	4	0
Razem:		1	3	6	4

W 2023 r. najwięcej jednostek OSP spoza gminy dysponowane było do zdarzeń na terenie gminy Zawichost.

Orientacyjne straty oraz orientacyjna wartość mienia uratowanego w rozbiciu na gminy przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Gmina	Pozary ogółem			Miejscowe zagrożenia ogółem		
		Straty	W tym budynki	Uratowane mienie	Straty	W tym budynki	Uratowane mienie
1.	Dwikozy	1630	885.5	2530	49.7	0.5	0
2.	Klimontów	246	214	1320	251.6	114	4
3.	Koprzywnica	45.5	33	530	306.5	31	0
4.	Obrazów	187	110	1400	112.1	7	0
5.	Samborzec	163.8	29	1607	173.5	2	100
6.	m. Sandomierz	421.2	137	3913	445.8	4.2	0
7.	Wilczyce	5.3	5	100	28.2	0	0
8.	Zawichost	95	44	660	46	0	0
9.	Łoniów	25.3	13	650	310	4	0
Razem:		2819.1	1470.5	12710	1723.4	162.7	104

Czas dysponowania i przybycia na miejsce zdarzenia przez jednostki KSRG:

Na terenie powiatu sandomierskiego działa 30 jednostek OSP włączonych do KSRG.

Wszystkie jednostki KSRG posiadają system DSP 50. Czas alarmu i zadysponowania OSP włączonych do KSRG zgodnie z przepisami nie powinien przekroczyć 5 min.

Analizując czasy dysponowania i przybycia na miejsce zdarzenia w przedziale 8, 15 minut nasuwają się następujące wnioski:

- Czas dysponowania i przybycia w ciągu 8 minut: Przy założonej prędkości 60 km/h z uwzględnieniem warunków atmosferycznych, pory roku, pory dnia oraz czasu zbiórki każda jednostka OSP z KSRG jest w stanie, w tym czasie pokonać ok. 3 km. od miejsca siedziby. W tym czasie żadna z jednostek nie jest w stanie zabezpieczyć chronionego obszaru własnej gminy a jedynie zabezpieczy teren własnej miejscowości i jej obrzeża. Najmniej chronionym terenem jest obszar Miasta i Gminy Zawichost, ze względu na funkcjonowanie tylko dwóch jednostek OSP w KSRG oraz jedną jednostką z poza KSRG (OSP Linów).

- Czas dysponowania i alarmu w ciągu 15 min: W przedziale czasowym 15 min jednostki OSP mogą zabezpieczyć teren własnej miejscowości i większość (80-90%) terenu gminy.

Ze względu na zabezpieczanie terenu Miasta i Gminy Zawichost przez dwie jednostki OSP z KSRG nie jest w pełni zabezpieczany teren tej jednostki administracyjnej. Uwzględniając czasy dojazdu jednostki ochrony przeciwpożarowej włączone do KSRG nie jest w stanie w ciągu 15 minut zabezpieczyć 50% terenu tych gmin. Ze względu, że na terenie Miasta i Gminy Zawichost do działań operacyjnych przygotowana są tylko trzy jednostki OSP, nie są w stanie w ciągu 15 minut zabezpieczyć 100% terenu tej gminy.

Dysponowanie jednostek do działań ratowniczo-gaśniczych odbywa się za pomocą systemu selektywnego wywołania typu DSP. W system ten wyposażone wszystkie jednostki OSP w KSRG oraz niektóre z poza KSRG.

Ratownictwo specjalistyczne w stopniu podstawowym

Każda jednostka KSRG samodzielnie podejmująca działalność ratowniczą, powinna docelowo posiadać zdolność do przeprowadzenia podstawowego zakresu działań specjalistycznych przez okres czasu niezbędny do usunięcia zagrożenia lub niezbędny do podjęcia działań przez specjalistyczny podmiot ratowniczy. W chwili obecnej tylko Jednostka Ratowniczo Gaśnicza w Sandomierzu jest przygotowana do prowadzenia działań w każdej dziedzinie ratownictwa w stopniu podstawowym.

Po opracowaniu poziomu zagrożenia powiatu, został opracowany plan rozwoju dziedzin ratownictwa w stopniu podstawowy.

Poziom zagrożenia powiatu z zakresu wodnego jest wysoki, w związku z tym 16 jednostek OSP włączonych do KSRG wytypowano do prowadzenia specjalistki z zakresu ratownictwa wodnego, powinny one być przygotowane do prowadzenia działań z zakresu ratownictwa wodnego, aby w ciągu 15 minut mogły podjąć działania na obszarze o powierzchni 56%, zamieszkały przez 83% mieszkańców powiatu.

Poziom zagrożenia powiatu w ruchu drogowym i kolejowym jest średni, w związku z tym 16 jednostek OSP włączonych do KSRG powinny być przygotowane do prowadzenia działań z zakresu ratownictwa technicznego, aby w ciągu 20 minut mogły podjąć działania na obszarze o powierzchni 78%, zamieszkały przez 92% mieszkańców powiatu.

Poziom zagrożenia wysokościowego powiatu jest niski, w związku z tym Jednostka Ratowniczo Gaśnicza w Sandomierzu oraz OSP Klimontów powinny być przygotowane do prowadzenia działań z zakresu ratownictwa wysokościowego, aby w ciągu 25 minut mogły podjąć działania na obszarze o powierzchni 75%, zamieszkały przez 90% mieszkańców powiatu.

Poziom zagrożenia katastrofą budowlaną powiatu jest niski, w związku z tym Jednostka Ratowniczo Gaśnicza w Sandomierzu oraz OSP Klimontów i OSP Gorzyczany powinny być przygotowane do prowadzenia działań poszukiwawczo - ratowniczych, aby w ciągu 25 minut mogły podjąć działania na obszarze o powierzchni 75%, zamieszkały przez 90% mieszkańców powiatu.

Poziom zagrożenia chemicznego powiatu jest niski, w związku z tym Jednostka Ratowniczo Gaśnicza w Sandomierzu oraz OSP Klimontów powinny być przygotowana do prowadzenia działań z zakresu ratownictwa chemiczno-ekologicznego, aby w ciągu 25 minut mogły podjąć działania na obszarze o powierzchni 75%, zamieszkały przez 90% mieszkańców powiatu.

Rozmieszczenie sprzętu

W oparciu o analizę wyposażenia jednostek OSP z KSRG oraz OSP typu „S” oraz ich lokalizację, należy stwierdzić, że na terenie powiatu sandomierskiego istnieją obszary, w których czas dotarcia ze sprzętem specjalistycznym przekracza 15 minut.

Występuje konieczność wyposażenia w sprzęt specjalistyczny wymagany w jednostkach OSP z KSRG. W okresie przejściowym na terenie każdej gminy powinna być minimum jedna jednostka OSP, która takowy sprzęt posiada. Jednocześnie należy doposażyć jednostki OSP z KSRG, które znalazły się w planie rozwoju dziedzin ratownictwa.

Analizując zagrożenia oraz rozmieszczenie sprzętu w poszczególnych gminach należy stwierdzić, że:

- Na terenie powiatu sandomierskiego wszystkie jednostki OSP z KSRG są wyposażone w sprzęt ochrony dróg oddechowych;

- Na terenie 8 gmin są zlokalizowane jednostki OSP z KSRG wyposażone w sprzęt hydrauliczny;
- Na terenie 7 gmin są zlokalizowane jednostki OSP z KSRG wyposażone w sprzęt pływający. Na terenie Gminy Wilczyce ze względu na brak w/w sprzętu, w sytuacji konieczności jego wykorzystania czas dotarcia jednostek ochrony przeciwpożarowej posiadających sprzęt pływający przekracza 15 minut;
- Na terenie 8 gmin są zlokalizowane jednostki OSP z KSRG wyposażone w sprzęt medyczny umożliwiający udzielenie pomocy medycznej. Należy podkreślić, że wśród jednostek OSP nadal są braki w ilości wyszkolonych ratowników KPP.

Na terenie powiatu sandomierskiego wszystkie jednostki ochrony przeciwpożarowej włączone do KSRG są wyposażone w pompy szlamowe. Ze względu na wydajność jest:

- 21 pomp szlamowych o wydajności do 500 l/min,
- 23 pomp szlamowych o wydajności od 501 l/min do 1000 l/min,
- 61 pomp szlamowych o wydajności od 1001 l/min do 2000 l/min,
- 1 pompa szlamowa o wydajności od 2001 l/min do 4000 l/min,
- 3 pompy szlamowa o wydajności powyżej 4001 l/min do 10000 l/min.

Analizując ilość wyjazdów do zdarzeń zastępów Jednostki Ratowniczo Gaśniczej w Sandomierzu poza teren Miasta Sandomierza oraz ilość dysponowania jednostek OSP z KSRG na teren miasta należy stwierdzić, że wobec braku zlokalizowanych w Sandomierzu innych jednostek ochrony przeciwpożarowej czasu dotarcia do 15 minut jest czysto teoretyczny.

Zabezpieczenie operacyjne na poszczególnych gminach powiatu sandomierskiego

- Na terenie Gminy Łonów działa 9 jednostek OSP przygotowanych do prowadzenia działań ratowniczych, w tym 5 z nich są włączone do KSRG;
- Na terenie Miasta i Gminy Koprzywnica działa 5 jednostek OSP przygotowanych do prowadzenia działań ratowniczych, w tym 4 z nich są włączone do KSRG;
- Na terenie Miasta i Gminy Klimontów działa 5 jednostki OSP przygotowanych do prowadzenia działań ratowniczych, w tym 4 z nich są włączone do KSRG;
- Na terenie Gminy Samborzec działa 9 jednostek OSP przygotowanych do prowadzenia działań ratowniczych, w tym 5 z nich są włączone do KSRG;
- Na terenie Gminy Obrazów działa 3 jednostek OSP przygotowanych do prowadzenia działań ratowniczych, wszystkie są włączone do KSRG;
- Na terenie miasta Sandomierza nie działa żadna jednostka OSP przygotowana do prowadzenia działań ratowniczych. W związku z rozpoczęciem działalności przez OSP Sandomierz należy podjąć działania, aby mogła ona uczestniczyć w działaniach ratowniczych;
- Na terenie Gminy Dwikozy działa 9 jednostek OSP przygotowanych do prowadzenia działań ratowniczych, w tym 5 z nich są włączone do KSRG;
- Na terenie Gminy Wilczyce działa 3 jednostki OSP przygotowanych do prowadzenia działań ratowniczych, w tym 2 z nich są włączone do KSRG. Żadna z jednostek OSP nie dysponuje sprzętem pływającym;
- Na terenie Miasta i Gminy Zawichost działa 3 jednostki OSP przygotowane do prowadzenia działań ratowniczych, w tym dwie są włączone do KSRG.

Specjalistyczna Grupa Ratownictwa Wodno-Nurkowego

Funkcjonariusze KP PSP w Sandomierzu wchodzi w skład SGRW-N „Świętokrzyskie”, grupa funkcjonująca w KP PSP Sandomierz liczy 9 ratowników w tym 4 kierowników robót podwodnych.

Grupa wyposażona jest w dostateczną ilość sprzętu ratowniczego. Z uwagi na duży zakres działania grupy sprzęt i urządzenia które używa grupa podlegają stałej wymianie lub doposażeniu.

Grupa wyposażona jest w specjalistyczny sprzęt niezbędny do samodzielnego podejmowania działań w zakresie specjalistycznym, który ze względu na wiek i zużycie jest sukcesywnie wymieniany

i modernizowany. Kierownictwo komendy spotyka się z życzliwością i przychylnością władz samorządowych które partycypują w zakupach tego sprzętu.

Specjalistyczna Grupa Sonarowa

Miejscem stacjonowania - Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Sandomierzu na bazie Jednostka Ratowniczo – Gaśnicza funkcjonuje Specjalistycznej Grupy Sonarowej „SWIĘTOKRZYSKIE”.

Poziom gotowości specjalistycznej grupy sonarowej zapewniony jest przez co najmniej 3 strażaków, w tym co najmniej:

- 1 strażak o kwalifikacjach sonarzysty, który ukończył szkolenie z zakresu obsługi sonarów do celów poszukiwawczych lub szkolenie z zakresu obsługi sonaru MS 1000, który jest na wyposażeniu grupy,
- strażak lub ratownik obsługujący sprzęt logistyczny i pomocniczy oraz posiadający uprawnienia do obsługi pojazdów samochodowych,
- stermotorzysta lub sternik motorowodny.

Stanowisko Kierownika Komendanta Powiatowego Państwowej Straży Pożarnej w Sandomierzu realizuje zadania, w zakresie zintegrowanego systemu działalności operacyjnej jednostek organizacyjnych wchodzących w skład Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego.

Stanowisko Kierownika Komendanta Powiatowego PSP w Sandomierzu realizuje zadania na obszarze chronionym Komendy Powiatowej PSP w Sandomierzu, do podstawowych zadań należy:

- Przyjmowanie zgłoszeń o zagrożeniach i dysponowanie siłami i środkami jednostek ochrony przeciwpożarowej oraz innych służb do akcji ratowniczych na obszarze chronionym,
- Koordynacja działań ratowniczych na obszarze chronionym w zakresie czynności operacyjnych wynikających z podjęcia działań przez jednostki ochrony przeciwpożarowej,
- Przyjmowanie, rejestrowanie i ewidencjonowanie meldunków o udziale jednostek ochrony przeciwpożarowej w likwidacji skutków pożarów, klęsk żywiołowych, katastrof technicznych, chemicznych, ekologicznych i innych zdarzeń oraz przekazywanie tych informacji do SK ŚKW PSP,
- Dokonywanie bieżącej oceny sytuacji powiatu w zakresie występujących pożarów i innych miejscowych zagrożeń oraz jego operacyjnego zabezpieczenia,
- Przyjmowanie i rejestrowanie bieżących meldunków o stanie sił i środków PSP oraz jednostek wchodzących w skład KSRG i przekazywanie tych informacji do SK ŚKW PSP,
- Współdziałanie z innymi instytucjami powiatowymi w podejmowaniu decyzji zwalczania zaistniałych pożarów i innych miejscowych zagrożeń oraz likwidacji skutków ich występowania.
- Dysponowanie siłami i środkami PSP, jednostek wchodzących w skład KSRG oraz innych jednostek na terenie powiatu wg ustalonych zasad dysponowania,
- Powiadamianie przełożonych oraz władz powiatu o zagrożeniach występujących na terenie powiatu,
- Prowadzenie komputerowych baz danych,
- Prowadzenie i aktualizacja dokumentacji SK KP PSP,
- Obsługa urządzeń monitoringu pożarowego,
- Utrzymywanie stałej łączności z SK ŚKW PSP w Kielcach oraz prowadzenie ciągłego nasłuchu na częstotliwości kanału Krajowej Sieci Współdziałania.

Funkcjonowanie OSP

Rozległy teren powiatu sandomierskiego chroniony jest przez 57 jednostek OSP typu S, w większości są to jednostki posiadające samochody lekkie, średnie i ciężkie. Z analiz i statystyk wynika, że około 50% zdarzeń jest likwidowana przez jednostki OSP, w szczególności jednostki włączone do KSRG. Ma to duże znaczenie dla bezpieczeństwa mieszkańców poszczególnych miejscowości, ponieważ mogą liczyć na szybką i skuteczną pomoc.

Na terenie powiatu sandomierskiego działają łącznie 87 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, lecz w związku z brakiem posiadania wyposażenia osobistego, badań lekarskich oraz wymaganego przeszkolenia 41 z nich zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa nie może być dysponowane do działań ratowniczych.

Dotacje dla jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych

Jednostki OSP corocznie otrzymują środki finansowe w ramach dotacji.

W ciągu ostatnich 15 lat jednostki OSP z terenu powiatu sandomierskiego otrzymały ponad 10,7 mln zł tych dotacji pochodzących z Komendy Głównej PSP, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwa Sprawiedliwości, Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Jednostki OSP otrzymują ponadto wsparcie finansowe z Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska, zakładów ubezpieczeniowych i jednostek samorządowych.

W ramach dotacji, realizowano zakupy hydraulicznych narzędzi ratowniczych, aparatów powietrznych i zestawów ratownictwa medycznego. W ich wyniku wszystkie jednostki OSP włączone do KSRG z terenu powiatu sandomierskiego posiadają w użytkowaniu po 4 kpl. aparatów powietrznych OUO i min. 1 zestawie ratownictwa medycznego PSP-R1 i zestawie hydraulicznych narzędzi ratowniczych.

W 2023 r. jednostki OSP z powiatu sandomierskiego otrzymały:

- dotację KG PSP na zadanie pt. „Zapewnienie gotowości bojowej jednostki ochrony przeciwpożarowej włączonej do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego” – 26 umów na kwotę 102 100 zł,
- dotację MSWiA na zadanie pt. „Przygotowanie jednostek OSP do działań ratowniczo-gaśniczych” – 39 umów na kwotę 159 854 zł (w tym 20 dla Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych na kwotę 75 000 zł),
- dofinansowanie z art. 38 ustawy o ochronie przeciwpożarowej na remont strażnicy – 15 000 zł,
- dofinansowanie do zakupu 6 samochodów pożarniczych.

W 2023 r. środki z przyznanych dotacji pozwoliły na zakup m.in.:

- 4 średnich samochodów ratowniczo-gaśniczych (3 pojazdy zostaną odebrane w I kwartale 2024 r.),
- 2 lekkich samochodów ratowniczo-gaśniczych (1 pojazd zostanie odebrany w I kwartale 2024 r.),
- radiotelefonów, pilarek do drewna, armatury wodno-pianowej i sprzętu pożarniczego, przedmiotów ochrony osobistej strażaka, elementów wyposażenia strażnic, elementów umundurowania, sprzętu informatycznego oraz torów przeszkód do zawodów sportowo-pożarniczych MDP.

Powyższe zadania zrealizowano ze znaczącym udziałem środków finansowych pochodzących z jednostek samorządowych.

Ze względu na położenie powiatu sandomierskiego nad rzeką Wisłą i zmianami klimatycznymi powodującymi anomalie pogodowe należy dbać, aby jednostki ochrony przeciwpożarowej powiatu były wyposażone w odpowiednią ilość sprawnego sprzętu do usuwania skutków klęsk żywiołowych. Wielokrotnie pokazały to powodzie oraz ulewne opady i wichury, podczas których działalność ratownicza jednostek straży pożarnych odegrała bardzo znaczącą rolę.

Nasilenie ruchu komunikacyjnego i stan polskich dróg powoduje ciągły wzrost liczby miejscowych zagrożeń na drogach i udziału jednostek PSP i OSP w ich usuwaniu. Ze względu na niski stan osobowy zmian służbowych JRG wskazane jest zapewnienie wymaganego wyposażenia jednostek OSP, leżących przy głównych trasach komunikacyjnych w specjalistyczny sprzęt ratownictwa drogowego i medycznego oraz zapewnienia jego właściwego stanu i warunków przechowywania. Należy również położyć nacisk na szkolenia strażaków z jednostek OSP wyposażonych w specjalistyczny sprzęt ratowniczy.

Ostatnie lata potwierdziły, że straż pożarna jest formacją wszechstronną, zawsze gotową do niesienia pomocy i podejmującą nowe wyzwania. Można to było zaobserwować podczas walki z pandemią COVID-19 w latach 2020-21 czy po wybuchu wojny na Ukrainie i falą uchodźców, która napłynęła w związku z tym do naszego kraju. Jednostki PSP i OSP brały aktywny udział w akcjach pomocowych - transport uchodźców, zakwaterowanie (m.in. w strażnicach OSP), zbiórki sprzętu dla strażaków z Ukrainy, akcje pomocy humanitarnej. Dlatego też należy ciągle dbać o właściwy stan strażnic, odpowiedni poziom wyposażenia jednostek w specjalistyczny sprzęt oraz wyszkolenie strażaków-ratowników.

5. W Szpitalu Specjalistycznym Ducha Świętego w Sandomierzu w 2023 r. :

- Zakończono pierwszy etap prac termomodernizacyjnych budynków działu technicznego,
- Zakończono prace termomodernizacyjne w pawilonie łóżkowym A1 i C,
- Odnowiono ciąg komunikacyjny pomiędzy budynkiem głównym szpitala, a pawilonem specjalistycznym,
- Położono nową linię energetyczną zasilającą szpital,
- Wymieniono posadzkę w pomieszczeniach kuchni szpitalnej,
- Zakupiono i wymieniono część aparatury medycznej m.in. aparat USG, stoły operacyjne, lampy operacyjne itp.,
- Zmodernizowano system sygnalizacji pożaru, zastępując elementy montowane w latach dziewięćdziesiątych na nowoczesne spełniające aktualne wymogi ochrony ppoż.,
- Położono nową nawierzchnię na drogach wewnętrznych szpitala.

Realizując zadania przyjęte w harmonogramie wykonawczym w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom epidemiologicznym społeczeństwa powiatu sandomierskiego **Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w 2023 roku** szczególną uwagę zwracał na:

a) **Nadzór nad zgodnością realizacji nowych przedsięwzięć budowlanych z wymaganiami higienicznymi i zdrowotnymi.**

Zaopiniowano 27 wniosków w ramach prowadzonego postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, w tym:

- zaopiniowano 22 wnioski co do obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. W 1 przypadku wyrażono stanowisko, że brak jest przesłanek do wydania żądanych opinii; wniosek dotyczył: wydobywania piasku ze złoża „Piotrowice I”; przy czym z analizy przedstawionych dokumentów wynikało, że ww. inwestycja nie należała do przedsięwzięć, dla których wymagane było uzyskanie opinii do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, wydawanych przez Organ Państwowej Inspekcji Sanitarnej. W 6 przypadkach, dot.: przebudowy istniejącej stacji paliw, zakładu przetwarzania odpadów, wdrożenia innowacyjnej technologii produkcji paneli PIR dla zakładu w Jasienicy, budowy kanalizacji sanitarnych; w toku prowadzonych postępowań wystosowano pisma do uzupełnienia, w okresie sprawozdawczym nie zostały nadesłane żądane dokumenty. Dla 14 przedsięwzięć, dot.: budowy instalacji generatora wodoru, budowy sieci kanalizacyjnej wraz z oczyszczalnią ścieków w miejscowości Świątniki, budowy elektrowni fotowoltaicznych, rozbudowy Zakładu Przetwórstwa Owoców w Bilczy, budowy sieci kanalizacji sanitarnych, budowy stacji paliw płynnych z infrastrukturą w Łoniowie, podwyższenia i rozbudowy lewego wału rzeki Wisły; po przeanalizowaniu materiałów, odstąpiono od konieczności przeprowadzenia

oceny oddziaływania na środowisko. Analiza przedstawionego materiału dowodowego pozwoliła na ustalenie, że przedsięwzięcia te nie będą mieć niekorzystnego wpływu na zdrowie ludzi. W 1 przypadku, dot.: zmiany sposobu użytkowania z hali magazynowej na sortownię owoców w miejscowości Strączków, gm. Samborzec; Wójt Gminy Samborzec umorzył postępowanie w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. W związku z powyższym nadesłana dokumentacja w sprawie została zwrócona.

Rozpatrywano 5 wniosków o uzgodnienie, na etapie przed wydawaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, warunków realizacji dla przedsięwzięć, tj.:

- **przedsięwzięcie pn. „Budowa budynku inwentarskiego”** – tuczarni do chowu trzody chlewnej w ilości maksymalnej możliwej obsady inwentarza 1996 szt. (279,44 DJHP) wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną”, planowanego na działkach nr ewidencyjny 166/7, 166/9, 166/5 obręb ewidencyjny Piotrowice przez Gospodarstwo Rolno-Sadownicze Łukasz Skorek z siedzibą w Linów 174, 27-630 Zawichost. Z przedłożonych w sprawie dokumentów wynika, że ww. zamierzenie zaliczane jest do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko. Po przeanalizowaniu przedłożonych dokumentów Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Sandomierzu w opinii znak SE.V-4471/2/20 z dnia 18.05.2023 r. postanowił zaopiniować pozytywnie w zakresie ochrony zdrowia i życia ludzi realizację ww. przedsięwzięcia i określił działania, jakie należy podjąć na etapie realizacji, eksploatacji i ewentualnej likwidacji przedmiotowego przedsięwzięcia.

- **przedsięwzięcie polegające na Modernizacji Zakładu Termicznego Przekształcania Odpadów**

Szpitalnych, które będzie realizowane na działce o nr ew. 960/16 – obręb 0004 – Sandomierz Poscaleniowy. przez: Szpital Specjalistyczny Św. Ducha w Sandomierzu, ul. dr Zygmunta Schinzla 13. Z przedłożonych w sprawie dokumentów wynika, że ww. zamierzenie zaliczane jest do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko. Po przeanalizowaniu przedłożonych dokumentów Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Sandomierzu w opinii znak NZ.9022.6.3.2022 z dnia 20.03.2023r. postanowił zaopiniować pozytywnie, w zakresie ochrony zdrowia i życia ludzi realizację ww. przedsięwzięcia i określił działania, jakie należy podjąć na etapie realizacji, eksploatacji i ewentualnej likwidacji przedmiotowego przedsięwzięcia.

- **przedsięwzięcie pn. „Rozbudowa drogi krajowej nr 79 na odcinku Skrzypaczowice”** – Osiek od km

208+250 do km 218+300.” - z przedłożonych w sprawie dokumentów wynika, że ww. zamierzenie zaliczane jest do przedsięwzięć, mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

W toku prowadzonego postępowania, w opinii z dnia 13.03.2022 r., odstąpiono od konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla ww. przedsięwzięcia. Następnie wnioskodawca w piśmie z dnia 16.06.2023 r. zwrócił się o wyrażenie opinii w sprawie warunków realizacji dla ww. inwestycji, przedkładając raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko. Stosownie do art. 77 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023r. poz. 1094 ze zm.), wyrażono stanowisko, że uzgodnienie warunków realizacji dla przedmiotowego przedsięwzięcia na etapie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach nie znajduje uwarunkowania prawnego.

- **przedsięwzięcie pn. „Wydobywanie piasku z rzeki Wisły”** w km 264+500 – 265+600 w obrębie Koćmierzów, gm. Samborzec wraz z jego składowaniem na prawym brzegu Wisły w km 265+630 obręb Sandomierz Prawobrzeżny” - wnioskodawca w piśmie z dnia 28.08.2023 r. zwrócił się o wyrażenie opinii w sprawie warunków realizacji dla ww. inwestycji, przedkładając raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko. Z przedłożonych w sprawie dokumentów wynika, że ww. zamierzenie zaliczane jest do przedsięwzięć, mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Stosownie do art. 70 ust. 1 pkt. 2 w związku z art. 78 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 ze zm.), wyrażono stanowisko, że uzgodnienie warunków realizacji dla przedmiotowego przedsięwzięcia na etapie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach jest bezprzedmiotowe, gdyż inwestycja nie należała do przedsięwzięć, dla których wymagane było uzyskanie opinii do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, wydawanych przez Organ Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

- **przedsięwzięcie pn. „Budowa biogazowni przemysłowej o mocy do 2MW w gminie Zawichost”** –

nowe zamierzenie inwestycyjne, która planowana jest w obrębie działek o nr 179/6, 179/7, 180/1 obręb Piotrowice, gmina Zawichost - z przedłożonych w sprawie dokumentów wynika, że ww. zamierzenie zaliczone zostało do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko. W toku prowadzonego postępowania Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Sandomierzu zwrócił uzupełnienie przedłożonych dokumentów. W okresie sprawozdawczym nie zostały nadesłane żądane dokumenty.

Zaopiniowano 8 wniosków w ramach prowadzonego postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, w tym:

- zaopiniowano 1 wniosek o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla potrzeb sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – dot. miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla

miejsowości Andruszkowice na terenie gminy Samborzec.

- zaopiniowano 4 projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w trybie ustawy

z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko - dot. zmiany Nr 1 II zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Zawichost, miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów „Piaseczno I” wraz z prognozą, miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów „Skrzypaczowice, Piaseczno-zbiornik”, zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w miejscowości Andruszkowice, gm. Samborzec. Projekty zaopiniowano pozytywnie.

- zaopiniowano 3 projekty studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

w trybie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko – dot. projektu zmiany Nr 1 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zawichost, projektu zmiany nr 7 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów, projektu zmiany nr 8 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów. Projekty zaopiniowano pozytywnie.

Uzgodniono 3 projekty decyzji o warunkach zabudowy pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych w trybie art. 53 ust. 4 pkt 2a w związku z art. 64. ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r.

o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r., poz. 977 ze zm.). Uzgodniono 2 projekty decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego pod względem wymagań

higienicznych i zdrowotnych, w trybie art. 53 ust. 4 pkt 2a ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023, poz. 977 ze zm.). Przedłożone projekty decyzji uzyskały akceptację Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Uzgodniono 39 projektów budowlanych pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych. Wydane opinie dotyczyły głównie inwestycji związanych z infrastrukturą techniczną, tj. budową sieci wodociągowych, kanalizacyjnych. Wszystkie dokumentacje uzyskały akceptacje Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Dokonano odbiorów 41 obiektów, w tym: dla 31 obiektów, po przeprowadzeniu czynności kontrolnych ustalono, że obiekty wykonane zostały zgodnie z wymaganiami sanitarnymi i zdrowotnymi; dla 10 obiektów wydano zaświadczenia wskazujące, że nie przewiduje się czynności kontrolnych w celu ustalenia zgodności wykonania obiektu budowlanego z projektem budowlanym przed wydaniem pozwolenia na użytkowanie, z uwagi na charakter i zakres przedsięwzięcia.

b) Nadzór nad uodpornieniem ludności przeciwko chorobom zakaźnym, realizacją programu

szczepień ochronnych oraz propagowanie uodpornienia drogą szczepień.

Szczepienia ochronne są najskuteczniejszą metodą zwalczania chorób zakaźnych. Ich realizacja staje się obecnie ogromnym wyzwaniem, gdyż wielu rodziców rezygnuje ze szczepienia swoich dzieci. Zagroženiem są nasilające się w ostatnich latach działania ruchów antyszczepionkowych, które doprowadziły do pogorszenia stanu uodpornienia populacji przeciw niektórym chorobom zakaźnym.

Obowiązujący w Polsce Program Szczepień Ochronnych przewiduje poddawanie dzieci i młodzieży czynnemu uodpornieniu przeciwko 14 chorobom zakaźnym takim jak: gruźlicy, błonicy, tężcowi, krztuścowi, nagminnemu porażeniu dziecięcemu (poliomyelitis), hameophilus influenzae, streptococcus pneumoniae, wirusowemu zapaleniu wątroby typu B, rotawirusom, odrze, śwince i różyczce, przeciw wirusowi HPV, ospie wietrznej.

W roku 2023 rozpoczęto w ramach powszechnego programu szczepień - szczepienia przeciw Human Papilloma Virus (HPV). HPV to nazwa ludzkiego wirusa brodawczaka, który odpowiada za zachorowania na raka szyjki macicy, a także inne choroby nowotworowe. Powszechny program bezpłatnych szczepień przeciw HPV jest skierowany do dziewczynek i chłopców w wieku 12 i 13 lat.

W roku 2023 ze szczepień mogły skorzystać dzieci urodzone w 2010 i 2011 r. ogółem.

Z magazynu PSSE Sandomierz do Punktów Szczepień wydano ogółem 412 preparatów szczepionkowych do realizacji szczepień przeciw HPV. W roku 2023 Inspekcja Sanitarna kontynuowała na terenie powiatu nadzór nad realizacją obowiązującego Programu Szczepień Ochronnych. W ramach bieżącego nadzoru nad realizacją obowiązkowych szczepień:

- wydawano podmiotom leczniczym preparaty szczepionkowe niezbędne do realizacji szczepień obowiązkowych, zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych. Ogółem na potrzeby realizacji Programu Szczepień Ochronnych wydano 11017 preparatów szczepionkowych,
- dokonywano analizy dokumentacji szczepień tj. kart szczepień, rejestrów osób szczepionych, sprawozdań, rozliczeń z gospodarki preparatami szczepionkowymi.
- prowadzono działania edukacyjne w szkołach średnich na terenie powiatu sandomierskiego promujące szczepienia ochronne.

Wykonawstwo szczepień ochronnych obowiązkowych wśród dzieci i młodzieży w 2023 roku na terenie powiatu sandomierskiego utrzymuje się na wysokim poziomie, zapewniającym odporność zbiorowiskową, jednakże od kilku lat obserwowana jest tendencja malejąca. Np. w 2022 r. zaszczepiono całkowicie 90,04% dzieci w trzecim roku życia, 9,74 % zaszczepiono jedynie częściowo, a 0,18 % nie zaszczepiono w ogóle. W 2020 r. było odpowiednio 90,24 %, 9,18% i 0,57 % takich dzieci.

Z roku na rok przybywa osób które odmawiają szczepienia. Ta niepokojąca tendencja może w przyszłości niekorzystnie wpłynąć na sytuację epidemiologiczną i być powodem wzrostu zachorowań niektórych chorób zakaźnych objętych Programem Szczepień Ochronnych. Warunkiem osiągnięcia odporności w skali populacji jest bowiem wysoki odsetek zaszczepionych osób (co najmniej ok. 95%). Obecnie do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego zgłoszono ogółem (dane za III kw. 2023) – 96 dzieci, wobec których rodzice uchylają się od realizacji obowiązkowych szczepień ochronnych. (w roku 2022- 104, w roku 2021 – 93, w roku 2018- 86).

W przypadku uzyskania informacji o uchylaniu się rodziców (lub prawnych opiekunów) od wypełnienia ustawowego obowiązku szczepień dzieci Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Sandomierzu podejmuje działania, mające na celu przymuszenie osób zobowiązanych (tj. rodziców lub prawnych opiekunów dzieci) do wypełnienia tego obowiązku. W pierwszej kolejności prowadzone są działania edukacyjne. W przypadkach, kiedy działania edukacyjne prowadzone przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sandomierzu nie przyniosą pożądanego efektu (tj. poddania dziecka obowiązkowym szczepieniom ochronnym), wdrażane są działania administracyjne.

Konsekwencją uchylania się od obowiązku szczepień jest możliwość nałożenia na rodzica kary pieniężnej w procedurze administracyjnej – w trybie art. 26 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Jednakże PPIS zwraca uwagę, iż to przede wszystkim lekarze POZ odgrywają ważną rolę w kształtowaniu właściwych postaw rodziców wobec szczepień, zwłaszcza w przypadku rodziców mających wątpliwości dotyczące wykonywania szczepień u swoich dzieci. Od ich reakcji, umiejętności poprowadzenia rozmowy zależy, czy dziecko opuści gabinet zaszczepione, a rodzice – uspokojeni.

W roku 2023 PPIS w Sandomierzu prowadził wśród młodzieży akcje edukacyjno-informacyjną dotyczącą szczepień ochronnych. Prelekcje na temat szczepień przeprowadzono w 5 szkołach średnich z terenu miasta Sandomierza. W roku 2023 zarejestrowano 1 zgłoszenie niepożądanego odczynu poszczepiennego (w 2022 - 6 zgłoszeń).

c) Monitorowanie sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych w celu ukierunkowania działań przeciwepidemicznych.

Sytuację epidemiologiczną chorób zakaźnych objętych obowiązkiem zgłaszania monitorowano na podstawie zgłoszeń o rozpoznaniu (podejrzeniu) zachorowań na chorobę zakaźną otrzymanych od lekarzy, oraz zgłoszeń dodatkich wyników badań laboratoryjnych w kierunku biologicznych czynników chorobotwórczych z laboratoriów diagnostycznych. W roku 2023 do PPIS w Sandomierzu zgłoszono 2303 przypadki chorób zakaźnych, z tego w 1069 przypadkach przeprowadzono dochodzenie epidemiologiczne.

W ramach nadzoru nad wybranymi chorobami zakaźnymi i zakażeniami w Inspekcji Sanitarnej w Sandomierzu:

- prowadzono stałą ocenę i analizę zachorowań oraz zakażeń mającą na celu: wykrywanie i zwalczanie szczególnie niebezpiecznych chorób zakaźnych i zakażeń, wykrywanie chorób nie występujących naturalnie w Polsce, wykrywanie chorób, które mogą potencjalnie zostać zawleczone na teren powiatu sandomierskiego przez osoby powracające z zagranicznych podróży.
- przeprowadzono na bieżąco dochodzenia epidemiologiczne mające na celu określenie, wykrycie i unieszkodliwienie: przyczyn, rezerwuarów, źródeł oraz dróg szerzenia się chorób zakaźnych i zakażeń.
- w celu wykrycia biologicznych czynników chorobotwórczych wykonywano badania sanitarno-epidemiologiczne osób, które były narażone na zakażenie przez styczność z osobami zakażonymi lub chorymi. W związku z tym zgodnie z obowiązującymi procedurami, od określonych osób zlecano pobór próby materiałów do badań laboratoryjnych.
- udzielano instruktażu dotyczącego postępowania przeciwepidemicznego w środowiskach osób chorych na określone choroby zakaźne w celu zainicjowania zachorowań prozdrowotnych u mieszkańców naszego powiatu.
- kontynuowano współpracę z Inspekcją Weterynaryjną w zakresie zapobiegania chorobom odzwierzęcym.

W lipcu 2023 ze względu na znaczący spadek liczby zakażeń spowodowanych SARS CoV-2, odwołano w Polsce wprowadzony w dniu 16 maja 2023 stan zagrożenia epidemicznego. Wcześniej od 20.03.2020 r. do 15.05.2023 r. - obowiązywał stan epidemii spowodowaną koronawirusem SARS CoV-2.

Poprzednie lata 2020-2022 były zdominowane przez pandemię korona wirusa SARS CoV- 2. Obecnie obserwuje się spadek potwierdzonych badaniami przypadków COVID-19. W roku 2023 zarejestrowano 842 przypadki zakażeń SARS CoV-2, (2022-3738, 2021-4828). Liczba zakażeń na SARS CoV-2 jest jednak niedoszacowana, wiele zakażonych osób robi testy z apteki, które nie są raportowane do systemu tak jak w latach ubiegłych. Obserwowany jest również wzrost schorzeń układu oddechowego spowodowanych grypą i związanych z syncytialnym wirusem oddechowym (RSV).

Zarówno w roku 2022 jak i roku 2023 PPIS w Sandomierzu uczestniczył w przekazywaniu do badań sekwencjonowania podtypu wirusa, próbek pobieranych przez POZ-ty od osób zakażonych SARS CoV- 2. Łącznie w 2022 oddano do sekwencjonowania 134 próby, w roku 2023 -30 prób.

W 2023 roku na terenie powiatu sandomierskiego wystąpiło 1 zbiorowe zatrucie pokarmowe – zachorowanie w domu prywatnym. Czynnikiem etiologicznym który spowodował w/w zatrucie była salmonella.

W porównaniu do roku ubiegłego nieznacznie zwiększyła się liczba osób zaszczepionych przeciwko wściekliźnie (pokąsanych przez zwierzęta) w roku 2023, zaszczepiono po narażeniu – 28 osób, w roku 2022 zaszczepiono po narażeniu – 30 osób, w roku 2021 zaszczepiono – 18 osób.

W 2023 roku zgłoszono do PSSE w Sandomierzu - 5 przypadków gruźlicy. W 2022 r. i w 2021 r. odnotowano po 4 przypadki zachorowań. Gruźlica nadal stanowi poważny problem zdrowia publicznego. Wywoływana jest przez prątki gruźlicy i ma powinowactwo głównie do układu oddechowego, ale może dotyczyć również wszystkich tkanek i narządów. Zgodnie z ustawą o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych choroby na gruźlicę podlegają obowiązkowemu leczeniu, a osoby ze styczności z chorymi na gruźlicę w okresie prątkowania podlegają nadzorowi epidemiologicznemu, badaniom klinicznym i diagnostycznym.

W ramach monitoringu sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych (w tym wirusowego zapalenia wątroby) w 2023 r., kontynuowano nadzór nad jakością procesów dezynfekcji i sterylizacji wielorazowego sprzętu medycznego. W roku 2023 nie odnotowano przypadku ostrego zapalenia wątroby.

W omawianym okresie roku 2023 przeprowadzano w podmiotach wykonujących działalność leczniczą kontrole z zakresu: stanu sanitarno-higienicznego, przestrzegania wymagań higienicznych w zakresie prowadzonej działalności, kontrole wdrożenia procedur zapobiegających zakażeniom i chorobom zakaźnym, związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych oraz przeprowadzano kontrole postępowania z odpadami medycznymi. Ogółem w podmiotach leczniczych i gabinetach lekarskich przeprowadzono 89 kontroli, w 83 podmiotach leczniczych, wydano ogółem 11 decyzji administracyjnych (w tym 4 decyzje opłatowe).

d) Nadzorowanie przestrzegania standardów higienicznych w zakładach pracy i obiektach użyteczności publicznej.

Działalność Sekcji Nadzoru Środowiska Pracy prowadzona była w oparciu o sporządzone plany pracy oraz wytyczne Głównego Inspektora Sanitarnego. Jednym z głównym zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej, wynikającym z Ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, jest ograniczenie ryzyka zachorowania na choroby zawodowe.

W związku z tym w 2023 roku prowadzono w tym celu działania w zakresie:

- warunków zdrowotnych środowiska pracy,
- nadzoru nad warunkami pracy i wypełnianiem przez pracodawców obowiązków wynikających z oceny ryzyka zawodowego pracowników narażonych na substancje rakotwórcze zawarte w lekach cytostatycznych,
- nadzoru nad przygotowaniem pracodawców pod kątem przestrzegania przepisów i zasad bhp podczas prac związanych z usuwaniem bądź zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest, w ramach realizacji rządowego „Programu oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009-2032”,
- wprowadzania oraz stosowania substancji chemicznych i ich mieszanin,
- nadzoru nad prekursorami narkotyków kat. 2 i 3,
- nadzoru nad produktami biobójczymi,
- nadzoru nad detergentami,
- warunków pracy i wypełniania przez pracodawców obowiązków wynikających z oceny ryzyka zawodowego w zakresie zagrożeń biologicznych,
- występowania w zakładach czynników rakotwórczych lub mutagennych,
- nadzoru nad zakazem wytwarzania i wprowadzania do obrotu produktów stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, zawierających w swoim składzie środki zastępcze.

Szczegółowe kontrole przeprowadzone w zakładach na terenie powiatu sandomierskiego wykazały, że zatrudnieni w nich pracownicy posiadają aktualne orzeczenia lekarskie stwierdzające brak przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania pracy na określonym stanowisku – dane w skierowaniach na badania dot. narażenia na czynniki uciążliwe/szkodliwe były zgodne z aktualną oceną ryzyka zawodowego. Zatrudnieni zapoznani są z wynikami badań czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy, z kartami charakterystyk stosowanych substancji chemicznych i ich mieszanin oraz z oceną ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy, a także wyposażeni są w odzież roboczą, ochronną oraz środki ochrony indywidualnej, w zależności od wykonywanej pracy.

Państwowa Inspekcja Sanitarna w dalszym ciągu współuczestniczyła w rozpowszechnianiu informacji na temat bezpiecznych warunków pracy prowadzonych przez Krajowy Punkt Centralny (CIOP-PIB) w ramach kampanii Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy z siedzibą w Bilbao, oraz prowadzono działania wynikające z ustaleń Forum dotyczącego wymiany informacji o egzekwowaniu przepisów, działającego przy Europejskiej Agencji Chemikaliów w Helsinkach.

e) Sprawowanie z nadzoru nad warunkami: higieny pracy w zakładach, higieny procesów nauczania i wychowania, higieny środowiska, higieny wypoczynku i rekreacji.

Bieżący nadzór nad warunkami pracy w zakładach polegał na ocenie stanu sanitarno - technicznego pomieszczeń produkcyjnych, technologicznych oraz sanitarno-socjalnych. Podczas kontroli sprawdzano dokumentację dotyczącą:

- aktualności profilaktycznych badań lekarskich pracowników,
- oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy z uwzględnieniem szkodliwych czynników fizycznych, chemicznych, biologicznych i czynników o działaniu rakotwórczym lub mutagennym występujących w środowisku pracy,
- rejestrów prac i pracowników - w zakładach w których występują czynniki biologiczne i czynniki o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- ewidencji wydania odzieży ochronnej i roboczej, sprzętu ochrony indywidualnej i środków czystości,
- rejestru rozchodu i przychodu stosowanych prekursorów narkotyków kategorii 2 i 3,

- kart charakterystyki substancji chemicznych i ich mieszanin,
- rejestrów i kart pomiarowych, wraz z wynikami czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy,
- rejestrów chorób zawodowych.

W 2023 roku do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sandomierzu wpłynęły 4 zgłoszenia podejrzeń chorób zawodowych. Wydano 7 decyzji dot. chorób zawodowych, w tym: 3 decyzje stwierdzające chorobę zawodową, 4 decyzje o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej.

W roku minionym nie stwierdzono zagrożeń wpływających na życie i zdrowie pracowników zatrudnionych w podmiotach gospodarczych objętych nadzorem.

f) Nadzór nad warunkami higieny wypoczynku i rekreacji sprawowano m.in. poprzez: ocenę stanu sanitarno-technicznego obiektu oraz w zakresie wykonywania badań laboratoryjnych:

- Pływalnia kryta w Sandomierzu, ul. Zielna 7 (pobrano 7 próbek wody basenowej – 2 z nich uległy zakwestionowaniu - wydano decyzję administracyjną), przeprowadzono 1 kontrolę oceny stanu sanitarnego - nie stwierdzono uchybień;

- Basen Hotelu „Mały Rzym” (pobrano 5 próbek wody basenowej – nie uległy zakwestionowaniu), ocena stanu sanitarnego obiektu nie wykazała uchybień.

Nadzór laboratoryjny jakości wody w urządzeniach basenowych prowadzony był w ramach kontroli wewnętrznej przez administratorów basenów: Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Sandomierzu oraz „Mały Rzym” Hotel i Restauracja Spółka z o.o. przy ul. Okrzei w Sandomierzu.

Na poprawę jakości wody basenowej wydano ogółem 1 decyzję administracyjną na Pływalnię krytą w Sandomierzu, ze względu na niezgodności parametrów mikrobiologicznych. W badanych próbkach wody w ramach kontroli urzędowej stwierdzono przekroczenia bakterii Legionella sp.).

W związku z powyższym przeprowadzono modernizację systemu uzdatniania wody basenowej oraz czyszczenie i dezynfekcję urządzeń wodnych na Pływalni krytej w Sandomierzu. Przeprowadzone na polecenie organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej działania naprawcze skutkowały poprawą jakości wody.

Ponadto w sezonie letnim 2023 r. zgłoszone zostały 2 miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli tj. w Koprzywnicy i Szymanowicach Dolnych, na których utworzenie wydano 2 pozytywne opinie sanitarne. Przy czym funkcjonowało 1 miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli w Koprzywnicy. Sezon kąpielowy zorganizowany był na przełomie miesiąca lipca i sierpnia, nie przekraczał 30 dni. Pomimo wydanej pozytywnej opinii sanitarnej na utworzenie miejsca okazjonalnie wykorzystywanego do kąpieli w Szymanowicach Dolnych nie zostało utworzone z uwagi na zakwestionowaną pod względem organoleptycznym jakość wody (obecność sinic). Ogółem w sezonie wydano 5 bieżących ocen o jakości wody w miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli.

W celu zachowania higieny wypoczynku i rekreacji ruchowej najmłodszej społeczności kontynuowano nadzór nad terenami rekreacyjnymi (m.in. placami zabaw na terenach odkrytych) kontynuowano w 2023 r. W w/w zakresie przeprowadzono 22 kontrole sanitarne, nie wydawano zaleceń pokontrolnych.

Dla zachowania bezpieczeństwa zdrowotnego ludności organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej prowadziły w 2023 r. czynności kontrolne w zakresie bieżącego stanu sanitarnego, dostępności ustępów publicznych wolno stojących oraz zlokalizowanych w obiektach użyteczności publicznej (na stacjach paliw oraz w miejscach wypoczynku). Łącznie przeprowadzono 15 kontroli, na podstawie których stwierdzono, że bieżący stan sanitarny w skontrolowanych obiektach nie budził większych zastrzeżeń.

W porównaniu do lat ubiegłych standard niektórych obiektów nie zmienia się.

W celu zachowania bezpieczeństwa sanitarnego turystów nadzorem sanitarnym objęto 23 obiekty noclegowe (8 – hoteli, 1 – motel oraz 14 - innych obiektów świadczących usługi noclegowe), w których przeprowadzono 23 kontrole sanitarnych. W tej grupie obiektów stan sanitarno - techniczny nie budził zastrzeżeń.

W 2023 roku nadzorem sanitarnym objęto również środki transportu osobowego, tj.: autobusy komunikacji miejskiej, statki pasażerskie żeglugi śródlądowej, samochody do przewozu zwłok i szczątków. Kontrole sanitarne przeprowadzono w 15 obiektach - uchybień nie stwierdzono. Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w minionym roku nadzorowali pod względem sanitarnym czynności związane

z przeprowadzeniem ekshumacji zwłok bądź szczątków ludzkich. Celem prowadzonego nadzoru było zachowanie bezpieczeństwa osób bezpośrednio związanych z wykonywaniem tych czynności (wydobycie zwłok/szczątków z pierwotnego miejsca pochówku oraz transport do miejsca nowego pochówku) oraz ochronę środowiska. Wydano 10 decyzji zezwalających na przeprowadzenie ekshumacji. Nieprawidłowości w tym zakresie nie stwierdzono. Ponadto wydano 2 opinie na sprowadzenie zwłok z zagranicy.

g) Kontrola urządzeń do zaopatrywania w wodę i ocena jakości wody do spożycia przez ludzi.

Zadaniem priorytetowym organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej w 2023 r. była, jak w poprzednich latach, kontrola urządzeń do zaopatrywania w wodę i ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Zadanie to było prowadzone w ramach kontynuowanego monitoringu kontrolnego i przeglądowego, jak również oparte o kontrolę wewnętrzną przedsiębiorstw wodociągowych, a uzyskane dane służyły jako dodatkowe źródło informacji o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W roku 2023 badaniami jakości wody objęto 22 urządzenia wodne (wodociągi), z których pobrano łącznie 123 próbek wody do badań laboratoryjnych, w tym 103 próbek w ramach monitoringu kontrolnego (analizy laboratoryjne wykonane przez Oddział Laboratoryjny Pracownia Badania Wody

Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Sandomierzu), 20 próbek w ramach monitoringu przeglądowego (analizy laboratoryjne wykonane przez Dział Laboratoryjny Oddział Badań Higieny Środowiska Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Kielcach).

Kontynuowano ocenę stanu sanitarnego urządzeń wodociągowych m.in. o zagadnienia dotyczące prawidłowego funkcjonowania wszystkich elementów systemu zaopatrzenia w wodę począwszy od ujęcia poprzez urządzenia do uzdatniania, magazynowania i dystrybucji wody, jak również czynników środowiskowych mogących mieć wpływ na jakość wody w wodociągach.

W 2023 r. badania wody przeznaczonej do spożycia przeprowadzane były w wyznaczonych i zaakceptowanych przez administratorów 73 punktach monitoringowych, rozmieszczonych równomiernie na całym obszarze zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia. W niektórych wodociągach stwierdzono wahania w składzie fizycznym wody, ze względu na podwyższoną wartość mętności oraz zanieczyszczeń chemicznych spowodowanych głównie żelazem i manganem. Na administratorów urządzeń wodociągowych zaopatrujących ludność w wodę o nieodpowiedniej jakości Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Sandomierzu wydał 2 decyzje na unieruchomienie urządzeń wodociągowych i 9 decyzji administracyjnych o warunkowej przydatności wody do spożycia, biorąc pod uwagę ryzyko zdrowotne konsumentów, z nakazami podjęcia działań naprawczych doprowadzających kwestionowane parametry jakości wody do norm zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem, w wyniku których wyegzekwowano poprawę jakości wody w nadzorowanych wodociągach.

Odnotowano problemy związane z chwilowym pogorszeniem się jakości wody pod względem mikrobiologicznym. Na podstawie przeprowadzonych kontroli terenowo-laboratoryjnych ustalono, iż skażenia mikrobiologiczne były spowodowane niewłaściwą eksploatacją urządzeń wodociągowych, małym rozbiorem wody w instalacji wewnętrznej obiektów.

Dla zwiększenia ochrony zdrowia konsumentów Państwowa Inspekcja Sanitarna podejmowała działania, podczas których nakładała na producentów wody obowiązek systematycznego informowania wszystkich konsumentów o planowanych i nieplanowanych przerwach w dostawie wody, spowodowanych awariami lub pogorszeniem się jej jakości.

Podczas przeprowadzanych kontroli sanitarnych urządzeń wodociągowych przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sandomierzu zwracali szczególną uwagę na prawidłowość prowadzenia kontroli wewnętrznych pod względem wywiązywania się z terminów badań wody oraz posiadania procedur określających sposób postępowania przedsiębiorstwa w sytuacji stwierdzenia złej jakości wody, jak również odpowiedniego zastosowania tych procedur w sytuacjach kryzysowych.

Badania wody ciepłej użytkowej kontynuowane były w kierunku wykrywania obecności bakterii z rodzaju Legionella sp. Do zakażenia bakteriami Legionella dochodzi na skutek wdychania skażonego aerozolu powietrzno-wodnego lub powietrzno-pyłowego.

W okresie sprawozdawczym nadzorem sanitarnym objęto 14 obiektów użyteczności publicznej, w których dokonano 25 badań laboratoryjnych na obecność bakterii Legionella sp. Obiekty objęte kontrolą to:

7 hoteli, 2 obiekty noclegowe, 1 bursa szkolna, 1 szpital, 1 zakład opiekuńczo-leczniczy, 2 domy pomocy społecznej.

Wyniki przeprowadzonych badań w w/w obiektach nie były w pełni zadawalające, w porównaniu do roku ubiegłego pozostały na tym samym poziomie. W 4 obiektach hotelarskich stwierdzono ponadnormatywną ilość pałeczek Legionella sp., przy czym skażenie ciepłej wody użytkowej pałeczkami Legionella sp. oceniono jako średnie. Na poprawę jakości wody pod względem mikrobiologicznym wydano 4 decyzje administracyjne – wyegzekwowano poprawę jakości wody.

h) Stan sanitarny obiektów żywności, żywienia i produktów kosmetycznych Charakterystyka ogólna obiektów nadzorowanych przez pion HŻŻ i PK.

W rejestrze zakładów PPIS w Sandomierzu widnieje 2555 obiektów żywnościowo – żywieniowych.

W ramach nadzoru nad bezpieczeństwem żywności na rok 2023 zaplanowano 240 kontrole kompleksowe.

Przeprowadzono 342 kontrole, w tym 163 planowane (67,9%) i 179 ponadplanowych (74,58%) w odniesieniu do zaplanowanych, tj.:

- tematyczne związane z: poborem próbek do badań laboratoryjnych środków spożywczych i przedmiotów użytku, prowadzonym postępowaniem wyjaśniającym, w związku z wykryciem niedozwolonych substancji czynnych w środkach spożywczych, wyprodukowanych w gospodarstwach przez producentów produkcji pierwotnej oraz ze składaniem wniosków o zatwierdzenie zakładu i o wpis do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej i wycieczką letnią i zimową organizowaną dla dzieci i młodzieży;
- interwencyjne związane z: interwencjami zgłaszanymi przez klientów, dotyczącymi niewłaściwych warunków sanitarnych i technicznych panujących w zakładach żywnościowo – żywieniowych, postępowaniem wyjaśniającym dotyczącym środków spożywczych niewłaściwej jakości zdrowotnej;
- graniczne, wszczynane na wniosek przedsiębiorców, w miejscu docelowego przeznaczenia towarów objętych kontrolą graniczną;
- sprawdzające wykonanie obowiązków wynikających z decyzji administracyjnych i zaleceń zawartych w protokołach z kontroli sanitarnych i tematycznych.

W ramach sprawowanego nadzoru nad bezpieczeństwem żywności, planu pobierania próbek środków spożywczych i materiałów do kontaktu z żywnością, zaplanowano pobór 225 próbek, w tym 223 środków spożywczych i 2 próbek przedmiotów użytku – plan poboru próbek zrealizowano w 100%.

Dodatkowo pobrano do badań laboratoryjnych 19 próbek środków spożywczych, w tym:

- w ramach współpracy z Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa i Inspekcją Ochrony Środowiska 13 próbek środków spożywczych owoców i warzyw, kierunek badań: zanieczyszczenia chemiczne – metalami ciężkimi – 3 próbki; zanieczyszczenia mikrobiologiczne – E. coli – 10 próbek, żadna z pobranych próbek nie uległa zakwestionowaniu;
- w ramach wzmożonego nadzoru nad produkcją lodów, 5 próbek lodów wyprodukowanych w automacie, w zakresie parametrów mikrobiologicznych – zakwestionowane, w zakresie Enterocacteriaceae;
- 1 próbkę jajek w domu prywatnym, w związku z zatruciem pokarmowym – w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych: Salmonelli – nie była kwestionowana.

W wyniku przeprowadzonych analiz laboratoryjnych wszystkich pobranych próbek laboratoryjnych, zakwestionowanych zostało 10 próbek środków spożywczych, co stanowi 4,11% wszystkich pobranych próbek, w tym: 8 w zakresie parametrów mikrobiologicznych: 5 próbek lodów wyprodukowanych w automacie i 3 próbki mięsa oferowanego do sprzedaży w opakowaniach jednostkowych producenta, w jednym ze sklepów sieci handlowej, 1 w zakresie parametrów chemicznych: mykotoksyn – próbka rodzynek, oferowanych do sprzedaży w opakowaniach jednostkowych, w 1 ze sklepów sieci handlowej, 1 w zakresie parametrów chemicznych - pestycydów, próbka porzeczki czerwonej wyprodukowana w gospodarstwie rolnym zlokalizowanym na terenie powiatu sandomierskiego.

Pobrane do badań laboratoryjnych próbki środków spożywczych badano w następujących kierunkach tj.: mikrobiologia, metale, substancje dodatkowe, WWA, cyjanowódor, histamina, azotany, furan, gluten, GMO, mykotosyny, analityka, migracja specyficzna, MCPD, akryloamid, napromienianie, skażenia promieniotwórcze, kwasu erukowy, jod, kryteria czystości, antybiotykooporność, oleje mineralne, znakowanie.

Wydano 148 decyzji, w tym: 106 administracyjnych, 42 opłatowe.

Za stwierdzany podczas kontroli nieprawidłowy stan sanitarno – higieniczny nałożono 11 mandatów karnych na kwotę 3700.

W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości zagrażających życiu i zdrowiu wydano 2 decyzje o unieruchomieniu zakładów do czasu wyeliminowania nieprawidłowości.

Za naruszenie art. 103 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2023 r. poz. 1448), wystąpiono do ŚPWIS o nałożenie kary pieniężnej dla 2 prowadzących przedsiębiorstwa spożywcze za: rozszerzenie zakresu działania i prowadzenie działalności bez zgody właściwego Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego.

W roku 2023 na wnioski przedsiębiorców dokonano 11 kontroli granicznych w miejscu docelowego przeznaczenia towaru, w wyniku czynności kontrolnych wydano 83 świadectwa spełnienia wymagań zdrowotnych przez środek spożywczy. W jednym przypadku cofnięto wniosek o dokonanie kontroli granicznej celem jego uzupełnienia.

W związku powiadomieniami w ramach systemu RASFF prowadzono postępowania wyjaśniające, podczas których sprawdzano prawidłowość wycofywania z obrotu niebezpiecznych partii żywności. W wyniku podjętych działań nie stwierdzano nieprawidłowości. Osoby odpowiedzialne właściciele/kierownicy obiektów, w ramach własnych procedur byli informowani przez centrale bądź dostawców, o konieczności wycofywania z obrotu środków spożywczych objętych powiadomieniami. Nie stwierdzano nieprawidłowości.

W odniesieniu do poprzedniego roku i lat ubiegłych nie stwierdza się pogorszenia stanu sanitarnego w nadzorowanych zakładach żywności i żywienia. W dalszym ciągu występują przypadki gdzie stwierdzane są nieprawidłowości dotyczące braku kontroli wewnętrznej w obiekcie w zakresie utrzymania porządku i czystości, prowadzonych procesów mycia i dezynfekcji, przechowywania środków spożywczych. Adekwatnie do stwierdzonych uchybień przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sandomierzu podejmują działania w celu wyeliminowania nieprawidłowości.

Wydawane są zalecenia wdrożenia natychmiastowych działań naprawczych. Stwierdzane nieprawidłowości często eliminowane są w trakcie prowadzonej kontroli, lub w krótkich terminach po ich zakończeniu, co potwierdzają przeprowadzane rekontrole.

W dalszym ciągu w wyniku pojawiają się nieprawidłowości w zakresie produkcji lodów w automatach, kwestionowanym parametrem z zakresu parametrów mikrobiologicznych jest Enterobacteriaceae w lg, co świadczy o nieprawidłowo prowadzonej kontroli wewnętrznej i nieprawidłowo prowadzonych procesach mycia i dezynfekcji. Należy więc kontynuować kontrole w powyższym zakresie w połączeniu z poborem próbek.

W związku ze specyfiką regionu i skupiskiem dużej ilości gospodarstw rolno - sadowniczych, zajmujących się produkcją owoców i warzyw, w dalszym ciągu należy kontynuować działania w zakresie wpisywania gospodarstw do rejestru PIS, z uwagi na fakt, iż brak takiego wpisu wiąże się z wnioskiem o ukaranie osoby, która prowadzi gospodarstwo bez wymaganego prawem zaświadczenia.

Dużym problemem, utrzymującym się zjawiskiem jest ilość wykrywanych przypadków przez Państwową Inspekcję Sanitarną, Państwową Inspekcję Ochrony Roślin i Nasiennictwa przekroczeń najwyższych dopuszczalnych poziomów (NDP) dozwolonych substancji czynnych w produktach, oraz niedozwolonych substancji czynnych w danej uprawie, ustalanie zbywania owoców i warzyw.

Ważnym elementem jest coraz wyższa świadomość i odpowiedzialność producentów produkcji pierwotnej za produkowane owoce i warzywa. Wysoki stopień higieny, warunki sanitarne i techniczne w gospodarstwach (odpowiednie: sprzęt, pomieszczenia do magazynowania owoców i warzyw, przechowywania opakowań transportowych, infrastruktura w gospodarstwie) wpływają pozytywnie na bezpieczeństwo zdrowotne oferowanych produktów.

i) Nadzór nad placówkami nauczania i wychowania oraz placówkami wypoczynku dzieci i młodzieży.

Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży realizuje zadania w zakresie kontroli przestrzegania przepisów sanitarno-higienicznych oraz nadzoru nad warunkami higieniczno-sanitarnymi w placówkach oświatowo-wychowawczych, opiekuńczych, szkołach wyższych oraz w placówkach wypoczynku i rekreacji dzieci i młodzieży. Kontroluje przestrzeganie przepisów określających wymagania dotyczące higieny i stanu technicznego pomieszczeń oraz sprzętu używanego w szkołach, a także sprawuje nadzór nad higieną procesów nauczania.

W roku sprawozdawczym 2023 w ewidencji PSSE w Sandomierzu znajdowało się 149 stałych placówek nauczania i wychowania. Nadzorem objęto 105 placówek nauczania i wychowania, 3 turnusy wypoczynku zimowego oraz 19 turnusów wypoczynku letniego dzieci i młodzieży.

Zakres nadzoru nad warunkami pobytu dzieci i młodzieży w placówkach nauczania i wychowania obejmował przede wszystkim ocenę stanu sanitarnego placówek w tym, m.in.:

- stan sanitarno-higieniczny i sanitarno-techniczny budynków, pomieszczeń, terenów sportowych, placów zabaw oraz placów rekreacyjnych,
- właściwe warunki do utrzymania higieny osobistej dzieci i młodzieży,
- higienę procesu uczenia się i nauczania,
- dostosowanie mebli szkolnych/przedszkolnych do warunków antropometrycznych uczniów /przedszkolaków,
- zapewnienie opieki medycznej w szkołach,
- mikroklimat pomieszczeń tj. prawidłowe oświetlenie sal lekcyjnych, sal zabaw, zapewnienie odpowiedniej temperatury w żłobkach i placówkach oświatowo-wychowawczych,
- warunki do prowadzenia żywienia/dożywiania w szkołach, przedszkolach i żłobkach,
- przestrzeganie zakazu palenia tytoniu i e-papierosów.

W roku sprawozdawczym wykonano łącznie 193 kontrole w placówkach opiekuńczych, oświatowo-wychowawczych oraz w placówkach wypoczynku dzieci i młodzieży. W powiecie sandomierskim wszystkie skontrolowane placówki nauczania i wychowania, oraz inne placówki przeznaczone na pobyt dzieci i młodzieży, letniego i zimowego wypoczynku mieszczą się w budynkach o właściwym stanie sanitarnym. Wszystkie posiadają podłączenia do sieci wodno-kanalizacyjnej.

Wszystkie placówki nauczania, wychowania i wypoczynku zapewniają bieżącą zimną i ciepłą wodę. Placówki te posiadają centralne ogrzewanie własne bądź ogrzewane z sieci ciepłowniczej. We wszystkich skontrolowanych placówkach nauczania zapewnia się uczniom możliwość pozostawienia części podręczników i przyborów szkolnych poprzez zapewnienie szafek indywidualnych, szafek w salach lekcyjnych i innych miejsc.

W ramach bieżącego nadzoru dokonywano oceny rozkładów zajęć lekcyjnych pod kątem zachowania zasad higieny. Ocenę rozkładu zajęć lekcyjnych przeprowadzono w 8 placówkach nauczania, oceną objęto 47 oddziałów. W dwóch szkołach podstawowych w trzech oddziałach stwierdzono nieprawidłowości w różnicy godzin pomiędzy kolejnymi dniami tygodnia o więcej niż 1 godzinę. Dyrektorzy placówek złożyli wyjaśnienia, że nieprawidłowości wynikają z problemów kadrowych w związku z dopełnianiem etatów przez nauczycieli w innych placówkach. Zalecono aby przy kolejnej zmianie rozkładu zajęć lekcyjnych uwzględnić zasadę równomierności.

W trakcie przeprowadzanych kontroli stwierdzono, że wszystkie placówki oświatowo-wychowawcze realizują przepisy ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych. W placówkach respektowany jest całkowity zakaz palenia wyrobów tytoniowych, także e-papierosów. W placówkach umieszczono w widocznych miejscach odpowiednie oznaczenia słowno-graficzne.

Celem poprawy stanu sanitarno-technicznego nadzorowanych placówek wydano 3 decyzje administracyjne, które dotyczyły m. in. zapewnienia właściwego stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń higieniczno-

sanitarnych, sal dydaktycznych, korytarzy komunikacyjnych oraz zapewnienia właściwego stanu sanitarno-technicznego szafek na odzież wierzchnią uczniów.

Na prośbę jednostek organizacyjnych placówek oświatowo-wychowawczych odpowiedzialnych za przestrzeganie wymagań higieniczno-sanitarnych, wydano 4 decyzje prolongujące termin wykonania zarządzeń decyzji PPIS w Sandomierzu. Przyczyną prolongaty terminów realizacji zarządzeń wynikających z wydanych decyzji administracyjnych był brak środków finansowych bądź przedłużające się prace remontowe.

W roku 2023 do Sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży wpłynęły trzy interwencje z prośbą o podjęcie działań interwencyjnych. Interwencje dotyczyły zbyt niskiej temperatury w pomieszczeniach szkolnych oraz obawy rodziców o bezpieczeństwo dzieci uczestniczących w zajęciach sportowych organizowanych przez klub sportowy. Przeprowadzono trzy kontrole interwencyjne. Interwencje okazały się niezasadne.

W obszarze dożywiania dzieci i młodzieży, w placówkach oświatowo-wychowawczych nadzorowano przestrzeganie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r., w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach. Podczas nadzoru na placówkami stwierdzono, że szkoły prowadzą dożywianie dzieci i młodzieży w formie obiadu jednodaniowego lub dwudaniowego. Posiłki przygotowywane są w kuchniach przedszkolnych, szkolnych lub dowożone w formie cateringu.

W żłobkach/klubach dziecięcych i przedszkolach zapewniono wyżywienie pełne, tj. śniadanie, II śniadanie, obiad dwudaniowy, podwieczorek. W szkołach podstawowych zapewniono posiłek jednodaniowy.

Na terenie powiatu sandomierskiego w elektronicznej bazie wypoczynku zarejestrowano 4 turnusy wypoczynku zimowego, z czego jeden został odwołany ze względu na brak chętnych. W ramach nadzoru nad wypoczynkiem zimowym przeprowadzono 3 kontrole sanitarne pod względem zapewnienia odpowiednich warunków sanitarnych, nieprawidłowości nie stwierdzono. Z wypoczynku zimowego skorzystało łącznie 79 uczestników.

Wypoczynek letni – w elektronicznej bazie wypoczynku zarejestrowano 22 turnusy wypoczynku letniego. Trzy turnusy zostały odwołane. Przeprowadzono 19 kontroli sanitarnych pod względem zapewnienia odpowiednich warunków sanitarnych, nieprawidłowości nie stwierdzono. Z wypoczynku letniego skorzystało 409 uczestników. Podczas przeprowadzanych kontroli nad wypoczynkiem dzieci i młodzieży bezwzględnie sprawdzano, czy zapewnione zostały odpowiednie warunki sanitarno- higieniczne oraz przestrzegane są zapisy ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych. W czasie przeprowadzanych kontroli sanitarnych nad wypoczynkiem dzieci i młodzieży pracownicy Sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży wspólnie ze Stanowiskiem Pracy ds. Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej podejmowali działania w zakresie promocji zdrowia oraz bezpieczeństwa podczas wypoczynku.

Organy prowadzące placówki oświatowo-wychowawcze informowano o stanie sanitarno - higienicznym, sanitarno-technicznym budynków poprzez przesyłanie wystąpień o wszczęciu postępowania administracyjnego.

Przeprowadzone kontrole miały na celu zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków nauki oraz pobytu dzieci i młodzieży w placówkach opiekuńczych, oświatowo-wychowawczych oraz placówkach wypoczynku i rekreacji. Stan sanitarno-techniczny placówek oświatowych w stosunku do ubiegłego roku uległ znaczącej poprawie, m.in. poprzez termomodernizację budynków.

Systematyczny nadzór nad placówkami skutkuje poprawą stanu sanitarno-technicznego, a tym samym przyczynia się do zapewnienia higieny i bezpieczeństwa zdrowotnego, poprawy warunków nauczania i wychowania dzieci i młodzieży w placówkach oświatowo-wychowawczych.

Przeprowadzone kontrole wykazały, że dyrektorzy placówek prowadzą na bieżąco remonty, naprawy, prace konserwatorskie oraz nabywają nowe, certyfikowane wyposażenie.

j) Organizowanie badań profilaktycznych w zakresie mikrobiologii i parazytologii.

Oddział Laboratoryjny PSSE w Sandomierzu posiada Certyfikat Akredytacji przyznany przez Polskie Centrum Akredytacji w Warszawie. Jest on potwierdzeniem wdrożonego systemu zarządzania zgodnie z normą PN-EN ISO/IEC 17025:2018-02 „Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących”.

Dodatkowym potwierdzeniem kompetencji Oddziału Laboratoryjnego jest udział w międzylaboratoryjnych badaniach porównawczych, organizowanych przez referencyjne laboratoria w Polsce i na świecie.

Badania laboratoryjne wykonywane są zgodnie z polskimi normami, normami europejskimi i własnymi procedurami badawczymi.

W Oddziale Laboratoryjnym wykonuje się:

- badania jakości zdrowotnej środków spożywczych.

W 2023 r. wykonano badania 126 próbek żywności w ramach kontroli urzędowej i monitoringu, w tym jedna próbka w ramach kontroli celowanej w związku z podejrzeniem zatrucia pokarmowego. Badano próbki mięsa i przetworów mięsnych, drobiu i produktów drobiarskich, ryb i owoców morza, mleka i przetworów mlecznych, wyrobów cukierniczych i ciastkarskich, owoców i ich przetworów, ziół, przypraw, wyrobów garmażeryjnych i kulinarnych, warzyw i ich przetworów,

Próbki badano w kierunku mikrobiologii na wykrywanie bakterii takich jak: Salmonella,

Listeria monocytogenes, Bacillus cereus, Escherichia coli, Enterobacteriaceae, gronkowce koagulazododatnie.

Do badań pobierano próbki krajowe oraz próbki pochodzące z importu.

- badania bakteriologiczne wykrywające czynniki etiologiczne chorób zakaźnych oraz monitorujące skuteczność procesów sterylizacji.

W ramach badań profilaktycznych do książeczki zdrowia w kierunku nosicielstwa Salmonella i Shigella przebadano 2922 próbek od 974 osób.

Wykonano również badania 144 próbek od 48 osób ze styczności ze źródłem zakażenia, ozdrowieńców i nosicieli w kierunku Salmonella i Shigella.

W Pracowni Bakteriologii wykonano ponadto 278 badań skuteczności sterylizacji urządzeń sterylizujących stosowanych w obiektach służby zdrowia.

- badania fizykochemiczne i bakteriologiczne wody.

Wykonano badania 150 próbek w ramach kontroli urzędowej: wody do spożycia, wody w basenach kąpielowych, naturalnych wód butelkowanych, ciepłej wody użytkowej. Badania prowadzono w Oddziale Laboratoryjnym w zakresie analiz chemicznych (żelazo, azotany, mangan, utlenialność) oraz fizycznych (mętność, barwa, zapach, smak, pH, przewodność). Pod względem mikrobiologicznym sprawdzano parametry takie jak: ogólna liczba bakterii w 36°C i 22°C, bakterie z grupy coli, E. coli, Legionella, Pseudomonas aeruginosa, Clostridia, enterokoki kałowe, gronkowce). Dodatkowo wykonywano badania w terenie wody basenowej, w zakresie analiz chemicznych (chlor wolny i chlor całkowity) oraz fizycznych (pH, potencjał utleniająco-redukujący redoks). Jakość zdrowotna środków spożywczych pobranych do badań w ramach kontroli urzędowej i monitoringu pozostaje na zadowalającym poziomie. Sporadycznie stwierdzano przekroczenie Enterobacteriaceae w lodach, Salmonella spp w mięsie.

W zakresie oceny jakości wody próbek badanych w ramach kontroli urzędowej sporadycznie występowały przekroczenia ogólnej liczby drobnoustrojów w 22°C, enterokoków, liczby bakterii z grupy coli, Legionella oraz przekroczenia dopuszczalnego poziomu żelaza, mętności, chloru wolnego. W badaniach bakteriologicznych wykrywających czynniki etiologiczne chorób zakaźnych wyhodowano: Salmonella Enteritidis – 10

Działania podejmowane przez Powiatowego Lekarza Weterynarii w Sandomierzu polegają na ochronie zdrowia publicznego i wynikają głównie z zagrożenia wystąpienia chorób zakaźnych zwierząt przenoszących się na ludzi, oraz chorób zwierząt o dużym znaczeniu ekonomicznym. W związku z tym Powiatowy Lekarz Weterynarii podejmował następujące działania profilaktyczno - zapobiegawcze oraz monitoringowe:

Gruźlica, białaczka, bruceloza bydła

Badaniami kontrolnymi obejmuje się corocznie 1/ 5 pogłowia bydła z terenu powiatu.

W roku 2023 poddano badaniom monitoringowym w kierunku:

- gruźlicy - 437 sztuk bydła w 43 stadach,
- białaczki - 192 sztuki bydła w 30 stadach,
- brucelozy - 192 sztuki bydła w 30 stadach,
- brucelozy - 30 sztuk kóz w 4 stadach.

Nie stwierdzono wyników dodatnich, ponadto badaniami kontrolnymi objęto między innymi:

- Gorączkę Q u kóz - 13 próbek w 2 stadach
- Pryszczycę bydła - 10 próbek w 10 stadach
- IBR/IPV bydła - 14 próbek w 4 stadach
- Chorobę niebieskiego języka /BTV/- bydła 12 szt. w 3 stadach, owiec 1 szt. w 1 stadzie, kóz 1 szt. w 1 stadzie,

Klasyczny pomór świń: u świń 15 szt. w 15 stadach, u dzików 22 szt.,

- choroba pęcherzykowa świń – 10 próbek w 10 stadach,
- wszystkie wyniki ujemne.

Afrykański pomór świń u dzików – 467 próbek

- a) pobrano próbki narządów wewnętrznych od 1 dzika - padł w wyniku kolizji drogowej
  - wynik ujemny,
- b) przebadano 467 próbek krwi od dzików odstrzelonych przez myśliwych w ramach odstrzału planowego i sanitarnego w obszarze objętym ograniczeniami / strefa I oraz strefa II / – stwierdzono 3 ogniska ASF .

Dwa ogniska na terenie gminy Dwikozy i jedno na terenie gminy Zawichost.

Wścieklizna zwierząt

- w roku 2023 przeprowadzono trzykrotne szczepienie lisów wolnożyjących w akcji jesiennej i wiosennej - zrzuć szczepionkę z samolotu oraz dodatkowo także trzykrotne wykładanie szczepionki przez Inspektorów PIW na wyznaczonym obszarze gminy Samborzec w listopadzie 2021 roku w miejscowości Zajeziorko stwierdzono wściekliznę u lisa:

- w roku 2023 zaszczepiono 6091 psów i 176 kotów,
- poddano badaniom monitoringowym 26 sztuk lisów po odstrzeleniu celem określenia stopnia przyjęcia szczepionki oraz skuteczności szczepienia,
- przeprowadzono dochodzenie epizootyczne i pobrano materiał do badań w 7 przypadkach podejrzenia zwierzęcia o wściekliznę - wykluczono obecność wirusa wścieklizny we wszystkich przypadkach,
- przeprowadzono – 82 obserwacje,
- poddano obserwacji po pogryzieniu człowieka 89 zwierząt (79 psów, 10 kotów) w celu wykluczenia wścieklizny u zwierząt i wstrzymania szczepień zapobiegawczych pokąsanych osób.

BSE - gąbczasta encefalopatia bydła

W celu ograniczenia zagrożenia wystąpienia tej choroby podejmowane są następujące działania:

- zakazane jest stosowanie mączek mięsno- kostnych w żywieniu zwierząt gospodarskich,
- badanie w kierunku BSE wszystkich sztuk ubijanego bydła powyżej 72 m-ca życia,
- badanie padłego bydła powyżej 24 m-ca życia.

Ogółem w roku 2023 w powiecie sandomierskim zgłoszono do utylizacji 24 sztuki bydła, w tym 18 podlegało badaniom na BSE. U wszystkich badanych sztuk stwierdzono wynik negatywny. Materiał szczególnego ryzyka pochodzący z ubojni jest w 100% utylizowany.

Grypa ptaków – HPAI - influenza ptaków

W 2023 r. nie stwierdzono przypadków grypy ptaków na terenie powiatu sandomierskiego.

Choroba Aujeszkiego

Powiatowy Lekarz Weterynarii w Sandomierzu informuje, że na terenie powiatu sandomierskiego (liczącym 676 km² i obejmującym zasięgiem 9 gmin), wszystkie zarejestrowane stada świń uzyskały status stad urzędowo wolnych od wirusa choroby Aujeszkiego.

Po spełnieniu w/w warunków Powiatowy Lekarz Weterynarii w Sandomierzu wydał decyzje administracyjne o uznaniu stad za urzędowo wolne od wirusa choroby Aujeszkiego u świń i zakazał w tych stadach szczepienia świń przeciwko chorobie Aujeszkiego.

W 2024 roku kontynuowany będzie monitoring dotyczący chorób zakaźnych zwierząt.

k) Inicjowanie działalności oświatowo-zdrowotnej.

W 2023 roku głównym kierunkiem działalności oświatowo – zdrowotnej było:

- Promowanie zdrowego stylu życia poprzez inicjowanie i koordynowanie zadań wynikających z celów Narodowego Programu Zdrowia, a w szczególności profilaktyka antytytoniowa i Programu Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeń HIV.
- Realizacja zadań w zakresie profilaktyki chorób i promocji zdrowia wynikające z zapisów ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz podejmowanie działań wynikających z zaleceń Światowej Organizacji Zdrowia, Komisji Europejskiej, Ministerstwa Zdrowia, sytuacji epidemiologicznej oraz bieżących potrzeb zdrowotnych społeczeństwa.
- Integrowanie działań w zakresie profilaktyki chorób i promocji zdrowia we współpracy z władzami samorządowymi, instytucjami publicznymi, organizacjami pozarządowymi wynikającymi z aktualnej sytuacji epidemiologicznej powiatu oraz potrzeb zdrowotnych w społecznościach lokalnych.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Sandomierzu w 2023 roku realizowała następujące programy i akcje profilaktyczne:

PROFILAKTYKA ANTYTYTONIOWA

Temat palenia ma na celu uświadomić społeczeństwo o negatywnych skutkach zdrowotnych związanych z nałogiem palenia papierosów i e-papierosów.

Obchody i akcje antytytoniowe:

- Światowy Dzień bez Tytoniu pod hasłem: „Potrzebujemy jedzenia, nie tytoniu”. W II Liceum Ogólnokształcącym Sandomierzu w ramach obchodów Światowego Dnia bez Tytoniu odbyło się podsumowanie powiatowego konkursu dla szkół podstawowych pt. „E-papieros – wdychasz chemię – trujesz biologię” pod honorowym patronatem Starosty Sandomierskiego. PSSE w Sandomierzu przyłączyła się poprzez przekazanie nagród dla laureatów i uczestników konkursu. Ponadto licealiści prezentowali udzielanie I-ej pomocy osobie zatrutej tlenkiem węgla przy użyciu defibrylatora. Pracownik PSSE w Sandomierzu prezentował uczestnikom spotkania smokerlyzer - urządzenie do pomiaru tlenu węgla w wydychanym powietrzu oraz przypomniał jak bardzo szkodliwe jest palenie papierosów i e-papierosów oraz przebywanie w otoczeniu osób palących zwłaszcza dla młodych ludzi.
- Światowy Dzień Rzucania Palenia – w dniu 17 listopada 2023 roku pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Sandomierzu byli obecni w Hufcu Pracy w Sandomierzu. Podczas spotkania poruszano tematykę dotyczącą skutków zdrowotnych palenia tytoniu zarówno osoby palącej jak również biernego palacza. Pozostawiono na miejscu materiały edukacyjne dotyczące szkodliwości palenia, prezentowano smokerlyzer. Podkreślono, że nikotyna ma silne działanie uzależniające i niekorzystnie wpływa na rozwój młodego organizmu.

Działania antytytoniowe realizowane były przez cały rok w różnej formie:

- odbył się event profilaktyczny pt: ”Sąd nad papierosem” w II LO w Sandomierzu, którego celem było promowanie postaw prozdrowotnych zarówno wśród uczniów jak i środowisku lokalnym. Całość wydarzenia artystycznego odbyła się w oprawie muzycznej w rytmie walczyka „Dziś Sandomierz

walczy z fajkami”.

-organizowane były stoiska informacyjno-edukacyjne podczas imprez plenerowych.

- propagowano modę na niepalenie podczas organizowanych spotkań edukacyjnych w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych.

- na terenie powiatu prowadzono kolportaż materiałów edukacyjnych dotyczących szkodliwości palenia.

W przedszkolach i szkołach podstawowych prowadzone były programy edukacji antytytoniowej we wszystkich grupach wiekowych.

Główne cele:

- Ochrona dzieci przed szkodliwym wpływem dymu tytoniowego.
- Wykształcenie u dzieci świadomej umiejętności radzenia sobie w sytuacjach, w których inne osoby palą przy nich papierosy.
- Zwiększenie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów.
- Zapobieganie paleniu tytoniu wśród uczniów.
- Pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego.

„Czyste powietrze wokół nas” - Przedszkolny Program Edukacji Antytytoniowej - program ten jest adresowany do dzieci przedszkolnych, z udziałem rodziców i opiekunów. Na terenie powiatu program realizowany był w przedszkolach oraz szkołach podstawowych. Nauczyciele wysoko oceniają treści merytoryczne programu, który kształtuje u dzieci postawy prozdrowotne, uświadamia jak ważna jest odpowiedzialność za zdrowie własne, ale także innych. Dzięki programowi dzieci mają świadomość, że nie tylko dym tytoniowy jest szkodliwy dla zdrowia, ale także inne źródła dymu mają zły wpływ na organizmy żywe. W realizacji programu uczestniczyło 20 placówek z terenu powiatu sandomierskiego, edukacją objęto 690 dzieci i 336 rodziców.

„Nie pal przy mnie proszę” - program edukacji antytytoniowej dla uczniów klas I-III szkół podstawowych. Realizacja programu wpłynęła na świadomość dzieci, które zdają sobie sprawę ze

szkodliwości biernego palenia. Dzieci uporządkowały i poszerzyły wiedzę na temat zdrowia, uświadomiły sobie, że same mogą unikać szkodliwych dla zdrowia sytuacji, poznały sposoby zachowań gdy inni ludzie palą przy nich papierosy. W realizacji programu brało udział 13 szkół

podstawowych, uczestniczyło 588 uczniów i 279 rodziców.

„Znajdź właściwe rozwiązanie” - jest to program profilaktyki palenia tytoniu dla uczniów starszych klas szkoły podstawowej. Ważnym elementem programu jest kształtowanie zachowań asertywnych.

Ukazał korzyści zdrowotne płynące z prowadzenia zdrowego stylu życia. Program uświadomił zagrożenia związane z używaniem produktów tytoniowych w tym e-papierosów. W realizacji programu brało udział 13 szkół podstawowych, 749 uczniów, 258 rodziców.

„Bieg po zdrowie” - program edukacji antytytoniowej opracowany przez Główny Inspektorat Sanitarny we współpracy z ekspertami. Odbiorcami programu byli uczniowie klas IV szkoły podstawowej.

Dzięki zajęciom uczniowie nauczyli się asertywności w zakresie uzależnień. Zdobytą wiedzę i umiejętności uczniowie będą mogli stosować w życiu codziennym. Profilaktyka palenia tytoniu jest

bardzo ważnym zadaniem i powinna być na stałe wpisana w działania edukacyjno-wychowawcze w szkołach.

W realizacji programu brało udział 13 szkół podstawowych, uczestniczyło 197 uczniów i 117 rodziców.

Program dotyczący rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych pt. „Skąd się biorą produkty ekologiczne”.

Program realizowany był przez 18 placówek przedszkolnych. Edukacją objęto 369 dzieci, 295 rodziców.

Program przybliżył wiedzę na temat rolnictwa ekologicznego i produktów ekologicznych, dał dzieciom umiejętność wyboru zdrowych, wartościowych produktów ekologicznych, dzieci są bardziej świadomym konsumentem, pomógł dostrzec i uświadomić negatywny wpływ środków chemicznych

(opryskiwanie sadów) na życie i rozwój pszczół, dzieci i rodzice biorący udział w programie rozpoznają znak ekologiczny i będąc na zakupach zwracają większą uwagę na produkty nim oznakowane, nabyły umiejętności kulinarne-wiedzą jak powstaje chleb, ser, wędliny, miód.

Ogólnopolski Program Edukacyjny dotyczący wpływu żywienia i aktywności fizycznej na zdrowie pt: „Trzymaj Formę!”

Głównym celem programu jest zwiększenie świadomości dotyczącej wpływu żywienia i aktywności fizycznej na zdrowie. Skierowany jest do uczniów szkół podstawowych (V-VIII) i ich rodziców. W programie uczestniczyło 14 szkół podstawowych, edukacją objęto 1385 uczniów i 417 rodziców.

PROGRAMY PROFILAKTYCZNE W SZKOŁACH PONADPODSTAWOWYCH

Program „ARS, czyli jak dbać o miłość?”

Głównym celem programu jest ograniczenie używania substancji psychoaktywnych przez młodzież (np. alkoholu, tytoniu, narkotyków i dopalaczy), także w kontekście przyszłych ról rodzicielskich.

Najwięcej emocji wśród młodzieży wywołały informacje na temat Płodowego Zespołu alkoholowego (FAS). Jest potrzeba przekazywania treści dotyczących szkodliwego wpływu używek na płód, obecnie coraz więcej młodzieży pije mocne trunki. Program realizowany był w 6 placówkach ponadpodstawowych z terenu powiatu sandomierskiego. Edukacją objęto 132 uczniów i 133 rodziców.

PROFILAKTYKA CHOROÓB ZAKAŹNYCH I ONKOLOGICZNYCH

Program edukacyjny „Podstępne WZW” - program adresowany do uczniów szkół ponadpodstawowych. Celem programu było uświadomienie zagrożeń i zasad profilaktyki wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych na temat wirusowego zapalenia wątroby HAV, HBV i HCV.

Uczniowie poszerzyli wiedzę na temat dróg przenoszenia oraz jak świadomie unikać sytuacji ryzykownych. W roku szkolnym 2022/2023 program realizowany był wśród 93 uczniów w 2 szkołach ponadpodstawowych program edukacyjny pt. „Znamie! Znam je?” mający na celu upowszechnienie wiedzy o czerniaku – nowotworze złośliwym skóry, adresowany do uczniów szkół ponadpodstawowych.

Uczniowie poznali cechy charakterystyczne czerniaka oraz w jaki sposób uchronić się przed czerniakiem skóry. W roku szkolnym 2022/2023 na terenie powiatu sandomierskiego program zrealizowało 6 szkoły ponadpodstawowe, w programie uczestniczyło 424 uczniów.

Program edukacyjny „Wybierz Życie - Pierwszy Krok” Celem głównym jest zmniejszenie występowania i umieralności na raka szyjki macicy, zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki raka szyjki macicy i roli HPV w jego powstawaniu, motywowanie kobiet do regularnego poddawania się badaniom profilaktycznym przez całe życie. Program zachęca młodych ludzi do odpowiedzialności za zdrowie swoje i najbliższego otoczenia. Na terenie powiatu sandomierskiego realizację programu w roku szkolnym 2022/2023 podjęło 6 szkoły ponadpodstawowe, edukacją objęto 360 uczniów i 198 rodziców.

PONADTO PROWADZONO NASTĘPUJĄCE DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE:

- Obchody Światowego Dnia Zdrowia.
- Profilaktyka HIV/AIDS.
- Profilaktyka „dopalaczy” (środków zastępczych).
- Kampania informacyjna pt: „Wybieraj Bezpieczną Żywność”.
- Propagowano szczepienia ochronne w tym przeciw SARS-CoV-2.
- Profilaktyka chorób odkleszczowych.
- Profilaktyka chorób zakaźnych.
- Profilaktyka chorób onkologicznych.

- Propagowano zdrowy styl życia.
- Propagowano zasady zdrowego odżywiania
- Propagowano szczepienia ochronne w tym przeciw SARS-CoV-2.
- Profilaktyka chorób odkleszczowych.
- Profilaktyka chorób zakaźnych.
- Profilaktyka chorób onkologicznych.
- Propagowano zdrowy styl życia.
- Propagowano zasady zdrowego odżywiania.
- Kampania - Europejski Tydzień Wiedzy o Antybiotykach.
- Propagowano szczepienia przeciw HPV.
- Kampania Komisji Europejskiej na rzecz szczepień United In Protection.
- Byliśmy współorganizatorami konferencji organizowanej przez Świętokrzyskiego.

Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego i Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach. Konferencja poświęcona była profilaktyce uzależnień pt: „Profilaktyka uzależnień od substancji psychoaktywnych – temat zawsze aktualny” odbyła się w Hali Widowiskowo-Sportowej w Sandomierzu w dniu 20 września 2023 roku. Uczestnikami konferencji byli: nauczyciele, wychowawcy, pedagodzy, psycholodzy z terenu powiatu sandomierskiego, staszowskiego i opatowskiego.

- W dniu 8 listopada uczestniczyliśmy w organizacji III Powiatowej Konferencji Profilaktyki Zdrowotnej

pt: „Depresja dzieci i młodzieży oraz współpraca na linii rodzic-szkola”. W konferencji uczestniczyła kadra pedagogiczna z placówek zajmujących się wychowywaniem młodzieży z terenu powiatu sandomierskiego.

Na stronie internetowej i FACEBOOK Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Sandomierzu <https://www.gov.pl/web/psse-sandomierz> <https://www.facebook.com/pssesandomierz/> zamieszczano informacje na tematy prozdrowotne oraz relacje z prowadzonych akcji profilaktycznych, udostępniano informacje ze stron internetowych i posty zamieszczane min. przez Główny Inspektorat Sanitarny, Ministerstwo Zdrowia, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego (PZH).

Współpracowano z placówkami oświatowo-wychowawczymi, samorządem lokalnym, podmiotami leczniczymi w ramach prowadzonych programów edukacyjnych i akcji prozdrowotnych. Byliśmy organizatorami i współorganizatorami eventów i spotkań edukacyjnych, podczas których, prowadzono edukację dotyczącą profilaktyki uzależnień, zasad zdrowego odżywiania, profilaktyki chorób zakaźnych, szkodliwości spożywania tzw. „Energetyków” przez dzieci i młodzież. Organizowano stoiska informacyjno-edukacyjne podczas imprez plenerowych tj: Sandomierskiego Weekendu Profilaktycznego „Sandomierskich Senioralii-2023”, Wielopokoleniowego Pikniku Rodzinnego w miejscowości Chwałki.

Celem działań było zachęcanie do właściwych zachowań prozdrowotnych, dążenie do kształtowania pozytywnych zmian postaw, propagowanie zdrowego stylu życia wśród społeczności powiatu sandomierskiego.

Dzięki uchwalonemu i wdrożonemu w życie „Powiatowemu Programowi Zapobiegania Przestępczości oraz Ochrony Bezpieczeństwa Obywateli i Porządku Publicznego” jest możliwe zaangażowanie wielu instytucji w program poprawy szeroko rozumianego ładu, porządku i bezpieczeństwa publicznego. Szczególny nacisk jest kładziony na akcję edukacyjno-profilaktyczną skierowaną do dzieci i młodzieży. Po przeprowadzeniu tej akcji udało się dotrzeć do świadomości większości dzieci i młodzieży szkolnej z pełną informacją nt. szkodliwości palenia papierosów, używania alkoholu, zagrożenia narkomanią, radzenia sobie ze stresem, trudnościami, przemocy rówieśniczej i w rodzinie, a także zagrożenia sektami. Dzięki zrozumieniu wielu instytucji, organizacji społecznych i samego społeczeństwa było możliwe osiągnięcie założonych celów. Ponadto w realizacji tego programu wiele uwagi, działań i poczynań inwestycyjnych ukierunkowano na zdecydowaną poprawę bezpieczeństwa pożarowego, powodziowego, sanitarnego i weterynaryjnego powiatu sandomierskiego. Należy podkreślić, że na wypadek zaistnienia jakiegokolwiek zagrożenia i ewentualnie

powstałych klęsk żywiołowych, organizacją i koordynacją działań ratowniczych zajmuje się Powiatowy Zespół Zarządzania Kryzysowego.

Przewodniczący Rady

Tomasz Huk